

คู่มือ

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

คำนำ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำคู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค นำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม บรรลุตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัดภายใต้งบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ผ่านแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่เชื่อมโยงกับทุกยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จะช่วยให้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค สามารถดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามเป้าหมายของหน่วยงานต่อไป

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

สิงหาคม ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗-ค
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ บทนำ	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๓
บทที่ ๒ ประมวลสถานการณ์ ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย และกระทรวงสาธารณสุข	๔
๒.๑ การทุจริต	๔
๒.๒ ระดับการทุจริตในประเทศไทย	๙
๒.๓ การศึกษารวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย	๒๔
๒.๔ ผลกระทบของการทุจริตต่อการพัฒนาประเทศไทย	๓๒
๒.๕ ทิศทางการป้องกันการทุจริตของประเทศไทย	๓๓
๒.๖ แนวทางการป้องกันการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข	๕๔
บทที่ ๓ แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ และส่งเสริมคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	๖๙
๓.๑ แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ และส่งเสริมคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	๖๙
๓.๒ ความเชื่อมโยงในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	๗๐

	หน้า
๓.๓ แนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	๗๒
๓.๔ การจัดทำแผนปฏิบัติการ ฯ ของหน่วยงานในสังกัด สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค	๗๗
บทที่ ๔ การติดตามและประเมินผล	๘๐
๔.๑ การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	๘๐
๔.๒ กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผล	๘๑
๔.๓ รูปแบบและระดับในการติดตามและประเมินผล	๘๒
บรรณานุกรม	๘๓
ผู้จัดทำ	๘๔

๑.๑ บทนำ

คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ มีมติเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๖๔) และให้หน่วยงานภาครัฐ แปลงแนวทางและมาตรการตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๖๔) ไปสู่การปฏิบัติ โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการ ๔ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี ซึ่งสำนักงาน ป.ป.ช. และหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๖๔) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาจนถึงปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๖๔) กำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต” และมีพันธกิจในการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน และปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล และบรรลุถึงเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ชาติ คือ ประเทศไทยมีค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index: CPI) สูงกว่าร้อยละ ๕๐ ผ่านประเด็นยุทธศาสตร์ ๖ ด้าน ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกย่องเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกย่องค่านิยมดัชนีการรับรู้การทุจริต

(Corruption Perceptions Index : CPI) ของประเทศไทย

ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เป็นยุทธศาสตร์ที่ตอบสนองนโยบายรัฐบาล และสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤตินิคมชอบ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

การผลักดันให้มีการแปลงยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ไปสู่การปฏิบัติ ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ผ่านการดำเนินโครงการและกิจกรรมทั้งด้านการป้องกันการทุจริต และการปราบปรามการทุจริต เช่นเดียวกับกระทรวงสาธารณสุข ที่จัดทำแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิคมชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และปลดกระทรวงสาธารณสุข เห็นชอบแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิคมชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งแผนแม่บท ฯ นี้ กำหนดวิสัยทัศน์ว่า “กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต” ด้วยการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤตินิคมชอบ กระทรวงสาธารณสุข ในระยะเวลาที่เหลือนี้ จะเป็นการปฏิรูป กระบวนการดำเนินงานจากเดิมไปสู่กระบวนการทำงานแบบบูรณาการทั้งระบบ โดยเริ่มจากการ วางรากฐานทางความคิดของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ นอกจากตนเองจะไม่กระทำการทุจริตแล้ว จะต้องไม่อดทนต่อการทุจริตที่เกิดขึ้น บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขต้องก้าวข้ามค่านิยมอุปถัมภ์และความเพิกเฉยต่อการทุจริต ประพฤตินิคมชอบ เจตจำนงของผู้บริหาร บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทุกคนที่ต้องการสร้างชาติที่ใสสะอาด ปราศจากการทุจริต มีการขับเคลื่อนนโยบายที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกัน กลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต้องเป็นที่ได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อมั่น ศรัทธา จากประชาชนว่าจะสามารถเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และเท่าเทียม เพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม คุณธรรม และความโปร่งใสของกระทรวงสาธารณสุข ในทุกมิติ ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์หลัก ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทบูรณาการป้องกัน ปราบปราม การทุจริตและประพฤตินิคมชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่เชื่อมโยงไปสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างกลไกป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

การผลักดันให้มีการแปลงแผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ไปสู่การปฏิบัติ มีมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ผ่านการดำเนินโครงการและกิจกรรมทั้งด้านการป้องกันการทุจริต การปราบปรามการทุจริต การส่งเสริมคุณธรรม และการคุ้มครองจริยธรรม ภายใต้งบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ผ่านแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ และภายใต้งบประมาณของแต่ละหน่วยงาน

ดังนั้น การจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงเป็นการขับเคลื่อนแผนแม่บทการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑.๒.๑ เพื่อเพิ่มศักยภาพและประสิทธิภาพในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ในทิศทางเดียวกัน

๑.๒.๒ เพื่อสร้างกลไกที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม กระทรวงสาธารณสุข ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๑.๒.๓ เพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) ที่เชื่อมโยงไปสู่แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต

๑.๒.๔ เพื่อให้การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค (MOPH Integrity and Transparency Assessment : MOPH ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

๒

ประมวลสถานการณ์ ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทย และกระทรวงสาธารณสุข

๒.๑ การทุจริต

ปัญหาการทุจริต เป็นปัญหาที่สำคัญทั้งของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก ปัญหาการทุจริตจะทำให้เกิดความเสื่อมในด้านต่าง ๆ เกิดขึ้น ทั้งสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และนับวันปัญหาดังกล่าวก็จะรุนแรงมากขึ้น และมีรูปแบบการทุจริตที่ซับซ้อน ยากแก่การตรวจสอบมากขึ้น จากเดิมที่กระทำเพียงสองฝ่าย ปัจจุบันการทุจริตจะกระทำกันหลายฝ่าย ทั้งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ และเอกชนโดยประกอบด้วยสองส่วนใหญ่ ๆ คือ ผู้ให้ผลประโยชน์กับผู้รับผลประโยชน์ ซึ่งทั้งสองฝ่ายนี้จะมีผลประโยชน์ร่วมกัน トラบใดที่ผลประโยชน์สมเหตุสมผลต่อกัน ก็จะนำไปสู่ปัญหาการทุจริตได้ บางครั้งผู้ที่รับผลประโยชน์ก็เป็นผู้ให้ประโยชน์ได้เช่นกัน โดยผู้รับผลประโยชน์และผู้ให้ผลประโยชน์ คือ

๑. ผู้รับผลประโยชน์ จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการกระทำการดำเนินการต่าง ๆ และรับประโยชน์จะเป็นไปในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การเรียกรับประโยชน์โดยตรง การกำหนดระเบียบหรือคุณสมบัติที่เอื้อต่อตนเองและพวกพ้อง

๒. ผู้ให้ผลประโยชน์ เช่น ภาคเอกชน โดยการเสนอผลตอบแทนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เงิน สหิทธิพิเศษอื่น ๆ เพื่อดึงใจให้นักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐ กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งในตำแหน่งหน้าที่ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่ผิดต่อระเบียบหรือผิดกฎหมาย เป็นต้น

ทุจริต คืออะไร

คำว่า **ทุจริต** มีการให้ความหมายได้มากมาย หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะมีการให้ความหมายดังกล่าวไว้อย่างไร โดยที่คำว่าทุจริตนั้น จะมีการให้ความหมายโดยหน่วยงานของรัฐ หรือการให้ความหมายโดยกฎหมาย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นการให้ความหมายจากแหล่งใด เนื้อหาสำคัญของคำว่าทุจริตก็ยังคงมีความหมายที่สอดคล้องกันอยู่ นั่นคือ การทุจริตเป็นสิ่งที่ไม่ดี มีการแสวงหาหรือเอาผลประโยชน์ของส่วนรวมมาเป็นของส่วนตัวทั้ง ๆ ที่ตนเองไม่ได้มีสิทธิในสิ่ง ๆ นั้น การยึดถือ

เอามาตั้งกล่าวจึงถือเป็นสิ่งที่ผิดทั้งในแง่ของกฎหมายและศีลธรรมในแง่ของกฎหมายนั้น ประเทศไทยได้มีการกำหนดถึงความหมายของการทุจริตไว้หลัก ๆ ในกฎหมาย ๒ ฉบับ คือ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑ (๑) “โดยทุจริต” หมายถึง “เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

มาตรา ๔ คำว่า “**ทุจริตต่อหน้าที่**” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

นอกจากนี้ คำว่า **ทุจริต** ยังได้มีการบัญญัติให้ความหมายเอาไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยระบุไว้ว่า **ทุจริต** หมายถึง “ความประพฤติชั่ว คดโกง ฉ้อโกง”

ในคำภาษาอังกฤษ คำว่า **ทุจริต** จะตรงกับคำว่า **Corruption (คอร์รัปชัน)** โดยในประเทศไทย มักมีการกล่าวถึงคำว่าคอร์รัปชันมากกว่าการใช้คำว่าทุจริต โดยการทุจริตนี้สามารถใช้ได้กับทุกที่ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการ หน่วยงานของเอกชน หากเกิดกรณีการยึดเอา ถือเอา ซึ่งประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนร่วม ไม่คำนึงถึงว่าสิ่ง ๆ นั้นเป็นของของตนเอง หรือเป็นสิทธิที่ตนเองควรจะได้มาหรือไม่แล้วนั้น ก็จะเรียกได้ว่าเป็นการทุจริต เช่น การทุจริตในการเบิกจ่ายเงิน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในหน่วยงานของรัฐหรือของเอกชน การกระทำเช่นนี้ก็ถือเป็นการทุจริต

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากคอร์รัปชันมิได้เกิดเฉพาะในวงราชการเท่านั้น ดังนั้น ในอีกมุมหนึ่งคอร์รัปชัน จึงต้องหมายรวมถึงการแสวงหาผลประโยชน์ของภาคธุรกิจเอกชน ในรูปของการให้สินบนหรือสิ่งตอบแทนแก่นักการเมืองหรือข้าราชการ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองอยากได้ในรูปแบบของการประมูลการสัมปทาน เป็นต้น รูปแบบเหล่านี้จะสามารถสร้างกำไรให้แก่ภาคเอกชนเป็นจำนวนมาก หากภาคเอกชนสามารถเข้ามาดำเนินงานได้ รวมถึงการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความต้องการทรัพย์สิน ประโยชน์อื่นนอกเหนือจากสิ่งที่ได้รับตามปกติ เมื่อเหตุผลของทั้งสองฝ่ายสามารถบรรจบหากันได้ การทุจริตก็เกิดขึ้นได้

จากนิยามของการทุจริตคอร์รัปชัน ไม่เพียงแต่จะกินความถึงการทุจริตคอร์รัปชันในระบบราชการเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมไปถึงเรื่องกิจกรรมทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมในภาคเอกชนอีกด้วย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการทุจริตคอร์รัปชัน คือ การทุจริต และการประทุพติมิชอบของข้าราชการ

ดังนั้น การทุจริต คือ การคดโกง ไม่ซื่อสัตย์สุจริต การกระทำที่ผิดกฎหมาย เพื่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขัน การใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิดเพื่อแสวงหาประโยชน์หรือให้ได้รับสิ่งตอบแทน การให้หรือการรับสินบน การกำหนดนโยบายที่เอื้อประโยชน์แก่ตนหรือพวกพ้อง รวมถึงการทุจริตเชิงนโยบายรูปแบบการทุจริตรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นสามารถแบ่งได้ ๓ ลักษณะ คือ แบ่งตามผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งตามกระบวนการที่ใช้และแบ่งตามลักษณะรูปธรรมดังนี้ คือ

๑. แบ่งตามผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นรูปแบบการทุจริตในเรื่องของอำนาจและความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ระหว่างผู้ที่ให้การอุปถัมภ์ (ผู้ให้การช่วยเหลือ) กับผู้ถูกอุปถัมภ์ (ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ) โดยในกระบวนการการทุจริตจะมี ๒ ประเภท คือ

(๑) การทุจริตโดยข้าราชการ หมายถึงการกระทำที่มีการใช้หน่วยงานราชการเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติงานของหน่วยงานนั้น ๆ มากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือประเทศ โดยลักษณะของการทุจริตโดยข้าราชการสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทย่อยดังนี้

ก) การคอร์รัปชันตามน้ำ (corruption without theft) จะปรากฏขึ้นเมื่อเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องการสินบนโดยให้มีการจ่ายตามช่องทางปกติของทางราชการ แต่ให้เพิ่มสินบนรวมเข้าไว้กับการจ่ายค่าบริการของหน่วยงานนั้น ๆ โดยที่เงินค่าบริการปกติที่หน่วยงานนั้นจะต้องได้รับก็ยังคงได้รับต่อไป เช่น การจ่ายเงินพิเศษให้แก่เจ้าหน้าที่ในการออกเอกสารต่าง ๆ นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมปกติที่ต้องจ่ายอยู่แล้ว เป็นต้น

ข) การคอร์รัปชันทวนน้ำ (corruption with theft) เป็นการคอร์รัปชันในลักษณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐเรียกร้องเงินจากผู้ขอรับบริการโดยตรง โดยที่หน่วยงานนั้นไม่ได้มีการเรียกเก็บเงินค่าบริการแต่อย่างใดเช่น ในการออกเอกสารของหน่วยงานราชการไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ แต่กรณีนี้มีการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ที่มาใช้บริการของหน่วยงานของรัฐ

(๒) การทุจริตโดยนักการเมือง (political corruption) เป็นการใช้หน่วยงานของทางราชการโดยบรรดานักการเมืองเพื่อมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ในทางการเงินมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมของสังคมหรือประเทศเช่นเดียวกัน โดยรูปแบบหรือวิธีการทั่วไปจะมีลักษณะเช่นเดียวกับการทุจริตโดยข้าราชการ แต่จะเป็นในระดับที่สูงกว่า เช่น การทุจริตในการประมูลโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่ และมีการเรียกรับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ต่าง ๆ จากภาคเอกชน เป็นต้น

๒. แบ่งตามกระบวนการที่ใช้ มี ๒ ประเภท คือ

(๑) เกิดจากการใช้อำนาจในการกำหนด กฎ กติกาพื้นฐาน เช่น การออกกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อกลุ่มธุรกิจของตนหรือพวกพ้อง

(๒) เกิดจากการใช้อำนาจหน้าที่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์จากกฎ และระเบียบที่ดำรงอยู่ ซึ่งมักเกิดจากความไม่ชัดเจนของกฎและระเบียบเหล่านั้นที่ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ความคิดเห็นของตนได้ และการใช้ความคิดเห็นนั้นอาจไม่ถูกต้องหากมีการใช้ไปในทางที่ผิดหรือไม่ยุติธรรมได้

๓. แบ่งตามลักษณะรูปธรรม มีทั้งหมด ๔ รูปแบบ คือ

(๑) คอร์รัปชันจากการจัดซื้อจัดหา (Procurement Corruption) เช่น การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงาน โดยมีการคิดราคาเพิ่มหรือลดคุณสมบัติแต่กำหนดราคาซื้อไว้เท่าเดิม

(๒) คอร์รัปชันจากการให้สัมปทานและสิทธิพิเศษ (Concessionaire Corruption) เช่น การให้เอกชนรายใดรายหนึ่งเข้ามามีสิทธิในการจัดทำสัมปทานเป็นกรณีพิเศษต่างกับเอกชนรายอื่น

(๓) คอร์รัปชันจากการขายสาธารณสมบัติ (Privatization Corruption) เช่น การขายกิจการของรัฐวิสาหกิจ หรือการยกเอาที่ดิน ทรัพย์สินไปเป็นสิทธิการครอบครองของต่างชาติ เป็นต้น

(๔) คอร์รัปชันจากการกำกับดูแล (Regulatory Corruption) เช่น การกำกับดูแลในหน่วยงานแล้วทำการทุจริตต่าง ๆ เป็นต้น

นักวิชาการที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการทุจริต ได้มีการกำหนดหรือแบ่งประเภทของการทุจริตเป็นรูปแบบต่าง ๆ ไว้ เช่น การวิจัยของรองศาสตราจารย์ ดร.นวลน้อย ตรีรัตน์ และคณะ ได้แบ่งการทุจริตคอร์รัปชันออกเป็น ๓ รูปแบบได้แก่ (๑) การใช้อำนาจในการอนุญาตให้ละเว้นจากการปฏิบัติตามกฎระเบียบของรัฐเพื่อลดต้นทุนการทำธุรกิจ (๒) การใช้อำนาจในการจัดสรรผลประโยชน์ในรูปของสิ่งของ และบริการ หรือสิทธิให้แก่เอกชน และ (๓) การใช้อำนาจในการสร้างอุปสรรคในการให้บริการแก่ภาคประชาชนและภาคธุรกิจ เนื่องจากเงินเดือนและผลตอบแทนในระบบราชการต่ำเกินไปจนขาดแรงจูงใจในการทำงานนอกจากนี้ จากผลกาสอบสวนและศึกษาเรื่องการทุจริตของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาสอบสวนและศึกษาเรื่องเกี่ยวกับการทุจริตของวุฒิสภา (วิชา มหาคุณ) มีการแบ่งรูปแบบการทุจริตคอร์รัปชัน ออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่

๑. การทุจริตเชิงนโยบาย

เป็นรูปแบบใหม่ของการทุจริตที่แยบยล โดยอาศัยรูปแบบของกฎหมายหรือมติของคณะรัฐมนตรี หรือมติของคณะกรรมการเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจผิดว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องชอบธรรม

๒. การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

เป็นการใช้อำนาจและหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนในฐานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐเอื้อประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ปัจจุบันมักเกิดจากความร่วมมือกันระหว่างนักการเมืองพ่อค้าและข้าราชการประจำ

๓. การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้าง

การทุจริตประเภทนี้จะพบได้ทั้งรูปแบบของการสมยอมราคา ตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบ กำหนดรายละเอียดหรือสเปคงาน กำหนดเงื่อนไข คำนวณราคากลางออกประกาศประกวดราคา การขายแบบ การรับและเปิดซอง การประกาศผล การอนุมัติ การทำสัญญาทุกขั้นตอนของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างล้วนมีช่องโหว่ให้มีการทุจริตกันได้อย่างง่าย ๆ นอกจากนี้ ยังมีการทุจริตที่มาเหนือเมฆคือการอาศัยความเป็นหน่วยงานราชการด้วยกัน จึงได้รับการยกเว้นและการไม่ถูกเพ่งเล็งแต่ความจริงผลประโยชน์จากการรับงานและเงินที่ได้จากการรับงานไม่ได้นำส่งกระทรวง การคลังแต่เป็นผลประโยชน์ของกลุ่มบุคคล ซึ่งไม่แตกต่างอะไรกับการจ้างบริษัทเอกชน

๔. การทุจริตในการให้สัมปทาน

เป็นการแสวงหาหรือเอื้อประโยชน์โดยมิชอบจากโครงการหรือกิจการของรัฐซึ่งรัฐได้อนุญาตหรือมอบให้เอกชนดำเนินการแทนให้ลักษณะสัมปทานผูกขาดในกิจการใดกิจการหนึ่ง เช่น การทำสัญญาสัมปทานโรงงานสุรา การทำสัญญาสัมปทานโทรคมนาคม เป็นต้น

๕. การทุจริตโดยการทำลายระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

เป็นการพยายามดำเนินการให้ได้บุคคลซึ่งมีสายสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในอันที่จะเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นต้น ทำให้องค์กรเหล่านี้มีความอ่อนแอ ไม่สามารถตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริต

จากการศึกษาวิจัยโครงการประเมินสถานการณ์ด้านการทุจริตในประเทศไทยของเสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ ได้ระบุ เจื่อนไข / สาเหตุที่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน อาจมาจากสาเหตุภายในหรือสาเหตุภายนอก ดังนี้

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ พฤติกรรมส่วนตัวของข้าราชการบางคนที่เป็นคนโลภมาก เห็นแก่ได้ ไม่รู้จักพอ ความเคยชินของข้าราชการที่คุ้นเคยกับการที่จะได้ “ค่าน้ำร้อนน้ำชา” หรือ “เงินใต้โต๊ะ” จากผู้มาติดต่อราชการ ขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม

๒. ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย

๑) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของข้าราชการน้อยหรือต่ำมากไม่ได้สัดส่วนกับการครองชีพที่สูงขึ้น การเติบโตของระบบทุนนิยมที่เน้นการบริโภค สร้างนิสัยการอยากได้ อยากมี เมื่อรายได้ไม่เพียงพอก็ต้องหาทางใช้อำนาจไปทุจริต

๒) ด้านสังคม ได้แก่ ค่านิยมของสังคมที่ยกย่องคนมีเงิน คนร่ำรวย และไม่สนใจว่าเงินนั้นได้มาอย่างไรเกิดลัทธิเอาอย่าง อยากได้สิ่งที่คุณรวยมี เมื่อเงินเดือนของตนไม่เพียงพอ ก็หาโดยวิธีมิชอบ

๓) ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ การนิยมจ่ายเงินของนักธุรกิจให้กับข้าราชการที่ต้องการความสะดวกรวดเร็วหรือการบริการที่ดีกว่าด้วยการลดต้นทุนที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบ

๔) ด้านการเมือง ได้แก่ การทุจริตของข้าราชการแยกไม่ออกจากราชการเมือง การร่วมมือของคนสองกลุ่มนี้เกิดขึ้นได้ในประเด็นการใช้จ่ายเงินการหารายได้และการตัดสินใจพิจารณาโครงการของรัฐ

๕) ด้านระบบราชการ ได้แก่

- ความบกพร่องในการบริหารงานเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริต
- การใช้ดุลพินิจมากและการผูกขาดอำนาจจะทำให้เกิดการทุจริตในหน่วยงานสูง
- การที่ขั้นตอนของระเบียบราชการมีมากเกินไป ทำให้ผู้ที่ไปติดต่อต้องเสียเวลามาก จึงเกิดการสมยอมกันระหว่างผู้ให้กับผู้รับ

- การตกอยู่ใต้สภาวะแวดล้อมและอิทธิพลของผู้ทุจริตมีทางเป็นไปได้ที่ผู้หนึ่งจะทำการทุจริตด้วย

- การรวมอำนาจ ระบบราชการมีลักษณะที่รวมศูนย์ ทำให้ไม่มีระบบตรวจสอบที่เป็นจริงและมีประสิทธิภาพ

- ตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะอำนาจต่อการกระทำผิด เช่น อำนาจในการอนุญาต การอนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง ผู้ประกอบการเอกชนมักจะยอมเสียเงินติดสินบนเจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็ว

- การที่ข้าราชการผู้ใหญ่ทุจริตให้เห็นเป็นตัวอย่างแล้วไม่ถูกลงโทษข้าราชการชั้นผู้น้อย จึงเลียนแบบกลายเป็นความเคยชิน และมองไม่เห็นว่าการกระทำเหล่านั้นจะเป็นการคอร์รัปชัน หรือมีความสับสนระหว่างสินน้ำใจกับคอร์รัปชันแยกออกจากกัน

๖) กฎหมายและระเบียบ ได้แก่

- กฎหมายหลายฉบับที่ใช้อยู่ยังมี "ช่องโหว่" ที่ทำให้เกิดการทุจริตที่ดำรงอยู่ได้
- การทุจริตไม่ได้เป็นอาชญากรรมให้คู่กรณีทั้งสองฝ่าย หาพยานหลักฐานได้ยาก ยิ่งกว่านั้น คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมักไม่ค่อยมีฝ่ายใดยอมเปิดเผยออกมา และถ้าหากมีฝ่ายใดต้องการที่จะเปิดเผยความจริงในเรื่องนี้ กฎหมายหมิ่นประมาทก็ยับยั้งเอาไว้ อีกทั้งกฎหมายของทุกประเทศเอาผิดกับบุคคลผู้ให้สินบนเท่า ๆ กับผู้รับสินบน จึงไม่ค่อยมีผู้ให้สินบนรายใดกล้าดำเนินคดีกับผู้รับสินบน
- ราษฎรที่รู้เห็นการทุจริตก็เป็นโจทย์ที่ฟ้องร้องมิได้เนื่องจากไม่ใช่ผู้เสียหาย ยิ่งกว่านั้นกระบวนการพิจารณาพิพากษายังยุ่งยากซับซ้อนจนกลายเป็นผลดีแก่ผู้ทุจริต
- ขั้นตอนทางกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติยุ่งยาก ซับซ้อน มีขั้นตอนมาก ทำให้เกิดช่องทางให้ข้าราชการหาประโยชน์ได้

๗) การตรวจสอบ ได้แก่

- ภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง ทำให้กระบวนการต่อต้านการทุจริตจากฝ่ายประชาชนไม่เข้มแข็งเท่าที่ควร
- การขาดการควบคุมตรวจสอบ ของหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบหรือกำกับดูแลอย่างจริงจัง

๘) สาเหตุอื่น ๆ

- อิทธิพลของภรรยาหรือผู้หญิง เนื่องจากเป็นผู้ใกล้ชิดสามีอันเป็นตัวละครสำคัญที่สนับสนุนและส่งเสริมให้สามีของตนทำการทุจริตเพื่อความเป็นอยู่ของครอบครัว
- การพนัน ทำให้ข้าราชการที่เสียพนันมีแนวโน้มจะทุจริตมากขึ้น

๒.๒ ระดับการทุจริตในประเทศไทย

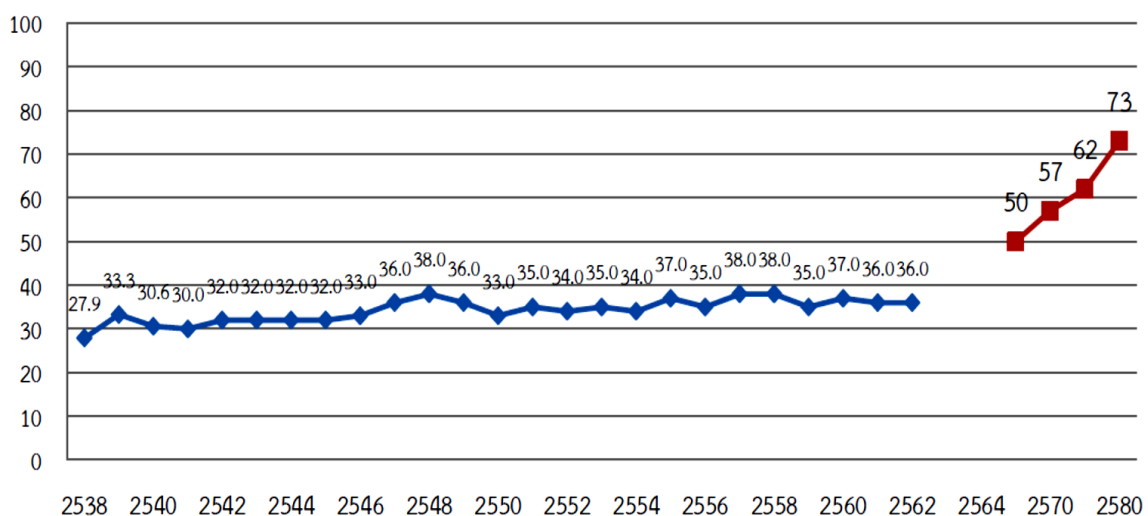
๑. การทุจริตระดับชาติ เป็นรูปแบบการทุจริตของนักการเมืองที่ใช้อำนาจในการบริหารราชการรวมถึงอำนาจนิติบัญญัติ เป็นเครื่องมือในการออกกฎหมาย แก้ไขกฎหมาย การออกนโยบายต่าง ๆ โดยการอาศัยช่องว่างทางกฎหมาย

๒. การทุจริตในระดับท้องถิ่น การบริหารราชการในรูปแบบท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจเพื่อให้บริการต่าง ๆ ของรัฐสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้มากขึ้น แต่การดำเนินการในรูปแบบของท้องถิ่นก็ก่อให้เกิดปัญหาการทุจริตเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารท้องถิ่นจะเป็นนักการเมืองที่อยู่ในท้องถิ่นนั้น หรือนักธุรกิจที่ปรับบทบาทตนเองมาเป็นนักการเมือง และเมื่อเป็นนักการเมือง เป็นผู้บริหารท้องถิ่นแล้วก็เปิดโอกาสในการแสวงหาผลประโยชน์สำหรับตนเองและพวกพ้องได้

ระดับการทุจริตในประเทศไทยที่แบ่งออกเป็นระดับชาติและระดับท้องถิ่นส่วนใหญ่มักจะมีรูปแบบการทุจริตที่คล้ายกัน เช่น การจัดซื้อจัดจ้าง การประมูล การซื้อขายตำแหน่ง โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่นที่มีข่าวจำนวนมากเกี่ยวกับผู้บริหารท้องถิ่นเรียกรับผลประโยชน์ในการปรับเปลี่ยนตำแหน่ง หรือเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น โดยการทุจริตที่เกิดขึ้นอาจจะไม่ใช่การทุจริตที่เป็นตัวเงินให้เห็นได้ชัดเจนเท่าใด แต่จะแฝงตัวอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ หากไม่พิจารณาให้ดีแล้วอาจมองได้ว่าการกระทำ

ดังกล่าวไม่ใช้การทุจริต แต่แท้จริงแล้วการกระทำนั้นเป็นการทุจริตอย่างหนึ่ง และร้ายแรงมากพอที่จะส่งผลกระทบ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคม ประเทศชาติได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น การประเมินผลการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บังคับบัญชาให้คะแนนประเมินพิเศษแก่ลูกน้องที่ตนเองชอบ ทำให้ได้รับเงินเดือนในอัตราที่สูงกว่าความเป็นจริงที่บุคคลนั้นควรจะได้รับ เป็นต้น การกระทำดังกล่าวถือเป็นความผิดทางวินัย ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนให้ยึดถือปฏิบัติอยู่แล้ว ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าวขึ้นเท่ากับว่าเป็นการกระทำที่ทุจริตและประพฤติผิดประมวลจริยธรรมอีกด้วย

องค์การสหประชาชาติ (United Nations : U.N.) และประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ได้ร่วมกันจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ (United Nations Convention against Corruption : UNCAC) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ เป็นอนุสัญญาระดับแรกที่สำคัญต่อความร่วมมือระหว่างประเทศในการติดตามทรัพย์สินที่ได้จากการทุจริตกลับคืน รวมทั้งการให้ความร่วมมือทางกฎหมายเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยเนื้อหาหลักในอนุสัญญาดังกล่าว แบ่งเป็น ๔ หมวดหลัก ได้แก่ (๑) การป้องกันการทุจริต (๒) การกำหนดความผิดทางอาญา (๓) การบังคับใช้กฎหมายความร่วมมือระหว่างประเทศ และ (๔) การติดตามทรัพย์สินคืน และประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นรัฐภาคีอย่างสมบูรณ์เมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔ เป็นลำดับที่ ๑๔๙ ถือเป็นสัญญาณเริ่มต้นการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย ต่อมาประเทศไทยในฐานะรัฐภาคี ได้ดำเนินการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีที่กำหนดในอนุสัญญา UNCAC เพื่อให้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพ มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล สามารถปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญา UNCAC ในฐานะรัฐภาคีได้อย่างครบถ้วน และรองรับกลไกการประเมินติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญา UNCAC ซึ่งเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นับแต่ประเทศไทยดำเนินการให้สัตยาบันในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ ดัชนีการรับรู้ทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) ได้คะแนนที่มีแนวโน้มดีขึ้นไม่มากนักจากปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังจะเห็นได้จากแผนภูมิ และตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีการเปลี่ยนค่าดัชนีชีวิตจากคะแนนเต็ม ๑๐ เป็นคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

ตลอดระยะเวลากว่า ๒๐ ปีที่ผ่านมา สถานการณ์การทุจริตของประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index) มีแนวโน้มทรงตัวอยู่ในช่วงต่ำกว่า ๕๐ คะแนน มาโดยตลอด โดยค่าคะแนนล่าสุด องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ได้เผยแพร่ผลดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๓ ซึ่งประเทศไทยได้คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ๓๖ คะแนน อยู่ในลำดับที่ ๑๐๑ จากประเทศที่เข้าร่วมการประเมินทั้งหมด ๑๘๐ ประเทศ คะแนนเท่ากับในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ แต่อันดับต่ำลงจากอันดับในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๙๙ จาก ๑๘๐ ประเทศ

ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index) หรือ CPI คือ ดัชนีที่สะท้อนภาพลักษณ์การทุจริตคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งมีความสำคัญในการที่นักลงทุนประเมินความเสี่ยงการทุจริตในการเข้ามาลงทุนในแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทย CPI มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยถูกนำมาเป็นเป้าหมายของแผน / ยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ดังนี้

๑. แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยประเทศไทยมีระดับคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตอยู่ใน ๒๐ อันดับแรกของโลกในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๒. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดให้ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริตสูงกว่าร้อยละ ๕๐ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๓. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดให้เป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติ ฯ ระยะที่ ๓ คือ ประเทศไทยมีค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ ๕๐

ดังนั้น ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index) หรือ CPI จึงเป็นดัชนีที่สะท้อนภาพลักษณ์ (Perception) การทุจริตคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ดำเนินการเป็นประจำทุกปี นักลงทุนหรือนักธุรกิจหลายประเทศใช้ดัชนีการรับรู้การทุจริต ประเมินความน่าเชื่อถือในการลงทุนของแต่ละประเทศ โดยมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นหนึ่งในปัจจัยที่เป็นต้นทุนหรือเป็นความเสี่ยง (Risks) ในการเข้ามาประกอบธุรกิจ ซึ่งการจัดทำดัชนีการรับรู้การทุจริตขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ได้รวบรวมข้อมูลด้านการทุจริตคอร์รัปชันจากฐานข้อมูลที่เป็นการจัดอันดับหรือดัชนีชี้วัด ซึ่งจัดทำขึ้นโดยหน่วยงานที่น่าเชื่อถือต่าง ๆ ทั่วโลกต่อไปนี้จะเรียกว่า “แหล่งข้อมูล” จำนวน ๑๓ แหล่งข้อมูล และประเทศไทยมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตย้อนหลังดังนี้

ตาราง แสดงคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย ๖ ปี ย้อนหลัง

ปี	พ.ศ. ๒๕๕๗	พ.ศ. ๒๕๕๘	พ.ศ. ๒๕๕๙	พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ศ. ๒๕๖๑	พ.ศ. ๒๕๖๒
คะแนน	๓๘	๓๘	๓๕	๓๗	๓๖	๓๖
ลำดับโลก	๘๕	๗๖	๑๐๑	๙๖	๙๙	๑๐๑

แหล่งข้อมูลที่ใช้วัดคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ คำนวณดัชนี CPI ใน ๙ แหล่งข้อมูล ดังนี้

๑. แหล่งข้อมูล Bertelmann Foundation Transformation Index (BF-BTI)

Bertelmann Foundation Transformation Index BF (BTI) จัดทำขึ้นโดยมูลนิธิเบอร์เทลแมน มีฐานะเป็นองค์กรเอกชน ตั้งอยู่ในประเทศเยอรมนี มีวัตถุประสงค์คือเป็นคลังสมอง (Think tank) โดยจะดำเนินการพิจารณาตรวจสอบการเปลี่ยนแปลง ๓ ด้าน คือ (๑) การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Political Transformation) (๒) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ (Economic Transformation) และ (๓) การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการ (Transformation Management) วิเคราะห์จากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศนั้น ๆ นำมาเขียนเป็นบทความตามหัวข้อคำถามต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความเห็นและตอบคำถามในแต่ละประเทศนั้น มีจำนวนไม่เท่ากัน มีทั้งที่เปิดเผยและไม่เปิดเผยตัวตน จากนั้นจะนำข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญมาคิดวิเคราะห์คะแนน ทำออกมาในรูปแบบดัชนี มีระดับคะแนนอยู่ระหว่าง ๐-๑๐ คะแนน ส่งคะแนนที่ได้ไปยังผู้เชี่ยวชาญระดับภูมิภาคเพื่อดำเนินการทบทวนรายงานและให้คะแนนอีกครั้ง หลังจากนั้นจะนำคะแนนไปเปรียบเทียบกับกันภายในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค และนำคะแนนทั้งหมดมาจัดลำดับและส่งให้คณะกรรมการ BF (BTI) ดำเนินการทบทวนรายงานพร้อมทั้งจัดลำดับครั้งสุดท้ายและอนุมัติผลเพื่อดำเนินการเผยแพร่ข้อมูล ซึ่งจะมีการรายงานผลการจัดลำดับค่าคะแนนทุก ๆ ๒ ปี

แหล่งข้อมูล Bertelmann Foundation Transformation Index (BF-BTI) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตใน ๒ ประเด็น คือ

(๑) คุณเห็นด้วยในระดับใดว่า เจ้าหน้าที่รัฐที่ใช้อำนาจในทางมิชอบ จะถูกฟ้องร้องดำเนินคดีหรือถูกลงโทษ (To what extent are public officeholders who abuse their position prosecuted or penalized?)

(๒) คุณเห็นด้วยในระดับใดว่า รัฐบาลประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน (To what extent does the government successfully contain corruption?)

๒. แหล่งข้อมูล Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU)

Economist Intelligence Unit (EIU) เป็นแผนกหนึ่งใน Economist Group ซึ่งเป็นบริษัทย่อยของหนังสือพิมพ์ Economist Newspaper ที่ให้ความช่วยเหลือข้อมูลทางธุรกิจ การเงิน และรัฐบาล ในการรับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการสร้างโอกาส และความสามารถในการแข่งขันและจัดการกับความเสี่ยงแก่ลูกค้าผ่านสำนักงาน ๒๔ สาขาทั่วโลก EIU เก็บรวบรวมข้อมูลใน ๓ ด้าน คือ (๑) ด้านการเมืองการปกครองและการบริหารงานของรัฐ (๒) ด้านการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ และ (๓) ด้านหน่วยงานและระบบการตรวจสอบการบริหารงานและการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ ช่วงเดือนมกราคม-สิงหาคม ของทุกปี ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ โดยผู้เชี่ยวชาญของ EIU จำนวน ๒-๓ คน

แหล่งข้อมูล Economist Intelligence Unit Country Risk Ratings (EIU) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตใน ๘ ประเด็น คือ

(๑) การจัดสรรงบประมาณและการใช้เงินสาธารณะเป็นไปตามขั้นตอนและมีความพร้อมรับผิดชอบหรือไม่ (Are these clear procedure and accountability governing the allocation and use of public funds?)

(๒) รัฐมนตรีหรือหน่วยงานภาครัฐมีการใช้เงินสาธารณะอย่างไม่เหมาะสม (เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพรรคการเมือง) หรือไม่ (Are public funds misappropriated by ministers / public officials for private or party political purposes?)

(๓) มีเงินพิเศษที่สามารถดำเนินการใช้จ่ายอย่างไม่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ (Are these special funds for which there is no accountability?)

(๔) โดยทั่วไปแล้วมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างไม่ถูกต้องหรือไม่ (Are there general abuses of public resources?)

(๕) มีข้าราชการพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายจากรัฐบาลโดยตรงหรือไม่ (Is there a professional civil service or are large numbers of officials directly appointed by the government?)

(๖) มีหน่วยงานอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้งบประมาณภาครัฐหรือไม่ (Is there independent body auditing management of public finances?)

(๗) มีองค์กรตุลาการอิสระที่มีอำนาจในการจัดการกับการใช้อำนาจในทางมิชอบของรัฐบาล / เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ (Is there an independent judiciary with the power to try ministers / public officials for abuses?)

(๘) มีธรรมเนียมปฏิบัติในการจ่ายสินบนเพื่อได้สัญญาและได้รับความดีความชอบหรือไม่ (Is there a tradition of a payment of bribes to secure contracts and gain favours?)

๓. แหล่งข้อมูล Global Insight Country Risk Rating (GI)

ค่าดัชนี GI เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนหนึ่งของบริการ Country Risk Analyst ของบริษัท IHS เป็นการวัดอันดับความเสี่ยงของประเทศที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจเป็นหลัก เป็นการประเมินเพื่อให้ลูกค้าหรือนักลงทุนเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของการลงทุนกว่า ๒๐๐ ประเทศ เพื่อให้การลงทุนมีความปลอดภัย ลดความเสี่ยงสามารถวางแผนล่วงหน้า และสนับสนุนให้การดำเนินการธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บริษัท IHS มีการวัดอันดับความเสี่ยงโดยมีการปรับปรุงข้อมูลเพื่อให้เท่าทันสถานการณ์ปัจจุบันตลอดเวลา รวมทั้งมีการคาดการณ์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย การวิเคราะห์ประกอบด้วยการประเมินความเสี่ยง ๖ ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ (๑) ความเสี่ยงทางการเมือง (๒) ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ (๓) ความเสี่ยงด้านกฎหมาย (๔) ความเสี่ยงด้านภาษี (๕) ความเสี่ยงด้านการบริหาร และ (๖) ความเสี่ยงด้านความมั่นคง ค่าคะแนนความเสี่ยงของประเทศที่ใช้ในการประเมินค่าคะแนน CPI จะมาจากดัชนี Global Insight Business Conditions and Risk Indicators ในการประเมินผลนี้จะให้ผู้เชี่ยวชาญในประเทศมากกว่า ๑๐๐ คน ซึ่งจะเป็นนักการตลาดอิสระ ลูกค้า และผู้ทำสัญญาต่าง ๆ กับภาครัฐ ระดับการให้คะแนนจะเป็นการแสดงถึงการรับรู้ของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในแต่ละประเทศ

ในแหล่งข้อมูล Global Insight Country Risk Rating (GI) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาตินำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ ความเสี่ยงของการที่บุคคลหรือบริษัทจะต้องเผชิญกับการติดสินบนหรือการคอร์รัปชันในรูปแบบอื่น เพื่อให้จะทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น เช่น เพื่อให้ได้รับสัญญาเพื่อการส่งออก นำเข้า หรือเพื่อความสะดวกสบายเกี่ยวกับงานด้านเอกสารต่าง ๆ มีมากน้อยเพียงใด (The risk that Individuals / companies will face bribery or other corrupt practices to carry out business, from securing major contracts to being allowed to import/export a small product or obtain everyday paperwork. This threatens a company's ability to operate in a country, or opens it up to legal or regulatory penalties and reputational damage.)

๔. แหล่งข้อมูล IMD World Competitiveness Yearbook (IMD)

แหล่งข้อมูล IMD เป็นการวัดความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ คือ วัดความสามารถและผลประกอบการของประเทศในการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การประกอบกิจการ ซึ่งมีหน่วยงานที่ได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับอย่างต่อเนื่อง สถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development : IMD) ซึ่งก่อตั้งในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๙๐ (พ.ศ. ๒๕๓๓) ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดย IMD ได้สร้างความร่วมมือกับเครือข่าย ๕๕ สถาบัน จากทั่วโลกในการรายงานเกี่ยวกับอันดับความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศทั่วโลก มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอรายละเอียดของประเทศต่าง ๆ เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการเปรียบเทียบระดับความสามารถในการแข่งขัน และยกระดับความสามารถในการแข่งขันของแต่ละประเทศ เพื่อสร้างความมั่นคงและการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน โดยการประเมินการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันนั้น สามารถแบ่งเป็น ๔ หมวด คือ สมรรถนะทางเศรษฐกิจ ประสิทธิภาพของภาครัฐ ประสิทธิภาพของภาคธุรกิจ และโครงสร้างพื้นฐาน

ในแหล่งข้อมูล IMD World Competitiveness Yearbook (IMD) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ มีการติดสินบนและคอร์รัปชันหรือไม่ (Bribing and Corruption : Exist or do not exist)

๕. แหล่งข้อมูล The Political and Economic Risk Consultancy (PERC)

บริษัท Political and Economic Risk Consultancy, Ltd. หรือ PERC ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๖ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ฮ่องกง PERC เป็นองค์กรที่ปรึกษาด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่มีความเชี่ยวชาญด้านข้อมูลยุทธศาสตร์ทางธุรกิจ สำหรับการลงทุนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ ยังมีภารกิจในการสำรวจและเผยแพร่รายงานภาวะความเสี่ยงของประเทศในเอเชีย ให้ความสำคัญไปที่ประเด็นทางสังคมและการเมือง เช่น การคอร์รัปชัน ความเสี่ยงในการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา คุณภาพแรงงาน จุดแข็งและจุดด้อยของระบบในประเทศแถบเอเชีย เป็นต้น นอกจากการเป็นบริษัทให้คำปรึกษาแล้ว PERC ยังมีสื่อสิ่งพิมพ์อีกหลากหลาย ได้แก่ Asian Intelligence, Country Risk Monitoring Service และ Corruption Report on Asia (เป็นเอกสาร Asian Intelligence ฉบับพิเศษ)

ในแหล่งข้อมูล The Political and Economic Risk Consultancy (PERC) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาตินำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต โดยคำถามมีจำนวน ๓ ข้อ แต่ในการคำนวณค่า CPI จะใช้ข้อที่ ๑ เพียงข้อเดียว เท่านั้น

(๑) คุณจะให้คะแนนปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศที่คุณกำลังทำงานอยู่ในระดับใด (How do you grade the problem of corruption in the country in which you are working?)

(๒) ปัญหาการคอร์รัปชันลดลง คงที่ หรือเพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา (Has corruption decrease, Stayed the same or Increase compared with one year ago?)

(๓) การคอร์รัปชันในแง่มุมใด หรือเรื่องใดที่ท่านเห็นว่ามีค่าสำคัญมากที่สุด (What aspects or implication in your country stand out to you as being particularly important?)

๖. แหล่งข้อมูล Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG)

International Country Risk Guide หรือ ICRG เป็นการจัดอันดับความเสี่ยงของประเทศต่าง ๆ ใน ๓ ด้าน ได้แก่ (๑) ความเสี่ยงด้านการเมือง (๒) ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจ และ (๓) ความเสี่ยงด้านการเงิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญและมีการรายงานผลทุกเดือน ครอบคลุม ๑๔๐ ประเทศทั่วโลก จัดทำโดยหน่วยงานชื่อ The PRs Group, Inc. ซึ่งเป็นองค์กรแสวงหากำไร สำนักงานตั้งอยู่ที่นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกาประเด็น "การคอร์รัปชัน" เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ใช้ประเมินความเสี่ยงด้านการเมือง โดยมุ่งประเมินการคอร์รัปชันในระบบการเมืองเป็นหลัก รูปแบบการทุจริตที่พบมากที่สุดคือ การเรียกรับสินบน หรือการเรียกรับเงิน เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้า / ส่งออก การประเมินภาษี รวมถึงระบบอุปถัมภ์ ระบบพวกพ้อง การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมืองแบบลับ ๆ และความสัมพันธ์ใกล้ชิดของนักการเมืองกับนักธุรกิจ

ในแหล่งข้อมูล Political Risk Services International Country Risk Guide (ICRG) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ “นี่คือการประเมินการคอร์รัปชันในระบบการเมือง” ซึ่งรูปแบบของการคอร์รัปชันโดยตรงที่การดำเนินธุรกิจพบบ่อยครั้ง คือ การเรียกร้องเงิน หรือการต้องจ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งใบอนุญาตการนำเข้า และส่งออก (import and Export Licenses) การควบคุมการส่งออก (Exchange Controls) การประเมินภาษี การคุ้มครองจากตำรวจ หรือการกีดกัน ขอให้ท่านช่วยให้คะแนนปัญหาการคอร์รัปชันทั้งการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจริงหรือโอกาสที่จะเกิดการคอร์รัปชันจากระบบอุปถัมภ์ ระบบเครือญาติ การฝากเข้าทำงาน การต่างตอบแทน การระดมทุนที่เป็นความลับ และความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่น่าสงสัยระหว่างนักการเมืองกับภาคธุรกิจ (This is an assessment of corruption within the political system. The most common form of corruption met directly by businesses is financial corruption in the form of demands for special payments and bribes connected with import and export licenses, exchange controls, tax assessments, police protection, or loans. The measure is most concerned with actual or potential corruption in the form of excessive patronage, nepotism, job reservations, exchange of favours, secret party funding, and suspiciously close ties between politics and business.)

๗. แหล่งข้อมูล World Economic Forum (WEF)

สภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum : WEF) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. ๑๙๗๑ โดย คลาอัสมาร์ติน สควบ (Klaus Martin Schwab) มีสำนักงานใหญ่ในกรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร มุ่งเน้นความร่วมมือระหว่างประเทศของผู้นำภาครัฐและเอกชนทั้งทางด้านการเมือง ภาคธุรกิจ และภาคสังคม เพื่อร่วมกันพิจารณาประเด็นการพัฒนาของโลก ภูมิภาค และภาคอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยจัดการประชุมขึ้นทุกปีในเมืองดาวอส (Davos)

ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ สภาเศรษฐกิจโลกได้จัดทำรายงานวิจัยที่ชื่อว่า “รายงานการวัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน (Global Competitiveness Report : GCR)” นำเสนอการวัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันผ่านตัวชี้วัดที่เรียกว่า Global Competitiveness index (GCI) ซึ่งดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้านต่าง ๆ ผ่าน “แบบสอบถามความคิดเห็น (Executive Opinion Survey : EOS)” ซึ่งถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อสำรวจความพึงพอใจของนักธุรกิจต่างประเทศ และนักธุรกิจภายในประเทศว่า การประกอบธุรกิจในประเทศเหล่านั้นมีความสะดวกระดับใด มีปัจจัยใดบ้างที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ

ในแหล่งข้อมูล World Economic Forum (WEF) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ

(๑) ในประเทศของคุณ เป็นเรื่องปกติเพียงใดที่บริษัทจ่ายเงินพิเศษโดยไม่มีเอกสารอ้างอิงหรือจ่ายสินบนที่เชื่อมโยงกับเรื่องต่อไปนี้" (In your country, how common is it for firms to make undocumented extra payments or bribes connected with the following)

๑.๑ การนำเข้า-ส่งออก (Imports and exports)

๑.๒ สาธารณูปโภค (Public Utilities)

๑.๓ การชำระภาษีประจำปี (Annual Tax Payments)

๑.๔ การทำสัญญาและการออกใบอนุญาต (Awarding of public contracts and licenses)

๑.๕ ได้รับการตัดสินใจที่เอื้อประโยชน์จากกระบวนการยุติธรรม (Obtaining favorable Judicial decisions.)

(๒) ในประเทศของคุณ เป็นเรื่องปกติเพียงใดที่มีการคอร์รัปชันโดยการจ่ายโอนเงินงบประมาณของรัฐไปยังบริษัท บุคคลธรรมดา หรือกลุ่มบุคคล (In your country, how common is diversion of public funds to companies, individuals or groups due to corruption?)

๘. แหล่งข้อมูล World Justice Project (WJP)

World Justice Project Rule of Law Index เป็นดัชนีชี้วัดที่ให้ความสำคัญกับระบบนิติธรรม (Rule of Law) มีการคิดระดับคะแนนอยู่ระหว่าง ๐-๑ มี World Justice Project (WJP) ที่เป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร ตั้งอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดีซี และเมืองซีแอตเทิล ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผู้จัดการประเมิน การประเมินตัวชี้วัดนี้ให้ความสำคัญกับหลักการสำคัญ ๔ ประการ คือ (๑) รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมายและถูกตรวจสอบได้ (๒) กฎหมายต้องเปิดเผย มีความชัดเจนมั่นคงปกป้องสิทธิเสรีภาพของประชาชน (๓) กระบวนการทางกฎหมายมีความเป็นธรรม และมีประสิทธิภาพ และ (๔) การตัดสินใจคดีต้องมีความเป็นธรรม มีจริยธรรม มีความเป็นกลาง ซึ่งจากหลักการดังกล่าวมีการพัฒนาเป็นหลักย่อย ได้แก่ การทุจริตคอร์รัปชัน สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน การบังคับใช้กฎหมาย

ในแหล่งข้อมูล World Justice Project (WJP) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต คือ

(๑) ข้าราชการ (เจ้าพนักงานของรัฐ) ในสายบริหาร ไม่ได้ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (Government officials in the executive branch do not use public office for private gain)

(๒) ข้าราชการ (เจ้าพนักงานของรัฐ) ในสายตุลาการ ไม่ได้ใช้ทรัพย์สินของทางราชการ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน (Government officials in the judicial branch do not use public office for private gain)

(๓) ข้าราชการ (เจ้าพนักงานของรัฐ) ในสายตำรวจและทหาร ไม่ได้ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน (Government officials in the police & military do not use public office for private gain)

(๔) ข้าราชการ (เจ้าพนักงานของรัฐ) ในสภานิติบัญญัติ ไม่ได้ใช้ทรัพย์สินของทางราชการ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน (Government officials in the legislative branch do not use public office for private gain)

๙. แหล่งข้อมูล Varieties of Democracy Institute (VDEM)

Varieties of Democracy Institute หรือสถาบัน VDEM เป็นสถาบันที่เกิดจากเจ้าภาพร่วมของภาควิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยยูเทนเบิร์ก ประเทศสวีเดน และสถาบันเคลล็อก มหาวิทยาลัยนอร์ทเธอร์แลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และอาศัยความร่วมมือของนักวิชาการมากกว่า ๕๐ คนจากทั่วโลก โดยมีผู้สืบสวนหลักการจัดการโครงการแบ่งความรับผิดชอบแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้จัดการประจำมากกว่า ๓๐ คนผู้ประสานงาน ๑๗๐ ประเทศ ผู้ช่วยนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ๒,๕๐๐ คน VDEM จึงเป็นหนึ่งในโครงการจัดเก็บและวิจัยข้อมูลด้านรัฐศาสตร์ที่ใหญ่ที่สุด มีฐานข้อมูลมากกว่า ๑๖ ล้านหน่วย ซึ่งจัดเก็บตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๙๐ ถึงปี ค.ศ. ๒๐๑๖ และคาดว่าจะเดือนเมษายน ปี ค.ศ. ๒๐๑๗ จะมีชุดข้อมูลครอบคลุม ๑๗๗ ประเทศ โดยมีการปรับปรุงข้อมูลเป็นประจำทุกปี

VDEM เป็นวิธีการใหม่ที่จะสร้างกรอบความคิดและวัดความเป็นประชาธิปไตย โดยรวบรวมข้อมูลหลายมิติ และแยกชุดข้อมูลออกจากกันเพื่อสะท้อนถึง “ความซับซ้อนของหลักการประชาธิปไตย” ในฐานะระบอบการปกครองที่มากกว่าเพียงแค่การมีเลือกตั้งเท่านั้น แหล่งข้อมูล VDEM Projects จำแนกให้เห็นความแตกต่างของหลักการในระบอบประชาธิปไตย ๗ ระดับ ได้แก่ (๑) การมีเลือกตั้ง (๒) เสรีนิยม (๓) การมีส่วนร่วม (๔) การปรึกษาหารือหรือการอภิปรายทางการเมือง (๕) ความเท่าเทียม (๖) การมีเสียงข้างมาก และ (๗) ฉันทามติ โดยจะดำเนินการรวบรวมข้อมูลเพื่อวัดระดับตามหลักการเหล่านี้

ในแหล่งข้อมูล Varieties of Democracy Institute (VDEM) มีประเด็นที่องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ นำมาคำนวณเป็นคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ตามคำถามที่ว่า การทุจริตทางการเมืองเป็นที่แพร่หลายมากน้อยเพียงใด (How pervasive is political corruption?) โดยดัชนีนี้แสดงความแพร่หลายของการทุจริตนี้ถูกคำนวณจากค่าเฉลี่ยของดัชนี ๔ ด้าน คือ

(๑) ดัชนีการคอร์รัปชันในภาครัฐ (Public sector corruption index) โดยใช้คำถามว่า เจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมเรียกรับสินบน หรือสิ่งของอื่นใด ในระดับใด และเจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมขโมย เบียดบังเงินหรืองบประมาณ หรือทรัพยากรภาครัฐ เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อคนในครอบครัวของตนเองบ่อยครั้งเพียงใด (To what extent do public sector employees grant favors in exchange for bribes kickbacks, or other material inducements, and how often do they steal, embezzle, or misappropriate public funds or other state resources for personal or family use?)

(๒) ดัชนีการคอร์รัปชันของผู้บริหารระดับสูง (Executive corruption index) โดยใช้คำถามว่า ผู้บริหารระดับสูงหรือตัวแทนมีพฤติกรรมเรียกรับสินบน หรือสิ่งของอื่นใดเป็นประจำหรือไม่ และผู้บริหารระดับสูงหรือตัวแทนเหล่านั้นมีพฤติกรรมขโมย เบียดบังเงินหรืองบประมาณ หรือทรัพยากรภาครัฐ เพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อนในครอบครัวของตนเองบ่อยครั้งเพียงใด (How routinely do members of the executive, or their agents grant favors in exchange for bribes, kickbacks, or other material inducements, and how often do they steal, embezzle, or misappropriate public funds or other state resources for personal or family use?)

(๓) ดัชนีการคอร์รัปชันของฝ่ายนิติบัญญัติ (The indicator for legislative corruption) โดยใช้คำถามว่า เจ้าหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกรับผลประโยชน์ในประเด็นเหล่านี้ในระดับใด

๓.๑ เรียกรับสินบน

๓.๒ รับเงินเพื่อช่วยเหลือให้ได้รับสัญญาจากภาครัฐ เพื่อตัวเอง ครอบครัว เพื่อน ผู้สนับสนุนทางการเมือง

๓.๓ มีผลประโยชน์ต่างตอบแทนกับภาคธุรกิจ เพื่อแลกกับโอกาสในการว่าจ้าง ภายหลังจากออกจากสภานิติบัญญัติ

๓.๔ ขโมย (เบียดบัง) เงินของภาครัฐ หรือเงินจากโครงการบริจาคต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ส่วนตัว

(๔) ดัชนีการคอร์รัปชันของฝ่ายตุลาการ (The indicator for judicial corruption) โดยใช้คำถามว่า ประชาชนหรือภาคธุรกิจ มีการจ่ายเงินพิเศษ (ที่ไม่มีเอกสารการจ่ายเงิน) หรือสินบน เพื่อเร่งหรือชะลอกระบวนการของฝ่ายตุลาการ ในระดับใด" (How often do individuals or businesses make undocumented extra payments or bribes in order to speed up or delay the process or to obtain a favorable judicial decision?)

เมื่อพิจารณาประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับการคอร์รัปชัน ซึ่งองค์กรโปร่งใสนานาชาตินำไปประเมินเพื่อจัดทำค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) พบว่า “เป็นข้อมูลที่สะท้อนถึงการคอร์รัปชันในหน่วยงานภาครัฐ” ซึ่งเป็นคำถามที่ถูกนำไปใช้สอบถามกลุ่มเป้าหมายโดยกระบวนการต่าง ๆ หรือผู้เชี่ยวชาญนำไปใช้ประเมินการทุจริตของประเทศนั้น ๆ โดยสามารถจัดกลุ่มของประเด็นคำถามที่เกี่ยวกับการทุจริตได้ ๕ กลุ่ม ประกอบด้วย

แหล่งข้อมูล ประเด็นคำถาม	(1) BF(TI)	(2) EIU	(3) GI	(4) IMD	(5) PERC	(6) PRS	(7) WEF	(8) WJP	(9) VDEM
กลุ่มที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับ สินบน		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
กลุ่มที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับ การขัดกันแห่งผลประโยชน์		✓		✓		✓	✓	✓	✓
กลุ่มที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับ นโยบายของรัฐบาลในการ แก้ไขปัญหาการทุจริต	✓				✓				
กลุ่มที่ ๔ คำถามเกี่ยวกับ การตรวจสอบเจ้าหน้าที่รัฐ	✓	✓							
กลุ่มที่ ๕ คำถามเกี่ยวกับ ความโปร่งใสในระบบ งบประมาณ		✓							

โดยมีรายละเอียดของคำถามในแต่ละกลุ่มสรุปได้ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ คำถามเกี่ยวกับสินบน

๑. มีการติดสินบนและการคอร์รัปชันหรือไม่ (แหล่งข้อมูล IMD)

๒. มีธรรมเนียมปฏิบัติในการจ่ายสินบนเพื่อได้สัญญาและได้รับความดีความชอบหรือไม่ (แหล่งข้อมูล EIU)

๓. ความเสี่ยงของการที่บุคคลหรือบริษัทจะต้องเผชิญกับการติดสินบน เพื่อที่จะทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น เช่น เพื่อให้ได้รับสัญญาเพื่อการส่งออก นำเข้า หรือเพื่อความสะดวกสบายเกี่ยวกับงานด้านเอกสารต่าง ๆ มีมากน้อยเพียงใด (แหล่งข้อมูล GI)

๔. เจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมเรียกรับสินบนหรือสิ่งของอื่นใดในระดับใด (แหล่งข้อมูล VDEM)

๕. รูปแบบของการคอร์รัปชันโดยตรงที่การดำเนินธุรกิจพบบ่อยครั้ง คือ การเรียกร้องเงินหรือการต้องจ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งใบอนุญาตการนำเข้าและส่งออก การควบคุมการส่งออก การประเมินภาษี การคุ้มครองจากตำรวจ หรือการกู้ยืม ขอให้ท่านช่วยให้คะแนนปัญหาการคอร์รัปชัน (แหล่งข้อมูล PRS)

๖. ในประเทศของคุณ เป็นเรื่องปกติเพียงใดที่บริษัทจ่ายเงินพิเศษโดยไม่มีเอกสารอ้างอิงหรือจ่ายสินบนที่เชื่อมโยงกับเรื่องต่อไปนี้ (แหล่งข้อมูล WEF)

(๑) การนำเข้า-ส่งออก

(๒) สาธารณูปโภค

(๓) การชำระภาษีประจำปี

(๔) การทำสัญญาและการออกใบอนุญาต

(๕) ได้รับการตัดสินใจที่เอื้อประโยชน์จากกระบวนการยุติธรรม

๗. ผู้บริหารระดับสูงหรือตัวแทนมีพฤติกรรมเรียกรับสินบน หรือสิ่งของอื่นใดเป็นประจำหรือไม่ (แหล่งข้อมูล VDEM)

๘. เจ้าหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกรับผลประโยชน์ในประเด็นเหล่านี้ในระดับใด เรียกรับสินบน รับเงินเพื่อช่วยเหลือให้ได้รับสัญญาจากภาครัฐ (แหล่งข้อมูล VDEM)

๙. ประชาชนหรือภาคธุรกิจมีการจ่ายเงินพิเศษ (ที่ไม่มีเอกสารการจ่ายเงิน) หรือสินบนเพื่อเร่งหรือชะลอกระบวนการของฝ่ายตุลาการในระดับใด (แหล่งข้อมูล VDEM)

กลุ่มที่ ๒ คำถามเกี่ยวกับการขัดกันแห่งผลประโยชน์

๑. รัฐมนตรีหรือหน่วยงานภาครัฐมีการใช้เงินสาธารณะอย่างไม่เหมาะสม (เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือพรรคการเมือง) หรือไม่ (แหล่งข้อมูล EIU)

๒. มีข้าราชการพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่รัฐที่ได้รับการแต่งตั้งโยกย้ายจากรัฐบาลโดยตรงหรือไม่ (แหล่งข้อมูล EIU)

๓. ขอให้ท่านช่วยให้คะแนนปัญหาการคอร์รัปชันทั้งการคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นจริงหรือโอกาสที่จะเกิดการคอร์รัปชันจากระบบอุปถัมภ์ ระบบเครือญาติ การฝากเข้าทำงาน การต่างตอบแทน การระดมทุนที่เป็นความลับและความสัมพันธ์ใกล้ชิดที่น่าสงสัยระหว่างนักการเมืองกับภาคธุรกิจ (แหล่งข้อมูล PRS)

๔. ข้าราชการ (เจ้าหน้าที่) ในสายบริหาร ตุลาการ ตำรวจและทหาร สภานิติบัญญัติ ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว (แหล่งข้อมูล WJP)

๕. เจ้าหน้าที่รัฐมีพฤติกรรมขโมย เบียดบังเงินหรืองบประมาณ หรือทรัพยากรภาครัฐเพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อคนในครอบครัวของตนเองบ่อยครั้งเพียงใด (แหล่งข้อมูล VDEM)

๖. ผู้บริหารระดับสูง หรือตัวแทนเหล่านั้นมีพฤติกรรมมีพฤติกรรมขโมย เบียดบังเงินหรืองบประมาณ หรือทรัพยากรภาครัฐ เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือเพื่อครอบครัวของตนเองบ่อยครั้งเพียงใด (แหล่งข้อมูล VDEM)

๗. เจ้าหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อเรียกรับผลประโยชน์ในประเด็นเหล่านี้ในระดับใด ช่วยเหลือให้ได้รับสัญญาจากภาครัฐ (เพื่อตัวเอง ครอบครัว เพื่อน ผู้สนับสนุนทางการเมือง) มีผลประโยชน์ต่างตอบแทนกับภาคธุรกิจเพื่อแลกกับโอกาสในการว่าจ้างภายหลังจากออกจากสภานิติบัญญัติขโมย (เบียดบัง) เงินของภาครัฐหรือเงินจากโครงการบริจาคต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ส่วนตัว (แหล่งข้อมูล VDEM)

๘. ในประเทศของคุณ การเบี่ยงเบนของกองทุนสาธารณะสู่ บริษัท บุคคล หรือกลุ่มคนทั่วไปอย่างผิดกฎหมาย เป็นอย่างไร (แหล่งข้อมูล WEF)

กลุ่มที่ ๓ คำถามเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการทุจริต

๑. คุณเห็นด้วยในระดับใดว่า รัฐบาลประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาการคอร์รัปชัน (แหล่งข้อมูล BF(TI))

๒. คุณจะให้คะแนนปัญหาการคอร์รัปชันในประเทศที่คุณกำลังทำงานอยู่ในระดับใด (แหล่งข้อมูล PERC)

กลุ่มที่ ๔ คำถามเกี่ยวกับการตรวจสอบเจ้าหน้าที่

๑. คุณเห็นด้วยในระดับใดว่าเจ้าหน้าที่รัฐที่ใช้อำนาจในทางมิชอบจะถูกฟ้องร้องดำเนินคดี หรือถูกลงโทษ (แหล่งข้อมูล BF(TI))
๒. เมืองครุฑลาการอิสระที่มีอำนาจในการจัดการกับการใช้อำนาจในทางมิชอบของรัฐบาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ (แหล่งข้อมูล EIU)

กลุ่มที่ ๕ คำถามเกี่ยวกับความโปร่งใสในระบบงบประมาณ

๑. การจัดสรรงบประมาณและการใช้สาธารณะเป็นไปตามขั้นตอนและมีความพร้อมรับผิดชอบหรือไม่ (แหล่งข้อมูล EIU)
๒. มีเงินพิเศษที่สามารถดำเนินการใช้จ่ายอย่างไม่ต้องรับผิดชอบหรือไม่ (แหล่งข้อมูล EIU)
๓. โดยทั่วไปแล้วมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะอย่างไม่ต้องหรือไม่ (แหล่งข้อมูล EIU)
๔. มีหน่วยอิสระที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้งบประมาณภาครัฐหรือไม่ (แหล่งข้อมูล EIU)

การสำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI)

ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้สำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI) ในทุก ๆ รอบ ๖ เดือน มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นต้นมา ถึงปี พ.ศ. ๒๕๖๑

ผลการสำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI)

ดัชนี	คะแนนสำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย ปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๑					
	ธันวาคม ๒๕๕๖	มิถุนายน ๒๕๕๗	ธันวาคม ๒๕๕๗	มิถุนายน ๒๕๖๐	ธันวาคม ๒๕๖๐	มิถุนายน ๒๕๖๑
ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทยโดยรวม	๓๙	๔๖	๕๕	๕๓	๕๒	๕๕
ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทยในปัจจุบัน	๓๘	๔๕	๕๒	๕๒	๕๑	๕๔
ดัชนีแนวโน้มสถานการณ์คอร์รัปชันไทย	๔๐	๔๗	๕๗	๕๔	๕๓	๕๗

ข้อมูลคะแนนสำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย เฉพาะปี พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๑ : มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

จากข้อมูลดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทย (Corruption Situation Index : CSI) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ จะเห็นว่าดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทยโดยรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แม้จะปรับลดในช่วงครึ่งปีหลังของปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทยในปัจจุบันโดยรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แม้จะปรับลดในช่วงครึ่งปีหลังของปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ส่วนดัชนีแนวโน้มสถานการณ์คอร์รัปชันไทย โดยรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แม้จะปรับลดในช่วงครึ่งปีหลังของปี พ.ศ. ๒๕๖๐

ดังนั้น ในช่วงครึ่งแรกปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทยปรับตัวดีขึ้น ค่าดัชนีปรับดีขึ้นมาอยู่ที่ระดับ ๕๕ จากเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่งอยู่ที่ระดับ ๕๒ โดยผลสำรวจครั้งนี้อยู่ในช่วงการแก้ไขปัญหาเงินทอนวัด การออกกฎหมายใหม่ ออกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ ทำให้ประชาชนรู้สึกดีขึ้น แต่ยังไม่รวมสถานการณ์คอร์รัปชันปัจจุบันที่มีปัญหาการจัดซื้อข้าวเทียมสำรวจเพื่อการพัฒนา (THEOS-2) วงเงิน ๗,๐๐๐ ล้านบาทของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (GISTDA) ซึ่งคณะผู้สังเกตการณ์อิสระ ๖ ราย ที่องค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน (ประเทศไทย) ส่งเข้าไปร่วมสังเกตการณ์โครงการนี้ลาออกทั้งคณะ

ด้านดัชนีปัญหาและความรุนแรงของการคอร์รัปชัน พบว่า ดีขึ้นกว่าปี พ.ศ. ๒๕๖๐ เช่นกัน ค่าดัชนีปรับดีขึ้นจากเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ อยู่ที่ระดับ ๔๒ ขึ้นมาอยู่ที่ระดับ ๔๘ ด้านดัชนีปราบปรามการคอร์รัปชันก็ดีขึ้นเช่นกัน ค่าดัชนีปรับดีขึ้นจากเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ อยู่ที่ระดับ ๕๓ มาอยู่ที่ ๕๕ ดัชนีการป้องกันการคอร์รัปชันค่าดัชนีปรับดีขึ้นจากเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ อยู่ที่ระดับ ๕๓ ปรับขึ้นมาอยู่ที่ ๕๔ สิ่งที่ปรับขึ้นดีที่สุด คือ ดัชนีการสร้างจริยธรรม และจิตสำนึกที่ดีที่สุดในรอบ ๘ ปี นับจากปี พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยดัชนีปรับดีขึ้นจากเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ อยู่ที่ระดับ ๖๒ ปรับขึ้นมาอยู่ที่ ๖๔ โดยเฉพาะแนวโน้มการสร้างจิตสำนึกเพิ่มขึ้นจากเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ อยู่ที่ระดับ ๖๖ มาอยู่ที่ ๖๘ สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการคอร์รัปชัน คือ ความล่าช้ายุ่งยากของขั้นตอนการดำเนินการของราชการ ทำให้ข้าราชการมีโอกาสและความไม่เข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมาย

รูปแบบของการคอร์รัปชันที่พบมากที่สุด คือ ให้สินบน ของกำนัล หรือรางวัลต่าง ๆ ด้านทัศนคติและจิตสำนึกต่อการทุจริตคอร์รัปชันพบว่าประชาชน ร้อยละ ๙๙ ไม่เห็นด้วยว่าการคอร์รัปชันเป็นเรื่องไกลตัวอีกต่อไป และยังพบว่าประชาชน ร้อยละ ๙๙ ไม่เห็นด้วยกับการที่รัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน แต่มีผลงานและทำประโยชน์ให้สังคมเป็นเรื่องที่รับได้ ด้านความสามารถทนทนต่อการทุจริตคอร์รัปชัน พบว่าความทนทานลดลง โดยค่าดัชนีลดลงจากอยู่ที่ระดับ ๒.๐๓ ในช่วงสำรวจเดือนธันวาคม ๒๕๖๐ ปรับลดลงมาอยู่ที่ ๑.๘๗ ด้านประสิทธิภาพการทำงานในการต่อต้านการคอร์รัปชันของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) พบว่า ร้อยละ ๕๔ เห็นว่ามีประสิทธิภาพ ขณะที่ร้อยละ ๓๑ เห็นว่ามีประสิทธิภาพปานกลาง

การสำรวจ Global Corruption Barometer 2017

องค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International : TI) ดำเนินการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๖๒,๑๓๖ คน จากประเทศต่าง ๆ ๑๑๙ ประเทศ ระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๕๗ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๖๐ โดยผลการสำรวจ มีสาระสำคัญดังนี้

ภาพรวม ประเทศไทยเป็นประเทศอันดับ ๑ ที่ประชาชนเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐมีความจริงจังในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต โดยมีสัดส่วนระดับคะแนนอยู่ที่ร้อยละ ๗๒ รองลงมาเป็นอินโดนีเซีย ที่คะแนนร้อยละ ๖๔ อันดับสาม คือ ฮอนดูรัส ที่คะแนนร้อยละ ๕๕ สำหรับประเทศที่ประชาชนเห็นว่าหน่วยงานภาครัฐไม่มีความจริงจังในการแก้ไขปัญหาการทุจริตสูงสุด คือ เยเมน ร้อยละ ๙๑ อันดับที่สอง คือ มาดากัสการ์ ร้อยละ ๙๐ และอันดับที่สาม คือ ยูเครน ร้อยละ ๘๗

การประเมินผลการจ่ายเงินสินบนของประชาชนให้กับแต่ละหน่วยงานของรัฐ

จากการสำรวจการจ่ายเงินสินบนให้กับหน่วยงานของรัฐ ซึ่งในกรณีของประเทศที่อยู่ในกลุ่มประเทศโซนเอเชียแปซิฟิก ได้มีการถูกกำหนดการให้สินบนใน ๖ เรื่อง ในรอบ ๑๒ เดือนที่ผ่านมา คือ การศึกษา การรักษาพยาบาล การออกบัตรประจำตัวประชาชน สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน (ประปา / ไฟฟ้า) ตำรวจ และศาล โดยประเทศไทยมีระดับคะแนน ดังนี้ (เปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ)

ประเทศ	การศึกษา (ร้อยละ)	การรักษาพยาบาล (ร้อยละ)	การออกบัตร ประจำตัว ประชาชน (ร้อยละ)	สาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐาน (ประปา / ไฟฟ้า) (ร้อยละ)	ตำรวจ (ร้อยละ)	ศาล (ร้อยละ)
ประเทศไทย	๓๕	-	๑๗	๐	๔๖	-
ฮ่องกง	๒	๒	๐	*	๐	-
ไต้หวัน	๘	๕	๐	๖	๑	๑
จีน	๒๙	๑๘	๑๖	-	๒๐	๒๐
อินเดีย	๕๘	๕๙	๕๙	๕๓	๕๕	๔๕
มาเลเซีย	๑๐	๑๐	๙	๖	๑๓	๕

สัดส่วนการจ่ายเงินสินบนของประชาชน จากผลการสำรวจพบว่า สัดส่วนประชาชนที่เคยจ่ายเงินสินบนคิดเป็น ๑ ใน ๔ ของจำนวนประชากรกว่า ๙๐๐ ล้านคนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ที่เข้าถึงสวัสดิการขั้นพื้นฐาน โดยประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า ๓๕ ปี เป็นสัดส่วนประชาชนที่เคยจ่ายสินบนมากที่สุดที่ร้อยละ ๓๔ โดยสัดส่วนประชาชนที่จ่ายเงินสินบนระหว่างเพศหญิงและเพศชาย มีระดับใกล้เคียงกัน ที่เพศชาย ร้อยละ ๓๐ เพศหญิง ร้อยละ ๒๗ ขณะที่ในส่วนของประเทศไทย มีสัดส่วนที่คนรวยต้องจ่ายสินบนน้อยกว่าคนจน ที่ร้อยละ ๓๔ ต่อร้อยละ ๔๖

จากปัญหาการทุจริตดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลไทยและภาคีองค์กรทุกภาคส่วนของประเทศ จึงได้กำหนดวาระดังกล่าวบรรจุในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๒๑ การต่อต้าน การทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนการแก้ไขและพัฒนาประเทศ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามกรอบแผนยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ การที่ประชาชน มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนกำหนดตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายของร้อยละ ของประชาชนที่มีวัฒนธรรม ค่านิยมสุจริตมีทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติ มิชอบ ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงความพยายามในเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ที่สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ให้แก่ข้าราชการเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทุกภาคส่วนของสังคม พร้อมทั้งพัฒนาความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจของประชาชน รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติ มิชอบ ตลอดจนสนับสนุนการสร้างค่านิยมของสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตและถูกต้องชอบ ธรรม โดยยกประเด็นเชิงคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ สุจริตเป็นประเด็นที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการปลูกฝังทุกช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงปัจฉิมวัย ด้วยวิธีการสร้างความตระหนักรู้ การปลูกฝังจิตสำนึก

๒.๓ การศึกษารวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทย โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหาจากการศึกษาของพันเอกวิชา- อมระดิษฐ์ พบว่า รูปแบบของการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ มี ๔ ประเภท คือ

๑. ระบบส่งส่วย (syndicate corruption) ข้าราชการชั้นผู้น้อยเก็บส่วยหรือภาษี ไม่เป็นทางการแล้วรวบรวมที่กองกลาง หลังจากนั้นแจกจ่ายรายได้ส่วยไปยังข้าราชการทั้งระดับสูง และล่างในกรม กอง โดยการเรียกเก็บภาษีคอร์รัปชัน ซึ่งรวมทั้งการเรียกสินบน ส่วย / สินน้ำใจ ตอบแทนการคุ้มครองธุรกิจผิดกฎหมาย การกระทำความผิดกฎหมาย ผิดระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ที่ ทางการกำหนดไว้ การดัดเงินงบประมาณมาเป็นของตนผ่านค่าคอมมิชชั่นโครงการ การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งการเสนอโครงการเพื่อให้ได้เงินคอร์รัปชัน โดยโครงการดังกล่าว อาจไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง การรับสินบนในขบวนการหลีกเลี่ยงภาษี การโกงภาษี การจ่ายสินบน เพื่อให้ได้มาซึ่งการผูกขาดธุรกิจ หรือการผูกขาดการประมูลโครงการ การเล่นพรรคเล่นพวก (nepotism) การดำรงตำแหน่งหลายหน่วยงานทั้งของ (conflicts of interests) เช่น อภิบัติกรม ที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีอากรเป็นกรรมการของบริษัทเอกชนที่ต้องเสียภาษีอากร

๒. กินตามน้ำ การจัดซื้อจัดจ้าง (procurement kickback) การกินตามน้ำ ทวนน้ำ ใต้น้ำ บนน้ำ ล้วนแล้วแต่เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวงทั้งสิ้น เพราะสิ่งใดที่ทางราชการเห็นว่าเจ้าหน้าที่ ควรจะได้รับผลตอบแทน ทางราชการได้กำหนดเป็นกฎหมาย เป็นระเบียบไว้ให้ทำการเบิกจ่ายแล้ว เช่น เงินเดือน เบี้ยเลี้ยง เงินประจำตำแหน่ง ค่าเดินทาง ค่าเลี้ยงภรรยา ฯลฯ เพราะทางราชการไม่ประสงค์ ให้ไปเรียกรับค่าตอบแทนจากใครเพิ่มเติม ถ้ามีการไปเรียกรับเพิ่มโดยจะอ้างว่าเป็นค่าดำเนินการ หรือค่าตอบแทนการทำงานอื่น ๆ ย่อมถือว่าเป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวง

๓. การขายสินบนเพื่อให้ได้การผูกขาดกิจการบางประเภทที่ต้องได้สัมปทานจากรัฐบาล และเพื่อคงสภาพการผูกขาดนั้นไว้โดยการขายสินบนเป็นการขายประจำให้ข้าราชการหลายระดับ ในบางกรณีจ่ายทั้งกรม การดัดเงินงบประมาณแผ่นดินจากค่าคอมมิชชันโครงการมาเป็นของตน การรับสินบนการจัดซื้อจัดจ้าง รวมทั้งการเสนอโครงการเพื่อให้ได้เงินคอร์รัปชัน ทั้ง ๆ ที่โครงการดังกล่าวอาจไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง

๔. การคอร์รัปชันการประมูลโครงการมีหลายวิธีการแต่ขัดแย้งที่สุด คือ การฮั้วกันระหว่างกลุ่มผู้เสนอประมูล เพื่อควบคุมการประมูลแล้วมีข้อตกลงเวียนกันเป็นผู้ชนะประมูลเป็นคราว ๆ ไป ระบบการจัดซื้อจะต้องมีความสามารถในการป้องกันการทุจริตด้วยกระบวนการป้องกัน ตรวจสอบ และคว่ำบาตรการทุจริต ต้องมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการทุจริตในกฎหมายอาญา ทั้งการปลอมแปลง การฉ้อโกง การมีผลประโยชน์ทับซ้อน การคว่ำบาตรเป็นหนึ่งในมาตรการที่รัฐสามารถใช้เพื่อทำให้กระบวนการทางกฎหมายมีประสิทธิภาพ เป็นการป้องกันและลงโทษไม่ให้ผู้ที่เคยทำความผิดเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดซื้อได้อีก เมื่อสรุปถึงวิธีการสำคัญในการรับมือกับปัญหาการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างนั้น มาตรการป้องกันถือเป็นวิธีการที่ดีกว่ามาตรการแก้ไข ที่รอให้ปัญหาเกิดแล้วจึงไปแก้ โดยสิ่งสำคัญที่จะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างก็คือ ความโปร่งใสที่เกิดจากการเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้ามาตรวจสอบ แก้ไขกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างมีการอำนวยความสะดวกให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ และรายงานความผิดที่เกิดขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น พัฒนาให้เกิดการประมูลผ่านระบบอินเทอร์เน็ตมากขึ้น หรือสร้างมาตรการในการคุ้มครองพยานที่สามารถให้เบาะแสการกระทำความผิดได้ เพื่อให้บุคคลอื่น ๆ สามารถเข้าร่วมกระบวนการตรวจสอบ หรือร้องเรียนได้อย่างมั่นใจมากขึ้น

ในขณะที่การศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการทุจริตของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เกี่ยวกับการทุจริตตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๙ หรือเกือบ ๓๐ ปี เพื่อนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลกรณีทุจริตทั้งหมด ๑๑๐ เรื่อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกรณีที่เกิดขึ้น ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๙ จำนวน ๔๔ เรื่อง และในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๖ จำนวน ๔๒ เรื่อง โดยจำแนกกรณีทุจริตออกเป็น ๗ ประเภท ได้แก่ (๑) การทุจริตในการบริหารราชการ (๒) การทุจริตการเลือกตั้ง (๓) การทุจริตในการให้สัมปทาน (๔) การทุจริตในการใช้จ่ายงบประมาณ (๕) การทุจริตในการจัดสรรหรือใช้ทรัพยากรของรัฐโดยมิชอบ (๖) การทุจริตที่เกี่ยวกับการแทรกแซงสินค้าเกษตร และ (๗) การทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ

ข้อค้นพบในภาพรวมจากการรวบรวมกรณีทุจริต พบว่า

๑. การทุจริตในการบริหารราชการและการทุจริตจัดซื้อจัดจ้างเป็นลักษณะการทุจริตที่ปรากฏมากที่สุดในทุกสมัย

๒. การทุจริตในการบริหารราชการ ในที่นี้มีทั้งหมด ๔๒ เรื่อง แบ่งได้เป็นเรื่องที่พบมากที่สุด ได้แก่ เรื่องการร่ำรวยผิดปกติและการปิดบังทรัพย์สินของนักการเมืองและข้าราชการ การปล่อยกู้โดยมิชอบของผู้บริหารธนาคารของรัฐ การขึ้นเงินเดือนตัวเองขององค์กรอิสระ และการช่วยเหลือญาติ

๓. การทุจริตจัดซื้อจัดจ้าง (จำนวนทั้งหมด ๔๐ เรื่อง) ส่วนมากเกี่ยวกับโครงการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ สนามบิน (สุวรรณภูมิ) ถนน รางรถไฟ สถานีตำรวจ สนามกีฬา บ่อกำจัดขยะ และบ่อบำบัดน้ำเสีย โดยมีลักษณะการสมยอมราคา แก้อีราคาดกลาง กำหนดคุณลักษณะเฉพาะ เอื้อให้ผู้ประมูลรายใดรายหนึ่ง หรือดำเนินการประมูลแบบไม่โปร่งใส ซึ่งมักตามมาด้วยการมีผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้อนุมัติโครงการในการจัดซื้อที่ดินหรือเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ผศ.ดร.วิชณพงษ์ โพธิพิรุฬห์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ ดร.อังศุธร ศรีสุทธิสะอาด ๒๕๖๓ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้ศึกษาวิจัยภายใต้หัวข้อเรื่อง “ข้าราชการไทยไร้คอร์รัปชัน : การสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการแจ้งเบาะแสการทุจริต (Corruption-Free Bureaucracy : A Viewpoint Survey of Government Employee on Whistleblowing)” (๑ มีนาคม ๒๕๖๒ – ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓) เป็นการต่อยอดจากโครงการวิจัยเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบการให้เบาะแสด้านในประเทศไทยและการส่งเสริมความร่วมมือในระดับพื้นที่เพื่อป้องกันปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐ (๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ – ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐในฐานะที่เป็น “คนใน” ที่อาจจะทราบข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันในหน่วยงาน โดยเน้นศึกษาการรับรู้ ประสบการณ์ ทศนคติความรู้ และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแจ้งเบาะแสด้านการทุจริตในภาครัฐ รวมไปถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการสร้างระบบการแจ้งเบาะแสด้านในหน่วยงานภาครัฐ ทั้งนี้ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพของระบบการให้เบาะแสด้านในเชิงนโยบายต่อไป

งานวิจัยนี้นับเป็นงานวิจัยชิ้นแรกในประเทศที่ทำการศึกษาปัญหาการแจ้งเบาะแสด้านการทุจริตในราชการไทย โดยใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่จากทั้งหน่วยงานรัฐในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น รวมทั้งมีการศึกษาวิจัยในเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ปรากฏผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสด้านการทุจริตประกอบด้วย (๑) การศึกษาวิจัยกลุ่มตัวอย่างจากหน่วยงานในส่วนกลาง จำนวน ๑๘ กระทรวง และ ๒ หน่วยงานที่ไม่สังกัดกระทรวง หรือทบวง ได้แก่ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น ๖๔ หน่วยงาน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง $N = ๔,๙๘๘$ และ (๒) กลุ่มตัวอย่างพนักงานส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวน ๔๑ แห่ง ได้แก่ เทศบาลเมือง ๓ แห่ง เทศบาลตำบล ๖ แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล ๓๒ แห่ง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง $N = ๔๓๔$ ประกอบด้วยผลการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive) แสดงความถี่และระดับของการรับรู้ ทศนคติ เจตคติ และพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐในส่วนที่เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสด้าน และการศึกษาในเชิงอนุมาน (Inferential) เพื่ออธิบายอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการออกมาแจ้งเบาะแสด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการทุจริต ปัจจัยระดับบุคคล ปัจจัยระดับองค์กร และปัจจัยระดับสถาบัน

ผลการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่รัฐในส่วนกลาง (N = ๔,๙๘๘)

๑. การทุจริต เจ้าหน้าที่รัฐในส่วนกลาง จำนวน ๑,๔๔๑ ราย หรือร้อยละ ๓๖.๐๑ ระบุว่าเคยพบการทุจริตในหน่วยงานของตนเอง ส่วนใหญ่พบการทุจริตในเรื่องการใช้ทรัพย์สินราชการในเรื่องส่วนตัว (ร้อยละ ๕๕.๗๓) รองลงมาเป็นเรื่องการออกไปเสริมเกินราคาจริง (ร้อยละ ๑๐.๗๙) การเรียกเงินใต้โต๊ะจากประชาชน (ร้อยละ ๖.๓๗) การทุจริตเรื่องการเลื่อนตำแหน่ง (ร้อยละ ๖.๓๑) และการปลอมแปลงเอกสารทางราชการ (ร้อยละ ๕.๘๒)

๒. การแจ้งเบาะแส จากจำนวนผู้ที่เคยพบเห็นทุจริตในหน่วยงานทั้งหมด ๑,๔๔๑ ราย มีเพียง ๒๐๐ ราย หรือร้อยละ ๑๓.๘๘ ที่แจ้งว่าได้ออกมาแจ้งเบาะแส คิดเป็นร้อยละ ๔ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง N = ๔,๙๘๘ ในจำนวน ๒๐ คนนี้ แบ่งเป็นชาย ๘๕ คน และหญิง ๑๑๔ คน (ไม่ระบุเพศ ๑ คน) ส่วนใหญ่รายงานผู้บังคับบัญชาเป็นอันดับแรก (ร้อยละ ๕๖.๗๗) ถัดมาเป็นการร้องไปยัง ป.ป.ช. (ร้อยละ ๑๒.๑๗) แจ้งศูนย์ดำรงธรรม (ร้อยละ ๙.๑๓) แจ้ง สตง. (ร้อยละ ๗.๙๘) หรือแจ้งตำรวจและสื่อมวลชน (ร้อยละ ๔.๙๔) เพศหญิงมีแนวโน้มจะแจ้งผู้บังคับบัญชา ส่วนผู้ชายมีแนวโน้มที่จะร้องไปยัง ป.ป.ช. มากกว่าเพศหญิง สำหรับสาเหตุที่ออกมาแจ้งเบาะแส ได้แก่ (๑) เป็นหน้าที่ของข้าราชการที่ดี (ร้อยละ ๒๘.๖๒) (๒) พบเห็นการทุจริตด้วยตนเอง (ร้อยละ ๑๖.๖๒) (๓) มีหลักฐานชัดเจน (ร้อยละ ๑๒.๓๑) และ (๔) เชื่อว่าการแจ้งเบาะแสมจะสามารถช่วยระงับปัญหาได้ (ร้อยละ ๑๑.๐๘) ส่วนสาเหตุที่ไม่ได้ออกมาแจ้งเบาะแส ได้แก่ (๑) ไม่มีหลักฐานชัดเจน (ร้อยละ ๒๖.๔๑) (๒) การทุจริตไม่รุนแรงมาก (ร้อยละ ๑๒.๔๑) (๓) ร้องเรียนไปแล้วก็ไม่เกิดอะไรขึ้น (ร้อยละ ๘.๓๒) และ (๔)เกรงว่าจะไม่ได้รับการคุ้มครองที่เป็นธรรม (ร้อยละ ๘.๑๗) ตามลำดับ

๓. ผลการวิเคราะห์แยกหน่วยงาน พบว่า หน่วยงานที่มีสัดส่วนของผู้ที่เคยพบการทุจริตภายในหน่วยงานสูงสุด ๕ ลำดับ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (ร้อยละ ๔๓) สำนักงานพระพุทธศาสนา (ร้อยละ ๔๐) กระทรวงวัฒนธรรม (ร้อยละ ๓๘) กระทรวงมหาดไทย (ร้อยละ ๓๓) และอีก ๓ หน่วยงานที่ร้อยละเท่ากัน (ร้อยละ ๓๒) ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงแรงงาน และกระทรวงยุติธรรม ประเภทการทุจริตที่พบอันดับ ๑ และ ๒ ในทุกหน่วยงาน คือ การใช้ทรัพย์สินทางราชการในเรื่องส่วนตัว และการออกไปเสริมเกินราคาจริง ส่วนการเรียกรับเปอร์เซ็นต์จากผู้รับเหมาและการฮั้วประมูลจะพบมากในกระทรวงคมนาคม การทุจริตการสอบเลื่อนตำแหน่งพบในกระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม และกระทรวงการคลัง ส่วนการเรียกเงินใต้โต๊ะพบมากในกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง ส่วนหน่วยงานที่มีร้อยละของผู้ออกมาแจ้งเบาะแสน้อยที่สุด ๕ ลำดับ ได้แก่ กระทรวงพลังงาน (ร้อยละ ๔) กระทรวงมหาดไทย (ร้อยละ ๕) กระทรวงต่างประเทศ (ร้อยละ ๗) กระทรวงการคลัง (ร้อยละ ๘) และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ร้อยละ ๙) เทียบกับร้อยละ ๑๓.๘๘ ของทั้งกลุ่มตัวอย่าง (N = ๔,๙๘๘)

ผลการวิจัยที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างพนักงานส่วนท้องถิ่น (n = ๔๓๔)

๑. การทุจริต พนักงานส่วนท้องถิ่น จำนวน ๙๔ ราย หรือร้อยละ ๒๑.๖ หรือร้อยละ ๒ ของกลุ่มตัวอย่าง N = ๔๓๔ ระบุว่าเคยพบการทุจริตในหน่วยงานของตนเอง ส่วนใหญ่พบการทุจริตในเรื่องการใช้ทรัพย์สินราชการในเรื่องส่วนตัว (ร้อยละ ๔๑.๖๗) รองลงมาเป็นเรื่องการเรียกรับเปอร์เซ็นต์จากผู้รับเหมา (ร้อยละ ๒๔.๓๖) และการสมยอมราคาหรือการฮั้วประมูลในโครงการประมูลขนาดใหญ่ (ร้อยละ ๗.๖๙) และการออกไปเสริมเกินราคาจริง (ร้อยละ ๖.๔๑)

๒. การแจ้งเบาะแส จากจำนวนผู้ที่เคยพบเห็นทุจริตในหน่วยงานทั้งหมด ๙๔ ราย มีเพียง ๙ ราย หรือร้อยละ ๙.๕๗ เท่านั้นที่แจ้งว่าได้ออกมาแจ้งเบาะแส หรือประมาณร้อยละ ๒ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง N = ๔๓๔ ในจำนวน ๙ คนนี้ แบ่งเป็นชาย ๓ คน และหญิง ๕ คน (ไม่ระบุเพศ ๑ คน) ช่องทางในการแจ้งเบาะแสมากส่วนใหญ่อีกที่จากรายงานผู้บังคับบัญชา (๔๔.๔๔๔) ถัดมาเป็นการร้องไปยัง ป.ป.ช. (ร้อยละ ๑๖.๖๗) และโพสต์ลงสื่อโซเชียล (ร้อยละ ๑๖.๖๗) สาเหตุที่ออกมาแจ้งเบาะแส ได้แก่ (๑) เป็นหน้าที่ของข้าราชการที่ดี (ร้อยละ ๑๙.๓๕) (๒) พบเห็นการทุจริตด้วยตนเอง (ร้อยละ ๑๖.๑๓) (๓) มีหลักฐานชัดเจน (ร้อยละ ๑๒.๙๐) และ (๔) เชื่อว่าการแจ้งเบาะแสมจะสามารถช่วยระงับปัญหาได้ (ร้อยละ ๑๒.๙๐) สาเหตุที่ไม่ได้ออกมาแจ้งเบาะแส ได้แก่ (๑) ไม่มีหลักฐานชัดเจน (ร้อยละ ๑๔.๐๘) (๒) การทุจริตไม่รุนแรงมาก (ร้อยละ ๑๓.๐๓) (๓)เกรงว่าจะไม่ได้รับการคุ้มครองที่เป็นธรรม (ร้อยละ ๑๑.๖๒) และ (๔) ร้องเรียนไปก็ไม่เกิดอะไรขึ้น (ร้อยละ ๑๐.๒๑)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแจ้งเบาะแส

๑. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) ของทั้ง ๒ กลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีผลไปในแนวทางเดียวกัน โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดที่จะแจ้งเบาะแสมากภายในหน่วยงาน (Internal whistleblowing) ได้แก่ (๑) ปัจจัยประชากรศาสตร์ เช่น เพศชาย การเป็นหัวหน้างาน การเป็นดาวเด่นในองค์กร (๒) ปัจจัยการทุจริต ได้แก่ ระดับการทุจริต ความรุนแรงของการทุจริต (๓) ปัจจัยระดับบุคคล ได้แก่ หน้าที่ของข้าราชการที่ดี (Civic duty) การมีจิตสาธารณะ (Public service motivation) ความรู้ในการแจ้งเบาะแส (Whistleblowing knowledge) และทัศนคติเชิงลบต่อการแจ้งเบาะแส (Attitude) (๔) ปัจจัยระดับองค์กร ได้แก่ นโยบายเกี่ยวกับการแจ้งเบาะแส (Policy) การได้รับความคุ้มครอง (Protection) บรรทัดฐานทางสังคม (Social norms) และโอกาสที่จะถูกกลั่นแกล้ง (Retaliation) โดยอธิบายปรากฏการณ์ได้ประมาณร้อยละ ๓๐ ถึงร้อยละ ๔๐ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดที่จะแจ้งเบาะแสไปยังหน่วยงานภายนอก (External whistleblowing) มีความคล้ายคลึงกับความคิดที่จะแจ้งเบาะแสมากภายในหน่วยงาน แต่ (๕) ปัจจัยระดับสถาบัน ได้แก่ ความเป็นอิสระทางการเมืองและประสิทธิภาพของ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ส่งผลต่อเฉพาะความคิดที่จะแจ้งเบาะแสไปยังหน่วยงานภายนอก

๒. การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก (Binary Logistic Regression) เพื่อพยากรณ์พฤติกรรมการออกมาแจ้งเบาะแสมากจริง (Whistleblowing behaviors) เฉพาะกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่รัฐในส่วนกลาง (N = ๔,๙๘๘) พบว่า เพศหญิงมีความน่าจะเป็นที่จะออกมาแจ้งเบาะแสมากกว่าเพศชายประมาณ ๑.๔๙๔ เท่า ส่วนผู้ที่มองว่าการทุจริตสร้างความเสียหายมากจะออกมาแจ้งเบาะแสมากกว่าผู้อื่น ๑.๒๒๔ เท่า ที่น่าสนใจพบว่า ผู้ที่มองว่า ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ความเป็นอิสระทางการเมือง จะออกมาแจ้งเบาะแสมากกว่าถึง ๑.๖๐๖ เท่า ในขณะที่บุคคลที่มองว่าตนเองจะถูกกลั่นแกล้งจากหน่วยงาน จะมีโอกาสออกมาแจ้งเบาะแสน้อยกว่าร้อยละ ๒๗ และที่สำคัญพบว่า ยิ่งบุคคล

มีความคิดที่จะออกมาแจ้งเบาะแสมากเท่าใดก็จะส่งผลให้ออกมาแจ้งเบาะแสดังจริงมากกว่าบุคคลอื่น ๑.๔๕๘ เท่า ตัวแปรที่ส่งผลกระทบที่สุดต่อการออกมาแจ้งเบาะแสด คือ ความมีอิสระทางการเมืองของ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. โดยตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายพฤติกรรมการแจ้งเบาะแสดของเจ้าหน้าที่รัฐได้ประมาณร้อยละ ๑๓

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data)

ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อศึกษากลไกในการแจ้งเบาะแสดในหน่วยงานภาครัฐ ช่องทางการแจ้งเบาะแสด กระบวนการดำเนินการรับแจ้งเบาะแสด การรักษาความลับของข้อมูล การให้ความคุ้มครอง ปัญหาอุปสรรคในทางปฏิบัติ ระบบการแจ้งเตือน และลักษณะการทุจริต ที่มักจะมีการร้องเรียนโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ในระดับกระทรวงและกรมที่รับผิดชอบงาน การรับแจ้งเบาะแสดทุจริต โดยจะทำการเปรียบเทียบหน่วยงานระดับกระทรวง / กรม จำนวน ๒ กลุ่ม ประกอบด้วย หน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติงานในระดับสูง จำนวน ๔ หน่วยงาน และหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติงานในระดับต่ำจำนวน ๔ หน่วยงาน (ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ N = ๒๐ คน)

จากการสัมภาษณ์พบว่า หน่วยงานที่คะแนน ITA สูง มีวัฒนธรรมองค์กรเป็นแนวราบ ไม่ยึดติดกับโครงสร้างองค์กรและสายการบังคับบัญชามากนัก โดยผู้ปฏิบัติงานสามารถปรึกษาพูดคุยกับผู้บริหารได้อย่างอิสระ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นแบบพี่น้อง และครอบครัว ดังนั้น การแจ้งเบาะแสดการทุจริตต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้ค่อนข้างสะดวก และไม่จำเป็นต้องเป็นทางการ ส่วนหน่วยงานที่มีคะแนน ITA ต่ำ มีวัฒนธรรมองค์กรเป็นแบบกึ่งทางการ ยังต้องปฏิบัติตามโครงสร้างองค์กรและลำดับชั้นการบังคับบัญชา การสั่งการเป็นแบบ Top Down การทุจริตส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่หน่วยงานภายนอกแจ้งเข้ามาเช่น ป.ป.ช. ป.ป.ท. สตง. และเป็นการทุจริตที่มีการสั่งการจากผู้บริหารซึ่งเป็นข่าวใหญ่ในหลายกรณีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ผู้บริหารของหน่วยงานที่คะแนน ITA สูง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดบรรยากาศในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีการริเริ่มออกแนวนโยบายเชิงรุกต่าง ๆ ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เช่น การทำกล่องรับเรื่องร้องเรียน การให้รางวัลกับผู้แจ้งเบาะแสด (เช่น การปรับเปอร์เซ็นต์เงินเดือน) การจัดทำหน่วยเคลื่อนที่เร็ว เพื่อลงพื้นที่แสวงหาข้อเท็จจริงเมื่อมีการร้องเรียนหรือมีบัตรสนเท่ห์เข้ามามาก หรือการนำแนวนโยบายของรัฐบาลไปดำเนินการและขยายผลอย่างจริงจัง เช่น การดำเนินงานตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ ของกระทรวงสาธารณสุข ตามคำสั่งที่ ๑๗๒/๒๕๖๒ ในกรณีที่มีการร้องเรียนแบบระบุตัวตนมีมาตรการโยกย้ายผู้กระทำผิดโดยไม่ต้องรอให้ผลการสอบสวนแล้วเสร็จ สำหรับกลไกเกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสด พบว่า หน่วยงานระดับกระทรวงมีศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) เป็นเสาหลักในการดำเนินงาน บางหน่วยงานสามารถแจ้งเบาะแสดและร้องเรียนโดยตรงกับผู้บริหาร เว็บไซต์ของหน่วยงาน และสายด่วนรับแจ้งเรื่องร้องเรียน (Hotline) เป็นต้น แม้ว่าทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับการปกปิดข้อมูลของผู้แจ้งเบาะแสด แต่หลายหน่วยงานระบุว่า ยังไม่เคยมีการกำหนดมาตรการหรือแนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้แจ้งเบาะแสดหรือพยาน หน่วยงานส่วนใหญ่เห็นด้วยกับกฎหมายของ ป.ป.ช. ที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่รัฐสามารถโต้แย้งคำสั่งของผู้บังคับบัญชาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่มีความกังวลเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองความปลอดภัยในหน้าที่การงาน ประเด็นที่น่าสนใจ คือ หลายหน่วยงานมีการไกล่เกลี่ยกรณีการทุจริตขนาดเล็กเป็นการภายในและมีหน่วยงานจำนวนน้อยที่เอาผิดทางอาญากับผู้ทุจริต ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่พบการแจ้งเบาะแสดทุจริตในหน่วยงานและอาจเป็นการละเลยการปฏิบัติหน้าที่

ทั้งนี้ หลายหน่วยงานมองว่าผู้แจ้งเบาะแสทุจริตเป็นคนเก่ง คนกล้า เป็นคนดีที่รักษาผลประโยชน์ของชาติ แต่มีบางส่วนมองว่าผู้แจ้งเบาะแสทุจริตบางคนเป็น “นักร้อง” และเป็นผู้เสียผลประโยชน์หรือมีความขัดแย้งกับคนในหน่วยงานมากกว่าที่จะเป็นวีรบุรุษกล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยในเชิงคุณภาพทำให้เราได้เห็นถึงแนวปฏิบัติและกลไกของหน่วยงานภาครัฐในการจัดการเรื่องร้องเรียนภายในหน่วยงาน ซึ่งปัจจัยที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินการงานประสบผลสำเร็จ คือ ศปท. และมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ แต่ต้องยอมรับว่ายังมีความแตกต่างระหว่างหน่วยงานอยู่บ้าง และปัจจุบันยังไม่มีมาตรฐานกลางที่เป็น Best practice ที่แต่ละหน่วยงานสามารถนำไปปรับใช้ได้และข้าราชการยังขาดความเชื่อมั่นต่อระบบภายในหน่วยงานและยังไม่กล้าออกมาร้องเรียนมากนัก

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตตั้งแต่เริ่มทำการวิจัยว่า เป็นไปได้หรือไม่ที่จำนวนการทุจริตที่มีการรายงานโดยทั่วไปอาจจะเป็นเพียงปลายภูเขาน้ำแข็ง ผลการวิจัยนี้เป็นการยืนยันความเชื่อดังกล่าว แม้ว่าเจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่จะมีความเต็มใจในระดับสูงในการออกมาแจ้งเบาะแสเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์สมมุติ (Scenarios) แต่เมื่อทำการสอบถามผู้ที่เคยพบการทุจริต พบว่า มีเพียงไม่เกินร้อยละ ๑๔ (ส่วนกลาง) และร้อยละ ๑๐ (ส่วนท้องถิ่น) ที่ได้ออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ ๔ ของเจ้าหน้าที่ส่วนกลาง และร้อยละ ๒ ของพนักงานส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ที่น่าสนใจคือ อัตราส่วนของผู้ที่ออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าวมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างหน่วยงาน สะท้อนว่าการแจ้งเบาะแสดังกล่าวไม่ได้เกิดจากปัจจัยบุคคลอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย โดยปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดต่อความคิดที่จะออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าวทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ได้แก่ ระดับความรุนแรงของการทุจริต บรรทัดฐานทางสังคม นโยบายของหน่วยงาน การได้รับความคุ้มครอง และโอกาสในการถูกกลั่นแกล้ง ส่วนปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดต่อการออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าวจริง คือ ความเป็นอิสระทางการเมืองของ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. ทั้งนี้เมื่อทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมพบด้วยว่า เจ้าหน้าที่รัฐทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นมองว่า ป.ป.ท. มีความเป็นอิสระทางการเมืองสูงกว่าสำนักงาน ป.ป.ช. อย่างไรก็ตามปัจจัยส่วนบุคคล เช่น การเป็นข้าราชการที่ดี จิตสาธารณะที่ต้องการปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน และความรู้ในการแจ้งเบาะแสดังกล่าวเป็นปัจจัยที่ช่วยจุดประกายให้บุคคลเริ่มมีความคิดที่จะออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าว (Intentions) ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังพฤติกรรมการออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าว (Actual behaviors)

ในส่วนของการคุ้มครองส่วนท้องถิ่นพบว่า ความเชื่อสัต์ต่อหน่วยงานส่งผลให้พนักงานส่วนท้องถิ่นไม่ยากที่จะออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าว แสดงว่าหากพนักงานท้องถิ่นปฏิบัติงานในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นระยะเวลานาน อาจเกิดความผูกพันกับองค์กรจนไม่ยากที่จะออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าว เพราะเกรงว่าจะเป็นการทำลายชื่อเสียงของหน่วยงาน อีกประเด็นที่น่าสนใจ คือ พนักงานส่วนท้องถิ่นที่เชื่อว่าตนจะถูกกลั่นแกล้งจากหน่วยงานจะไม่ออกมาแจ้งเบาะแสดังกล่าวจะเป็นการแจ้งภายในหรือภายนอกหน่วยงานก็ตาม สะท้อนภาวะจำกัดของพนักงานส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีทางเลือกมากนักในการแจ้งเบาะแสดังกล่าว เป็นที่ทราบกันดีว่า นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจแบบเบ็ดเสร็จในการบริหารงานบุคคล ทำให้บุคลากรมีความเกรงกลัวที่จะออกมาเปิดโปงการทุจริตและตกอยู่ในสภาพ “กลืนไม่เข้าคายไม่ออก” แม้จะอยู่ใกล้ข้อมูลการทุจริตมากที่สุดแต่อาจไม่สามารถทำอะไรได้มาก แม้กระทั่งการแจ้งเบาะแสดังกล่าวทุจริตไปยังหน่วยงานระดับจังหวัดก็ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะการเมืองระดับท้องถิ่นและจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ให้เราเห็นถึงโอกาสที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำข้อมูลเหล่านี้ไปปรับแนวนโยบาย ข้อกฎหมาย และแนวปฏิบัติต่าง ๆ ดังนี้

๑. กลไกการแจ้งเบาะแสในองค์กร (Internal whistleblowing mechanisms)

ผลการวิจัยทำให้เราได้เห็นว่าในปัจจุบันยังไม่ปรากฏแนวทางหรือมาตรฐานกลางที่ส่วนราชการจะสามารถนำไปปรับใช้ได้ รวมทั้งเจ้าหน้าที่รัฐยังความเชื่อมั่นต่อระบบการแจ้งเบาะแสการทุจริตภายในหน่วยงาน คณะผู้วิจัยขอเสนอให้ ป.ป.ช. มีการจัดทำมาตรฐานกลางเพื่อกำหนดแนวทาง baseline ที่ทุกส่วนราชการควรต้องถือปฏิบัติร่วมกัน เช่น การจัดทำช่องทางการแจ้งเบาะแส การรักษาความลับของข้อมูล และแนวทางการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส โดยกลไกสำคัญที่จะทำให้การบังคับใช้มาตรฐานประสบความสำเร็จได้คือ การกำหนด KPI ผ่านกลไก ITA นอกจากนี้ ป.ป.ช. ควรจัดทำข้อเสนอแนะ (Recommendations) ในลักษณะ Best practice ซึ่งเป็นแนวทางของหน่วยงานที่มีคะแนน A สูงที่ส่วนราชการสามารถนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ป.ป.ช. ทำหน้าที่เป็นหัวหอกส่วน ศปท. ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วย

๒. การปฏิบัติกับผู้แจ้งเบาะแสอย่างเป็นธรรม (Whistleblower Protection)

แม้ว่ามาตรา ๑๓๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ จะกำหนดให้มีการคุ้มครองกรณีของผู้แจ้งเบาะแสที่ถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมอันเนื่องจากการกล่าวหาหรือการให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้น โดย ป.ป.ช. สามารถเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้ได้รับความคุ้มครองหรือมีมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไป อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี มาตรฐานนี้ยังขาดความชัดเจนในการนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งคณะผู้วิจัยเสนอว่าควรมีการระบุลักษณะของการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมให้ชัดเจนเพื่อสร้างความตระหนักในสิทธิให้กับผู้แจ้งเบาะแส และพิจารณากำหนดโทษกับหัวหน้าส่วนราชการที่ปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมต่อผู้ชี้เบาะแส ในประเด็นนี้ คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ควรมีการพิจารณากำหนดระเบียบที่ชัดเจนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่รัฐ ได้แก่ คณะกรรมการพิทักษ์คุณธรรม เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสอย่างแท้จริง

๓. การจัดอบรมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่

ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่รัฐ โดยเฉพาะบุคลากรส่วนท้องถิ่นต้องได้รับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ที่จำเป็นเกี่ยวกับการแจ้งเบาะแส ช่องทางในการให้เบาะแส ขั้นตอนการทำหนังสือร้องเรียน การโต้แย้งคำสั่งผู้บังคับบัญชา สิทธิในการได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย รวมถึงการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการทุจริตว่าพฤติกรรมใดที่จัดว่าเป็นการทุจริต และอะไรที่จัดว่าเป็นการประพฤติไม่ทุจริต

๔. กำหนดการแจ้งเบาะแสการทุจริต ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการ

ส่วนราชการควรมีการพิจารณากำหนดในประมวลจริยธรรมให้การแจ้งเบาะแสการทุจริต ถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการในการช่วยกันผิาระวังและแจ้งเบาะแสการทุจริตที่พบภายในหน่วยงาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักว่า การร้องเรียนการทุจริตไม่ใช่การทรยศองค์กร แต่เป็นการปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน (Public Interests)

๕. การปฏิบัติงานของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต ผลจากงานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่ามีความจำเป็นที่ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. จะต้องปฏิบัติงานเชิงรุกในการแสวงหาข้อเท็จจริง โดยเฉพาะประเด็นการทุจริตที่สังคมให้ความสนใจ โดยการสร้างความมั่นใจว่าที่ ป.ป.ช. และ ป.ป.ท. มีความเป็นอิสระทางเมืองและมีประสิทธิภาพในการจัดการกับเรื่องร้องเรียน โดยสามารถนำผู้กระทำผิดมาลงโทษได้โดยเร็ว โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูงและนักการเมือง รวมทั้งจะต้องเป็นผู้ชี้แนะสังคมว่าอะไรเป็นเรื่องที่ถูกหรือเรื่องที่ผิดกล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยสะท้อนว่าประเทศไทยยังคงต้องเร่งเดินหน้าธรรมาภิบาลเพื่อให้เจ้าหน้าที่รัฐเกิดความตระหนักในความสำคัญของการแจ้งเบาะแสและการเฝ้าระวังการทุจริต และพร้อมที่จะก้าวมาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นภายในประเทศ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการต่อต้านการทุจริตยังจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงกลไกต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของประเทศที่พัฒนาแล้ว การที่ประเทศไทยกำลังอยู่ในกระแสการปฏิรูปในขณะนี้ ถือเป็นโอกาสดีที่ทุกภาคส่วนจะได้ร่วมผนึกกำลังเพื่อผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการป้องกันปราบปรามการทุจริตที่เป็นรูปธรรม ยั่งยืน และเกิดจากการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริง

๒.๔ ผลกระทบของการทุจริตต่อการพัฒนาประเทศไทย

การทุจริตมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน เป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งของคนในชาติ จากการเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ของประเทศ ประชาชนได้รับบริการสาธารณะหรือสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เต็มที่อย่างที่ควรจะเป็น เงินภาษีของประชาชนตกไปอยู่ในกระเป๋ของผู้ทุจริต และผลกระทบอื่น ๆ อีกมากมาย นอกจากนี้แล้ว หากพิจารณาในแง่การลงทุนจากต่างประเทศเพื่อประกอบกิจการต่าง ๆ ภายในประเทศ พบว่า นักลงทุนต่างประเทศจะมองว่าการทุจริตถือว่าเป็นต้นทุนอย่างหนึ่ง ซึ่งนักลงทุนจากต่างประเทศจะใช้ประกอบการพิจารณาการลงทุนประกอบกับปัจจัยด้านอื่น ๆ ทั้งนี้ หากต้นทุนที่ต้องเสียจากการทุจริตมีต้นทุนที่สูง นักลงทุนจากต่างประเทศอาจพิจารณาตัดสินใจการลงทุนไปยังประเทศอื่น ส่งผลให้การจ้างงานการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนลดลง เมื่อประชาชนมีรายได้ลดลงก็จะส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นรายได้ของรัฐบาลลง จึงส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณและการพัฒนาประเทศมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยได้สำรวจดัชนีสถานการณ์คอร์รัปชันไทยจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒,๔๐๐ ตัวอย่าง จากประชาชนทั่วไป ผู้ประกอบการภาคเอกชน และข้าราชการ / ภาครัฐ เมื่อเดือนมิถุนายน ๒๕๕๙ พบว่าหากเปรียบเทียบความรุนแรงของปัญหาการทุจริตในปัจจุบันกับปีที่ผ่านมา พบว่า ผู้ที่ตอบว่ารุนแรงเพิ่มขึ้นมีร้อยละ ๓๘ รุนแรงเท่าเดิมร้อยละ ๓๐ ส่วนสาเหตุการทุจริตอันดับหนึ่ง คือ กฎหมายเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจที่เอื้อต่อการทุจริต อันดับสอง ความไม่เข้มงวดของการบังคับใช้กฎหมาย อันดับสาม กระบวนการทางการเมืองขาดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ยาก ส่วนรูปแบบการทุจริตที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุดอันดับหนึ่ง คือ การให้สินบนของกำนัน หรือรางวัล อันดับสอง การใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว อันดับสาม การใช้ตำแหน่งทางการเมืองเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พรรคพวก สำหรับความเสียหายจากการทุจริตโดยการประเมินจากงบประมาณรายจ่ายปี ๒๕๕๙ ที่ ๒.๗๒ ล้านล้านบาท แม้จะมีการจ่ายเงินได้ไต่ แต่อัตราการจ่ายอยู่ที่เฉลี่ยร้อยละ ๑-๑๕ โดยหากจ่ายที่ร้อยละ ๕ ความเสียหายจะอยู่ที่ ๕๙,๖๑๐ ล้านบาท หรือร้อยละ ๒.๑๙ ของงบประมาณ และมีผลทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจลดลงร้อยละ ๐.๔๒ แต่หากจ่ายที่ร้อยละ ๑๕ คิดเป็นความเสียหาย ๑๗๘,๘๓๐ ล้านบาท หรือร้อยละ ๖.๕๗ ของเงินงบประมาณ และมีผลทำให้เศรษฐกิจลดลงร้อยละ ๑.๒๗

โดยการลดการเรียกเงินสินบนลงทุก ๆ ร้อยละ ๑ จะทำให้มูลค่าความเสียหายจากการทุจริตลดลง ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท

ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยจะมีหน่วยงานหลักที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) นอกจากนี้ ยังมีหน่วยงานอื่นที่มีภารกิจในลักษณะเดียวกันหรือใกล้เคียงกับสำนักงาน ป.ป.ช. เช่น สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอีกหลายหน่วยงาน และสำหรับหน่วยงานภาครัฐในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ -๒๕๖๔) เพื่อเป็นมาตรการ แนวทางการดำเนินงานทั้งของภาครัฐและภาคเอกชน

๒.๕ ทิศทางการป้องกันการทุจริตของประเทศไทย

การทุจริตในสังคมไทยระหว่างช่วงกว่าทศวรรษ ส่งผลเสียต่อประเทศอย่างมหาศาล และเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ รูปแบบการทุจริตจากเดิมที่เป็นทุจริตทางตรงไม่ซับซ้อน อาทิ การรับสินบน การจัดซื้อจัดจ้าง ในปัจจุบันได้รับปรับเปลี่ยนเป็นการทุจริตที่ซับซ้อนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การทุจริตเชิงนโยบาย การทุจริตข้ามแดนข้ามชาติ ซึ่งเชื่อมโยงสู่อาชญากรรมอื่น ๆ มากมาย และส่งผลกระทบทางลบในวงกว้าง

ประเทศไทยมีความพยายามแก้ไขปัญหการทุจริต โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันสร้างเครื่องมือ กลไก และกำหนดเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เริ่มตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๑ จนถึงปัจจุบัน การดำเนินงานได้สร้างความตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามบทบาทของแต่ละหน่วยงาน **จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับฐานความคิดและสร้างความตระหนักรู้ให้ทุกภาคส่วนของสังคม** ประเทศไทยได้กำหนดทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม รวมถึงการสร้าง ความตระหนักในการประพฤติปฏิบัติตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของคนในสังคมและกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะการบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรม จริยธรรมในการเป็นต้นแบบที่ดี ดังนั้น สารสำคัญที่มีความเชื่อมโยงสำหรับทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่กระทรวงสาธารณสุขนำมาใช้มีดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐
๒. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒
๓. นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ๑๒ เรื่อง
๔. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)
๕. แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ
๖. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๗. โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0)
๘. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)
๙. แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)
๑๐. แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)
๑๑. แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)
๑๒. มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑
๑๓. นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐

ยุทธศาสตร์ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ภายในช่วงเวลาดังกล่าว เพื่อความสุขของคนไทยทุกคน

วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด

วิสัยทัศน์ประเทศคือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาค้นในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม โดยการประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย

๑. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
๒. ชีตความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้
๓. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ
๔. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม
๕. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ
๖. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
๒. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
๓. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
๔. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๕. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๖. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ จึงมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการปรับเปลี่ยนภาครัฐ ยึดหลัก “**ภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชน และประโยชน์ส่วนรวม**” โดยภาครัฐต้องมีขนาดที่เหมาะสมกับบทบาทภารกิจ และแยกแยะบทบาทหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่ในการกำกับหรือในการให้บริการในระบบเศรษฐกิจที่มีการแข่งขัน มีขีดสมรรถนะสูง ยึดหลักธรรมาภิบาล ปรับวัฒนธรรมการทำงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล เข้ามาประยุกต์ใช้อย่างคุ้มค่า และปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล รวมทั้งมีลักษณะเปิดกว้าง เชื่อมโยงถึงกันและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส โดยทุกภาคส่วนในสังคมต้องร่วมกันปลูกฝังค่านิยมความซื่อสัตย์ สุจริต ความมัธยัสถ์ และสร้างจิตสำนึกในการปฏิเสธไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ กฎหมายต้องมีความชัดเจน มีเพียงเท่าที่จำเป็น มีความทันสมัย มีความเป็นสากล มีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเอื้อต่อการพัฒนา โดยกระบวนการยุติธรรม มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ การอำนวยความสะดวกตามหลักนิติธรรม รวมทั้งต้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรภาครัฐที่สามารถจูงใจ และดึงดูดให้คนดีคนเก่ง เข้ามาร่วมพลังการทำงานที่มีความมุ่งมั่นและมีแรงบันดาลใจ ในการที่จะร่วมกันพลิกโฉมประเทศ ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์

เป้าหมาย

๑. ภาครัฐมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์และผลประโยชน์ส่วนรวม ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส
๒. ภาครัฐมีขนาดที่เล็กลง พร้อมปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง
๓. ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ
๔. กระบวนการยุติธรรม เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศ

ตัวชี้วัด

๑. ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ
๒. ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ
๓. ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ
๔. ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

ประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๔.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทุกภาคส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตภาครัฐมีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในทุกระดับ โดยเฉพาะการสร้างวัฒนธรรมแยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกและค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัว และละอายต่อการทุจริตประพฤติ

มิชอบทุกรูปแบบ พร้อมทั้งส่งเสริม สนับสนุน ให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน ประชาชน และภาคีต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการสอดส่อง เฝ้าระวัง ให้ข้อมูล แจ้งเบาะแสการทุจริต และตรวจสอบ การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนอื่น ๆ โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

๔.๖.๑ ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริต และประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน จัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกัน และขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้ง ส่งเสริม และเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ของประชาชน โดยเฉพาะการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแสการทุจริต โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ พร้อมทั้ง มีระบบการรับเรื่องร้องเรียนการทุจริต และประพฤติมิชอบที่มีประสิทธิภาพ

๔.๖.๒ บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต กำหนดให้เจ้าพนักงานของรัฐต้องยึดถือแนวทางปฏิบัติตามประมวลจริยธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักเลี่ยงการขัดกันระหว่างประโยชน์บุคคลและประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งยื่นบัญชีทรัพย์สิน และหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้ดำรงตำแหน่ง ระดับสูงตามที่กฎหมายกำหนด จะต้องเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ประชาชนทราบ

๔.๖.๓ การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ มีประสิทธิภาพมีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ จัดการกับผู้กระทำความผิดทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกกระดับ อย่างตรงไปตรงมา เป็นธรรม และตรวจสอบได้ พร้อมทั้งให้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ปราศจากการแทรกแซงของนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล ตลอดจนวางมาตรการคุ้มครองพยาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ต้องกำหนดให้มีการลงโทษผู้กระทำความผิด กรณีทุจริตและประพฤติมิชอบ อย่างจริงจังและรวดเร็ว

๔.๖.๔ การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบ แบบบูรณาการ จัดให้มีกลไกการประสานงานการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการพัฒนากระบวนการและโครงสร้างองค์กรที่เอื้อ ต่อการดำเนินงานแบบบูรณาการและมุ่งผลสัมฤทธิ์

๒. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒

ข้อ ๑๒ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

๑๒.๑ แก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยจัดให้มีมาตรการ และระบบ เทคโนโลยีนวัตกรรมที่ช่วยป้องกันและลดการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเข้มงวด รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการติดตามการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเร่งสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์ สุจริต ถูกต้อง ชอบธรรมและสนับสนุนทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบ

๑๒.๒ ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบการลงโทษอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญาตามหลักสากล มุ่งเน้นยกระดับการพัฒนาระบบ แก้ไข บำบัด พื้นฟูผู้กระทำผิดส่งเสริมปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชน พัฒนาประสิทธิภาพระบบการสืบสวนสอบสวนด้านการปราบปรามอาชญากรรมพิเศษ กำหนดมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ พร้อมทั้งบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้ดำเนินงานสอดคล้องประสานกันอย่างเป็นองค์ภาพเพื่อให้สามารถจัดการกับข้อขัดแย้ง และกรณีพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการทำงานเชิงบูรณาการทั้งพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเป็นธรรมเสมอภาค โปร่งใส รวดเร็ว ทัวถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมได้ และสร้างสังคมที่พัฒนาอย่างเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำ เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียม พร้อมทั้งผลักดันให้เกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมาย พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรมรวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็น และเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

๓. นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ๑๒ เรื่อง

ข้อ ๘ การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ โดยเร่งรัดการดำเนินการมาตรการทางการเมืองควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายเมื่อพบผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเข้มงวด และเร่งรัดดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายเมื่อพบผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ภาครัฐปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งให้ภาคสังคมภาคเอกชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบ

๔. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

สำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕) ลงวันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ภาครัฐมีความโปร่งใสปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ผ่านการพัฒนาคนและการพัฒนาระบบเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยให้ความสำคัญกับการปรับและหล่อหลอมพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่มในสังคมให้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต และการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในการต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐที่เหมาะสมกับบริบท สภาพปัญหา และพลวัตการทุจริตของแต่ละหน่วยงาน รวมทั้งการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการและกลไกที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามการทุจริต แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประกอบด้วย ๒ แผนย่อย ได้แก่

๑. การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ที่มุ่งการพัฒนาคนและการพัฒนาระบบ ในส่วนการพัฒนาคน เน้นการปรับพฤติกรรม “คน” ทุกกลุ่มในสังคม โดยกลุ่มเด็กและเยาวชน เน้นการปลูกฝังและหล่อหลอมให้มีจิตสำนึกและพฤติกรรมยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตผ่านหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา กลุ่มประชาชนทั่วไป เน้นการสร้างวัฒนธรรมและพฤติกรรม สุจริต ควบคู่กับส่งเสริมการมีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ กลุ่มข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่งเสริมการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน รู้จักแยกแยะเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงาน พร้อมกับสร้างจิตสำนึกและค่านิยมของบุคลากรในการต่อต้านการทุจริต สนับสนุนการมีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง สอดส่อง และแจ้งเบาะแสการทุจริต พร้อมทั้งจัดให้มีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสด กลุ่มนักการเมือง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและยกระดับการมีจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งระดับประเทศและท้องถิ่นให้มีเจตนาธรรมที่แน่วแน่ ในการทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทั้งส่งเสริมให้มีการกำกับจริยธรรมภายในพรรคการเมืองอย่างเข้มข้น

ในส่วนของการพัฒนา “ระบบ” จะให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมในการต่อต้านการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐที่เหมาะสมกับบริบท สภาพปัญหา และพลวัตการทุจริตของแต่ละหน่วยงานพร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้เครื่องมือและมาตรการเพื่อสร้างความโปร่งใสตรวจสอบได้และเปิดโอกาสในการกระทำการทุจริต ทำให้การทุจริตคอร์รัปชันทำได้ยากและมีโอกาสสูงที่จะถูกตรวจพบและลงโทษ พร้อมทั้งการสร้างความรู้ความไว้วางใจของประชาชนต่อภาครัฐ โดยการเพิ่มโทษให้หนัก และการตัดสินคดีที่มีความรวดเร็ว เด็ดขาด เพื่อให้การกระทำการทุจริตเป็นสิ่งที่ “ได้” ไม่คุ้ม “เสีย” ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามแนวทางของแผนย่อยการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีเป้าหมายสำคัญ ๒ ประการ คือประชาชนคนไทยมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต และคดีทุจริตลดลงทั้งในส่วนคดีของหน่วยงานและคดีของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง โดยมีโครงการสำคัญที่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันขับเคลื่อน คือ โครงการปลูกฝังวิถีคิด สร้างจิตสำนึกในความซื่อสัตย์สุจริต และการแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม และโครงการสร้างนวัตกรรมในการต่อต้านการทุจริตอย่างมีส่วนร่วม

๒. การปราบปรามการทุจริต มุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของกระบวนการ และกลไกที่เกี่ยวข้องในการปราบปรามการทุจริต ทั้งในขั้นตอนการสืบสวน / ตรวจสอบเบื้องต้น การดำเนินการทางคดีการยึด /อายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด การตัดสินลงโทษผู้กระทำความผิด ทั้งทางวินัยและอาญาให้มีความรวดเร็ว เสียขาด เป็นธรรม การปรับปรุงกฎหมายและตรากฎหมายใหม่ เพื่อสนับสนุนให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การปรับกระบวนการทำงาน ด้านการปราบปรามการทุจริตเข้าสู่ระบบดิจิทัลการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและฐานข้อมูลที่ สนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งรวมถึงการเชื่อมโยงระบบข้อมูลเรื่องร้องเรียน ระหว่างหน่วยงาน การบูรณาการงานคดีการพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบ ทรัพย์สินและหนี้สินที่ทันสมัย การจัดทำระบบฐานข้อมูลองค์ความรู้ด้านการปราบปรามการทุจริต การพัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้เชิงสหวิทยาการของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการปราบปรามการทุจริต และการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรต่อต้านการทุจริตและองค์กรเอกชน ในระดับนานาชาติ การดำเนินการตามแผนย่อยการปราบปรามการทุจริตต้องการบรรลุเป้าหมายสำคัญ คือ การดำเนินคดีทุจริตมีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ โครงการสำคัญที่จะสนับสนุน การขับเคลื่อน คือ โครงการสร้างนวัตกรรมการปราบปรามการทุจริตเชิงรุก

กำหนดเป้าหมายการพัฒนาในระยะ ๒๐ ปี โดยใช้ดัชนีการรับรู้การทุจริต เป็นเป้าหมาย ในการดำเนินการของแผนแม่บท ฯ ซึ่งได้กำหนดให้ประเทศไทยมีอันดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต ในปี พ.ศ. ๒๕๘๐ อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๒๐ ของโลก

เป้าหมายการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๒.๓ กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน มีความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคง

๒.๔ ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับ โดยประชาคมระหว่างประเทศ

๒.๕ การบริหารจัดการความมั่นคงมีผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๒.๓ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ประเด็นภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

๔.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ

๔.๑.๔ การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็น ปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๔.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔.๖.๑ ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริต และประพฤติมิชอบ

๔.๖.๒ บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

๔.๖.๓ การปราบปรามการทุจริตประพฤติดมิชอบมีประสิทธิภาพมีความเด็ดขาดเป็นธรรม และตรวจสอบได้

๔.๖.๔ การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ

เป้าหมายและตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ค่าเป้าหมาย			
		ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐	ปี ๒๕๗๑-๒๕๗๕	ปี ๒๕๗๖-๒๕๘๐
ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ	ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย (อันดับ / คะแนน)	อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๕๔ และ / หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน	อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๔๓ และ / หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๗ คะแนน	อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๓๒ และ / หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๖๒ คะแนน	อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๒๐ และ / หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๗๓ คะแนน

๕. แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบได้นำเจตนารมณ์และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สภาพปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในปัจจุบัน รายงานผลการศึกษาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วนในสังคมไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน มาประกอบการพิจารณาการวางแผนการปฏิรูปประเทศด้านการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยกำหนดผลอันพึงประสงค์ไว้ ๖ ข้อ ดังนี้

๑. ให้มีการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการทุจริตประพฤติมิชอบ รวมทั้งให้มีกฎหมายในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเป็นพลังในการต่อต้านการทุจริตประพฤติมิชอบ และชี้เบาะแสเมื่อพบเห็นการกระทำความผิด โดยรัฐมีมาตรการสนับสนุนและคุ้มครองผู้ชี้เบาะแสด้วย

๒. ให้มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตามการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน โดยเฉพาะการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อตรง (Integrity) สุจริตของบุคคล ใช้ดุลยพินิจโดยสุจริต ภายใต้กรอบธรรมาภิบาล และการกำกับกิจการที่ดีอย่างแท้จริง

๓. ให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบได้ และสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติของภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริต เพื่อขจัดปัญหาการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ

๔. ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง หรือมาตรการทางกฎหมาย ต่อเจ้าพนักงานของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่าประพฤติมิชอบหรือกระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเคร่งครัด

๕. ปรับปรุงประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน (ไต่สวน ชี้มูล ฟ้องศาล พิพากษา) ทั้งแพ่งและอาญาให้รวดเร็ว รุนแรง เด็ดขาด และเป็นธรรม เสมอภาค โดยเฉพาะมีการจัดทำและบูรณาการฐานข้อมูลคดีทุจริต ตลอดจนเร่งรัดการติดตามนำทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำ ความผิด ทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ตกเป็นของแผ่นดิน และในกรณีที่ยังไม่มีกฎหมายที่สอดคล้อง กับมาตรฐานสากล ก็ให้เร่งบัญญัติเพิ่มเติม

๖. ให้มีกลไกที่เหมาะสมในการประสานงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพตติมิชอบ ในระดับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต และกำหนดประเด็นการปฏิรูปออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง ประกอบด้วย ๕ กลยุทธ์หลัก
๒. ด้านการป้องปราม ประกอบด้วย ๑๒ กลยุทธ์หลัก
๓. ด้านการปราบปราม ประกอบด้วย ๑๑ กลยุทธ์หลัก
๔. ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ๔ กลยุทธ์หลัก

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพตติมิชอบ ได้กำหนดประเด็นที่ดำเนินการโดยเร่งด่วน ดังนี้

๑. ด้านการป้องกันและเฝ้าระวัง สนับสนุนการรวมตัวของภาคประชาชน ให้มีการร่วม ตรวจสอบและเฝ้าระวัง ด้วยการออกกฎหมายรองรับการรวมตัวของภาคประชาชน และจัดให้มีการเปิดเผย ข้อมูลข่าวสารภาครัฐ โดยเฉพาะในรูปแบบ Digital Platform เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล อันจะเป็น ประโยชน์ต่อการเฝ้าระวัง

๒. ด้านการปราบปราม ด้วยการ (๑) จัดกลไกการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยเร่งแก้ไขปัญหาและตรวจสอบพฤติการณ์ตามข้อร้องเรียน / แจ้งเบาะแสของภาคประชาชน และหากพบการกระทำทุจริตให้ดำเนินการตามกฎหมายเพื่อนำมาลงโทษโดยเร็ว (๒) ลดการใช้ดุลยพินิจ ของเจ้าหน้าที่ ด้วยการลดขั้นตอนการทำงานที่ไม่จำเป็น กำหนดและเผยแพร่ขั้นตอน วิธีการ และเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการให้ชัดเจน และ (๓) เร่งรัดการตรากฎหมายเกี่ยวกับผลประโยชน์ขัดกัน ระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม

๖. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

กำหนดในยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพตติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้อย่างมีอิสระ คล่องตัว มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้ พร้อมทั้งให้ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ความโปร่งใสอยู่ในระดับแนวหน้าของอาเซียน และให้ประชาชน ได้รับบริการด้านความยุติธรรมด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ทั้งนี้ เป้าหมายสำคัญของยุทธศาสตร์ที่ ๖ นี้คือ การเพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ให้อยู่สูงกว่าร้อยละ ๕๐ เมื่อสิ้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยังได้กำหนดแนวทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและคอร์รัปชัน จำนวน ๕ หัวข้อ คือ

๑. ปลุกฝังค่านิยม วัฒนธรรม วิธีคิดและกระบวนทัศน์ให้คนมีความตระหนัก มีความรู้เท่าทัน และมีภูมิคุ้มกันต่อโอกาสและการชักจูงให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน และมีพฤติกรรมไม่ยอมรับการทุจริตประพฤติมิชอบ

๒. กำหนดกฎเกณฑ์ กติกา กระบวนการ ขั้นตอนการดำเนินงานการเข้าถึงข้อมูลให้โปร่งใส ดังนี้

๒.๑ ตรวจสอบ จับกุม และลงโทษอย่างเคร่งครัดและจริงจัง

๒.๒ กำหนดให้มีมาตรการเสริมในเชิงบวกให้แก่องค์กรหรือหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการที่ดี อาทิ การลดหย่อนภาษี

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคีองค์กรภาคเอกชน ประชาสังคม ชุมชน ประชาชน และเครือข่ายต่าง ๆ สอดส่องเฝ้าระวัง ตรวจสอบ ต่อด้านการทุจริตและประพฤติมิชอบของบุคลากรภาครัฐและเอกชน

๓.๑ วางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม ปราศจากแทรกแซงของนักการเมือง และผู้มีอิทธิพล

๓.๓ พัฒนาระบบตรวจสอบสาธารณะ

๔. ศึกษาารูปแบบระบบบริหารจัดการของหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่ต่อต้านการทุจริต ให้มีความเป็นอิสระ มีประสิทธิภาพ เป็นที่ศรัทธาของประชาชนมีความสามารถในการบริหารเชิงยุทธศาสตร์

๔.๑ วางระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรอิสระจากสาธารณชน หรือโดยองค์กรอิสระด้วยกันเอง

๔.๒ จัดการให้มีการตั้งเกณฑ์มาตรฐานให้หน่วยงานสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย

๕. ส่งเสริมธรรมาภิบาลภาคเอกชน โดยสนับสนุนให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจเข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของภาคเอกชนให้มากขึ้น

จัดให้มีรางวัลธรรมาภิบาลดีเด่นกับภาคชน และสนับสนุนเงินอุดหนุนหรือลดค่าธรรมเนียมรวมทั้งอำนวยความสะดวกในการติดต่อราชการเป็นกรณีพิเศษ

ดังนั้น ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จะมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาปลูกฝังค่านิยม วัฒนธรรม วิธีคิดและกระบวนทัศน์ด้านการต่อต้านการทุจริต รวมทั้งสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และมุ่งเน้นให้เกิดการส่งเสริมธรรมาภิบาลในภาคเอกชน เพื่อเป็นการตัดวงจรการทุจริตระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ ออกจากกัน ทั้งนี้ การบริหารงานของส่วนราชการจะต้องมีความโปร่งใส และตรวจสอบได้

๗. โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0)

เป็นโมเดลที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวคิดหลักในการบริหารประเทศ ถอดรหัสออกมาเป็นยุทธศาสตร์สำคัญ คือ (๑) การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน (Strength from Within) และ (๒) การเชื่อมโยงกับประชาคมโลกในยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งจากภายใน Thailand 4.0 เน้นการปรับเปลี่ยน ๔ ทิศทาง และเน้นการพัฒนาที่สมดุลใน ๔ มิติ มิติที่หยิบยกคือ การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) ด้วยการพัฒนาคนไทยให้เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์” ผ่านการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศน์ การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ บ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ปลุกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ เน้นการสร้างคุณธรรมร่วม และค่านิยมที่ดี คือ สังคมมีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony)

๘. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ที่กำหนดวิสัยทัศน์ ประเทศไทยใสสะอาด ไทยทั้งชาติต้านทุจริต (Zero Tolerance and Clean Thailand) กำหนดพันธกิจหลักเพื่อสร้างวัฒนธรรมการต่อต้านการทุจริต ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน และปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล ผ่านยุทธศาสตร์ ๖ ด้าน ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกย่องเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกย่องดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย

โดยเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) คือ ประเทศไทยมีค่าดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) สูงกว่าร้อยละ ๕๐

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นให้ความสำคัญในกระบวนการการปรับสภาพสังคมให้เกิดภาวะที่ “ไม่ทนต่อการทุจริต” โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการกล่อมเกลางานสังคม ในทุกระดับช่วงวัยตั้งแต่ปฐมวัย เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังความพอเพียง มีวินัย ซื่อสัตย์ สุจริต เป็นการดำเนินการ ผ่านสถาบันหรือกลุ่มตัวแทนที่ทำหน้าที่ในการกล่อมเกลางานสังคม ให้มีความเป็นพลเมืองที่ดี ที่มีจิตสาธารณะจิตอาสา และความเสียสละเพื่อส่วนรวม และเสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตในทุกรูปแบบ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกระดับเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงทางการเมืองของประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่ไม่ยอมรับและไม่อดทนต่อการทุจริตประพฤติมิชอบ ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงเจตจำนงทางการเมืองอันแน่วแน่ของประชาชนไทยทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่ต้องการให้การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปด้วยความโปร่งใสปราศจากการทุจริตประพฤติมิชอบ เพื่อเป็นการสนองตอบต่อเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตอันแน่วแน่ ของประชาชน จึงได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การนำเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริตไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวกัน โดยเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นให้ประชาชนและรัฐบาลมีการนำเจตจำนงทางการเมืองในเรื่องการต่อต้านการทุจริตไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และสอดคล้อง เป็นหนึ่งเดียวกัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการทุจริตเชิงนโยบาย ที่มักเกิดจากการใช้ช่องว่างทางกฎหมาย เข้าแสวงหาประโยชน์ส่วนตน โดยพบตั้งแต่ขั้นตอนการกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง การใช้อำนาจอย่างไม่โปร่งใส ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ จึงได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ “สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย” ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งป้องกันการทุจริต ตลอดกระบวนการของนโยบาย ผ่านการกำหนดมาตรการกลไก เสริมสร้างธรรมาภิบาล ตั้งแต่เริ่มขึ้น ก่อตัวนโยบาย (Policy Formation) ขั้นตอนการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) ขั้นตอนตัดสินใจนโยบาย (Policy Decision) ขั้นตอนการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) ขั้นตอนประเมินนโยบาย (Policy Evaluation) และขั้นตอนย้อนกลับ (Policy Feedback)

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการพัฒนากลไกและกระบวนการงานด้านการป้องกันการทุจริต ของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อลดโอกาสการทุจริตหรือทำให้ การทุจริตเกิดยากขึ้นหรือไม่เกิดขึ้น โดยอาศัยทั้งการกำหนดกลไก ด้านกฎหมาย กลไกทางการบริหาร และกลไกอื่น ๆ ตลอดจนเสริมสร้างการปฏิบัติงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชนให้มีธรรมาภิบาล มากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ ของการปราบปราม การทุจริตทั้งระบบ ให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในการปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปราม การทุจริตดังกล่าว จะมุ่งเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพในการตราเป็นกฎหมาย (Legislation) การบังคับใช้ กฎหมาย (Enforcement) การตัดสินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิด (Judiciary) การบูรณาการร่วมกัน ของหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการปราบปรามการทุจริต และจะมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารที่ทันสมัยในการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานด้านความโปร่งใสและการจัดการการยกระดับ ค่าดัชนี การรับรู้การทุจริตของประเทศไทย โดยการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นการประเมินและวิธีการสำรวจ ตามแต่ละแหล่งข้อมูล และเร่งรัด กำกับ ติดตามให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปฏิบัติหรือปรับปรุงการทำงาน รวมไปถึงการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ภาคเอกชน และต่างประเทศ

๙. แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ที่กำหนดวิสัยทัศน์ กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมด้านทุจริต กำหนดพันธกิจหลัก เพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ (หมายถึง การป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปีข้างหน้า จะเป็นการปฏิรูป กระบวนการดำเนินงานจากเดิมไปสู่กระบวนการทำงานแบบบูรณาการทั้งระบบ โดยเริ่มจากการวางรากฐาน ทางความคิดของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุขให้สามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน

กับผลประโยชน์ส่วนรวมได้ นอกจากตนเองจะไม่กระทำการทุจริตแล้ว จะต้องไม่อดทนต่อการทุจริตที่เกิดขึ้นอีกต่อไป บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขต้องก้าวข้ามค่านิยมอุปถัมภ์และความเพิกเฉยต่อการทุจริตประพฤติมิชอบ เจตจำนงของผู้บริหาร บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขทุกคนที่ต้องการสร้างชาติที่สะอาดปราศจากการทุจริต มีการขับเคลื่อนนโยบายที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ขณะเดียวกันกลไกการป้องกันและปราบปรามการทุจริตต้องเป็นที่ได้รับความไว้วางใจ และความเชื่อมั่น ศรัทธาจากประชาชนว่าจะสามารถเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของชาติและประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรม และเท่าเทียม ทั้งนี้ เพื่อยกระดับมาตรฐานจริยธรรม คุณธรรม และความโปร่งใสของกระทรวงสาธารณสุขในทุกมิติผ่านยุทธศาสตร์ ๓ ด้าน ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างกลไกป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

โดยเป้าประสงค์ของแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) คือ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีค่าคะแนนสูงกว่าร้อยละ ๙๐ เมื่อสิ้นแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

วิสัยทัศน์ กระทรวงสาธารณสุข ใส่สะอาด ร่วมต้านทุจริต			
พันธกิจ			
สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกระดับธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ			
เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีค่าคะแนนสูงกว่าร้อยละ 90 เมื่อสิ้นแผนแม่บทฯ			
วัตถุประสงค์หลัก			
(1) เพื่อเกิดวัฒนธรรมสุจริตในกระทรวงสาธารณสุข บุคลากรมุ่งด้านการทุจริต	(2) เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลไกการป้องกันการทุจริต และระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล	(3) เพื่อความเข้มแข็งของกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรม	(4) เพื่อส่งเสริมให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ยุทธศาสตร์			
(1) สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	(2) สร้างกลไกป้องกันการทุจริต	(3) เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต	
ผลที่ได้รับ			
(1) เกิดวัฒนธรรมสุจริต มีกลไกการป้องกันการทุจริตและระบบบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ	(2) มีกลไกการปราบปรามการทุจริต การบังคับใช้กฎหมายให้มีความรวดเร็ว เป็นธรรม และทรงพลัง	(3) เป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแก่หน่วยงานภายนอก	(4) ยั่งยืนด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารราชการอย่างโปร่งใสและการดำเนินชีวิต

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต และปลูกฝังวิถีคิด ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เสริมสร้างระบบฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน สร้างระบบคิด “แก้ทุจริต ต้องคิดเป็น” (Digital Thinking) และ “แก้ทุจริต ต้องคิดแยกแยะ” (Digital Thinking) วัฒนธรรมเชิงสัมพัทธ์ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับคุณธรรม และความขัดแย้งเชิงคุณธรรมแก่บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการปรับฐานความคิดแก่บุคลากรกระทรวงสาธารณสุขให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้ความรู้ที่เหมาะสมบนหลักการพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติ ส่วนรวมเป็นที่ตั้งสามารถแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม นำไปสู่เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่สมดุล

๒. เพื่อเสริมสร้างระบบฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน สร้างระบบคิด “แก้ทุจริต ต้องคิดเป็น” (Digital Thinking) และ “แก้ทุจริต ต้องคิดแยกแยะ” (Digital Thinking) วัฒนธรรมเชิงสัมพัทธ์ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบระดับคุณธรรม และความขัดแย้งเชิงคุณธรรม

๓. เพื่อเสริมพลังการมีส่วนร่วมของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในการผลักดันให้เกิดสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริตและด้านทุจริตทุกรูปแบบ

กลยุทธ์ที่ ๑ ปลูกฝังจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน ในการผลิตบุคลากรของสถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ ๒ ปลูกฝังจิตสำนึกให้ยึดถือผลประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนในบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข

กลยุทธ์ที่ ๓ วางระบบรากฐานการนำค่านิยม MOPH เป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต

กลยุทธ์ที่ ๔ สนับสนุนการสร้างเครือข่ายบุคลากรด้านสุขภาพ เพื่อป้องกัน และหยุดยั้งการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างกลไกป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการกำหนดกลไกด้านการป้องกันการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเสริมสร้างการปฏิบัติงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลอย่างมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต

วัตถุประสงค์

เพื่อยกระดับกลไก มาตรการ กฎหมาย กระบวนการ นวัตกรรม เทคโนโลยี และพัฒนาศักยภาพบุคลากรทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการป้องกันการทุจริตให้เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต

กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างความตระหนักให้ผู้บริหารทุกระดับมีความพร้อมรับผิดชอบ
(Accountability)

กลยุทธ์ที่ ๒ เพิ่มประสิทธิภาพระบบการปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ใช้ดุลยพินิจ
โดยชอบด้วยกฎหมาย

กลยุทธ์ที่ ๓ เพิ่มประสิทธิภาพกลไกการเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นการปรับปรุงและพัฒนากลไกและกระบวนการต่าง ๆ ของการปราบปราม
การทุจริตทั้งระบบให้สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างและพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็ว
มีประสิทธิภาพ และเท่าทันต่อพลวัตรของการทุจริต

๒. เพื่อพัฒนากฎหมายปรับปรุงกฎ ระเบียบให้เท่าทันต่อพลวัตรของการทุจริต

๓. เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษทางวินัย
ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต

กลยุทธ์ที่ ๑ เพิ่มประสิทธิภาพการปราบปรามการทุจริต

กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาเครือข่ายและบูรณาการกระบวนการด้านการปราบปรามการทุจริต

๑๐. แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔)

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) ให้ความสำคัญ
กับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประชาชน โดยให้นำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวทุกรัชกาล หลักคำสอนของศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นไทยมาสร้างสรรค์สังคมไทย
มาสร้างสรรค์สังคมไทยให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและคุณธรรมผ่านกลไกประชารัฐของรัฐบาล
เพื่อสร้างพลังการทำความดีเพื่อชาติของประชาชนในทุกภาคส่วนของสังคมไทย อันจะส่งผลให้
การพัฒนาประเทศมีความสมดุลทั้งด้านวัตถุและจิตใจตามแนวคิด “คุณธรรมนำการพัฒนา”
พร้อมที่จะก้าวไปสู่สังคมแห่งคุณธรรมตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยให้
เกิดความเข้มแข็งจากภายในและเกิดกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรมแบบ “ระเบิดจากข้างใน”
จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในรัชกาลที่ ๙ และหลักธรรมของศาสนา ควบคู่
กับระบบเศรษฐกิจเกิดความมั่นคง เข้มแข็งด้วยวิถีวัฒนธรรมไทย และยั่งยืนด้วยหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลมุ่งหวังที่จะเห็น ๓ สถาบันหลักของประเทศ คือ ชาติ ศาสนา และ
พระมหากษัตริย์ เป็นรากฐานเชื่อมโยงร้อยให้บ้านเมืองสมานฉันท์สู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน”
ด้วย “ปัญญา” สร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” เชื่อมโยงเศรษฐกิจไทยสู่โลกด้วยความสมดุล
ด้วยการสร้างคนไทยเป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ” สร้างสังคมไทยเป็น “สังคมที่เกื้อกูลและแบ่งปัน”
ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการพึ่งพาตนเอง พึ่งพากันเอง คำนึงถึงรากฐานการพัฒนา
ประเทศในระยะยาว คนในชาติได้รับการพัฒนาให้เป็น คนดี คนเก่ง มีคุณธรรม จริยธรรม ความเพียร
และมีจิตสำนึกคำนึงถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

๑๑. แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) จัดทำขึ้นบนพื้นฐานบริบทของสังคมไทย บริบทของสังคมกระทรวงสาธารณสุข สถานการณ์ นโยบายรัฐบาลที่สอดคล้องกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) โดยร่วมออกแบบการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการขับเคลื่อนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในกระทรวงสาธารณสุข ภายใต้แนวคิดการรับรู้ถึงเป้าหมาย (Sense of Purpose) ไปปรับใช้ในชีวิตด้วยการลงมือทำตั้งแต่วินาทีนี้ โดยเชื่อมั่นว่าหากทุกคนคำนึงถึงประโยชน์ของบ้านเมืองก่อนประโยชน์ของตนเองหรือพวกพ้อง และหันมาร่วมมือกันสร้างเป้าหมายใหม่ของชาติจะทำให้ประเทศไทย เปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งที่ดีกว่า คุณธรรมที่พึงประสงค์คือ **พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา** เพื่อเสริมสร้างระบบคุณธรรมของกระทรวงสาธารณสุขให้เข้มแข็ง บนฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน นำสู่การเป็นกระทรวงคุณธรรม (Moral Ministry of Public Health) ภายใต้คุณธรรมที่พึงประสงค์ ๔ ประการ **พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา** และค่านิยมของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข “MOPH” โดยให้ค่านิยม “MOPH” ผั่งอยู่ในจิตวิญญาณของบุคลากรสาธารณสุขทุกคน ไม่ว่าเป้าหมายการทำงานจะเป็นอย่างไรจะประสบความสำเร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ดีและยั่งยืน

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นองค์กรคุณธรรมอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ (Goal) คุณธรรมนำการพัฒนาตน คน งานอย่างยั่งยืน

พันธกิจ (Mission)

๑. พัฒนาระบบรากฐานการส่งเสริมคุณธรรม ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

๒. พัฒนาหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นองค์กรคุณธรรม/โรงพยาบาลคุณธรรม

๓. พัฒนาเครือข่ายการส่งเสริมคุณธรรมในกระทรวงสาธารณสุข ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม

๔. ส่งเสริมให้กระทรวงสาธารณสุข เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการส่งเสริมคุณธรรม

แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ประกอบด้วย ๓ ยุทธศาสตร์หลัก และแต่ละยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยกลยุทธ์ต่าง ๆ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการส่งเสริมคุณธรรมในกระทรวงสาธารณสุข

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับการวางระบบรากฐานการส่งเสริมคุณธรรมของสถาบันการศึกษา ส่วนราชการ การใช้วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามและกิจกรรมเทิดทูนชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นฐานในการเสริมสร้างคุณธรรม โดยส่งเสริมบุคลากรสาธารณสุข มีจิตสำนึกของความซื่อสัตย์สุจริต วินัย ความรับผิดชอบ ยึดถือหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรม ๔ ประการ คือ **พอเพียง วินัย สุจริต** การแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่ และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว ไม่กระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม เน้นจริยธรรมสากลของความเป็นมนุษย์ เป็นคุณธรรมเชิงสัมพัทธ์ที่เป็นข้อห้ามและข้อควรทำ ยึดความถูกต้องของส่วนรวมเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการประพฤติปฏิบัติตนในการดำรงชีวิต ประกอบสัมมาอาชีพ และอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์

- กลยุทธ์ที่ ๑ วางระบบรากฐานการส่งเสริมคุณธรรมของสถาบันการศึกษา
- กลยุทธ์ที่ ๒ วางระบบรากฐานการส่งเสริมคุณธรรมของส่วนราชการ
- กลยุทธ์ที่ ๓ วางระบบรากฐานการใช้วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม และกิจกรรมเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์เป็นฐานในการเสริมสร้างคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างและพัฒนาหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้เป็นองค์กรคุณธรรม / โรงพยาบาลคุณธรรม

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนาหน่วยงานให้เป็นองค์กรคุณธรรม / โรงพยาบาลคุณธรรม สร้างผู้นำหน่วยงานและสร้างเสริมแกนนำแบบอย่างในการบริหารที่เน้นการพัฒนาองค์กรคุณธรรมอย่างมีส่วนร่วม สร้างทีมแกนนำแบบกัลยาณมิตรเพื่อขับเคลื่อนการเสริมสร้างองค์กรคุณธรรม และการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการพัฒนาคุณธรรม องค์กรคุณธรรม และทักษะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

- กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างและพัฒนาหน่วยงานให้เป็นองค์กรคุณธรรม/โรงพยาบาลคุณธรรม
- กลยุทธ์ที่ ๒ สร้างผู้นำหน่วยงานและสร้างเสริมแกนนำแบบอย่างในการบริหารที่เน้นการพัฒนาองค์กรคุณธรรมอย่างมีส่วนร่วม
- กลยุทธ์ที่ ๓ สร้างทีมแกนนำแบบกัลยาณมิตรเพื่อขับเคลื่อนการเสริมสร้างองค์กรคุณธรรม
- กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาองค์ความรู้ด้านการพัฒนาคุณธรรม องค์กรคุณธรรม และทักษะการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ส่งเสริมให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นแบบอย่างด้านการส่งเสริมให้เป็นองค์กรคุณธรรม/โรงพยาบาลคุณธรรม

ยุทธศาสตร์นี้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านการสร้างนวัตกรรม การส่งเสริมคุณธรรม และการพัฒนาองค์กรคุณธรรม/โรงพยาบาลคุณธรรม พัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายและการขยายความร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ รวมถึงการพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านองค์กรคุณธรรม/โรงพยาบาลคุณธรรมทั้งบุคคลหน่วยงานต้นแบบ องค์กรสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ การพัฒนา และการเข้าถึงข้อมูลอย่างเป็นระบบ

- กลยุทธ์ที่ ๑ สร้างนวัตกรรมด้านการส่งเสริมคุณธรรม และการพัฒนาองค์กรคุณธรรม / โรงพยาบาลคุณธรรม
- กลยุทธ์ที่ ๒ พัฒนาความเข้มแข็งของเครือข่ายและการขยายความร่วมมือกับภาคส่วนอื่น ๆ
- กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านองค์กรคุณธรรม/โรงพยาบาลคุณธรรมทั้งบุคคลหน่วยงานต้นแบบ องค์กรสนับสนุนทรัพยากรการเรียนรู้ การพัฒนา และการเข้าถึงข้อมูลอย่างเป็นระบบ

๑๒. มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีมติให้แจ้งคณะรัฐมนตรีรับทราบหลักเกณฑ์การดำเนินการเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ มีมติรับทราบ มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการตามที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้เสนอ เพื่อให้การผลักดันนโยบายเรื่องการป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการปฏิรูปในเรื่องการบริหารราชการแผ่นดิน และมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔๒ วรคสามของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ ประกอบกับมาตรา ๒๖๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการอย่างเคร่งครัด และให้ใช้กับกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความผิด เพราะปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่จนเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ ดังนี้

มาตรการที่ ๑

ข้อ ๑ ในกรณีที่มีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติมิชอบของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น ให้แล้วเสร็จภายใน ๗ วัน แล้วรายงานผลการพิจารณาต่อหัวหน้าส่วนราชการและรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อรับทราบทันที และให้พิจารณาดำเนินการทางวินัยหรือทางอาญาโดยเร็วซึ่งจะต้อง ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน ในระหว่างนี้ให้รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการต่อหัวหน้าส่วนราชการหรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อทราบเป็นระยะตามความเหมาะสม

กรณีที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่ามีเหตุน่าเชื่อถือ และเป็นกรณีที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการหรือทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน แม้ผลการตรวจสอบยังไม่อาจสรุปความผิดได้ชัดเจนถึงขั้นชี้มูลความผิด ให้พิจารณาปรับย้ายข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องไปดำรงตำแหน่งอื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและป้องกันการกระทำที่อาจมีผลต่อการตรวจสอบโดยเร็ว และในกรณีที่เป็นเรื่องร้ายแรงหรือมีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นและไว้วางใจของประชาชน ให้เสนอให้มีการย้ายหรือโอนไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในอัตรากำลังชั่วคราวเป็นกรณีพิเศษในสำนักนายกรัฐมนตรี และดำเนินการตามมาตรการที่กำหนดขึ้นตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๖/๒๕๕๘ เรื่อง มาตรการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ระหว่างการถูกตรวจสอบ และการกำหนดกรอบอัตรากำลังชั่วคราว ลงวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ หรือคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ ๖๘/๒๕๕๙ เรื่องมาตรการแก้ปัญหาเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐและการกำหนดกรอบอัตรากำลังชั่วคราว ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙ แล้วแต่กรณี

มาตรการที่ ๒

ข้อ ๒ ในกรณีที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า มีหลักฐานควรเชื่อได้ว่าสามารถสรุปความผิดได้ชัดเจนถึงขั้นชี้มูลความผิด ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการทางวินัยต่อข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องอย่างเด็ดขาดโดยเร็ว และให้รายงานหัวหน้าส่วนราชการและรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเพื่อทราบความคืบหน้าและเร่งรัดการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ อาจพิจารณาให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นออกจากราชการไว้ก่อนหรือออกจากตำแหน่งก็ได้ตามความจำเป็นและเหมาะสม และในกรณีที่พบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดทางอาญาด้วย ให้ส่งเรื่องให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพื่อพิจารณาดำเนินคดีโดยทันที

กระบวนการพิจารณาดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องตามปกติ แต่ให้เร่งดำเนินการให้แล้วเสร็จโดยเร็วโดยพิจารณาจัดลำดับตามความสำคัญ ความสนใจของประชาชน และมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้น

ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง แต่ไม่ถึงขั้นให้ปลดออกจากราชการหรือไล่ออกจากราชการ ให้ส่วนราชการต้นสังกัดดำเนินการปรับย้ายจากตำแหน่งเดิม และห้ามปรับย้ายกลับไปดำรงตำแหน่งหน้าที่ในลักษณะเดิม หรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้นภายในเวลา ๓ ปี นับแต่วันที่มีการลงโทษทางวินัย

มาตรการที่ ๓

ข้อ ๓ การปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล หรือคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ทำให้การปฏิบัติราชการเกิดความล่าช้าหรือไม่มีประสิทธิภาพซึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ หรือทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน ให้ถือเป็นกรณีที่ต้อง พิจารณาให้มีการย้ายหรือโอนไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอื่น

มาตรการที่ ๔

ข้อ ๔ ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดให้มีมาตรการคุ้มครองพยาน หรือผู้ให้ข้อมูลหรือเบาะแสในการตรวจสอบอย่างเหมาะสม เพื่อให้การได้รับข้อมูลและหลักฐานในการดำเนินการต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ในกรณีที่ตรวจสอบพบว่าการจงใจให้ข้อมูลเพื่อใส่ร้ายหรือบิดเบือนข้อมูลเพื่อให้มีการดำเนินการที่เป็นผลร้ายต่อบุคคลอื่น ให้พิจารณาดำเนินการลงโทษบุคคลดังกล่าวอย่างเด็ดขาดด้วย

มาตรการที่ ๕

ข้อ ๕ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยึดถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์นี้โดยเคร่งครัดตั้งแต่นี้เป็นต้นไป

จากสถานการณ์ปัจจุบันและทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตภายในประเทศไทย ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าในปัจจุบันประเทศไทย มีความพยายามที่จะกำหนดทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยมีการกำหนดทั้งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน และการปกครองประเทศ เพื่อให้เห็นถึงความจริงจัง และจริงใจ ที่จะให้ทุกภาคส่วนในสังคม ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

การทุจริต ให้บรรเทาเบาบางลง หรือหมดสิ้นไปในอนาคต รวมถึงการสร้างให้เกิดความโปร่งใสในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐ เพื่อให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ ทั้งในระดับชาติ จนถึงแนวทางในการผลักดันให้หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ได้นำเอายุทธศาสตร์ชาติ ๓ ไปปรับใช้เป็นแผนงาน / กิจกรรม / โครงการ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งหากทุกภาคส่วนตระหนักถึงปัญหาการทุจริต และได้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ก็เชื่อได้ว่าสิ่งที่ประชาชนทุกคนอยากเห็นว่าประเทศไทยของเรามีภาพลักษณ์ความโปร่งใสในอันดับที่ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับในสังคมโลกจะอยู่อีกไม่ไกลอย่างแน่นอน

๒.๖ แนวทางการป้องกันการทุจริตของกระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุข กำหนดทิศทางการพัฒนากระทรวงสาธารณสุขตามยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำแผนแม่บทด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่กำหนดตามยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทบูรณาการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) ที่เชื่อมโยงไปสู่ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ๑๒ เรื่อง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบอบราชาธิปไตยตามมติคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ โดยขับเคลื่อนแผนแม่บทด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ภายใต้วิสัยทัศน์ **กระทรวงสาธารณสุขใสสะอาด ร่วมต้านทุจริต** และ **กระทรวงสาธารณสุขเป็นองค์กรคุณธรรมอย่างยั่งยืน** ร่วมสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้ยุทธศาสตร์หลักผ่านกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดในแต่ละแผนแม่บทเพื่อสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน ยกย่องธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทุกภาคส่วน และปฏิรูปกระบวนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตทั้งระบบให้มีมาตรฐานเทียบเท่าสากล ที่มุ่งเน้นการปฏิรูปและพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้านของพลวัตของการทุจริตในกระทรวงสาธารณสุขทุกด้าน โดยเริ่มพื้นฐานจากจิตใจจิตสำนึกเป็นสำคัญ เพื่อให้การทุจริตในกระทรวงสาธารณสุขไม่สามารถเกิดขึ้นได้และ / หรือมีปริมาณลดน้อยลงไป ทำให้สังคมกระทรวงสาธารณสุขเป็นสังคมแห่งการต่อต้านการทุจริต และได้รับการยอมรับจากทุกส่วนราชการ นอกจากนี้ กระทรวงสาธารณสุข ได้ประกาศเจตนายอย่างชัดเจนในการไม่ยอมรับการทุจริตทุกรูปแบบ สร้างวัฒนธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ให้เกิดขึ้นในกระทรวงสาธารณสุขอย่างจริงจังเป็นไปตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒ นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ๑๒ เรื่อง นอกจากนี้ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กระทรวงสาธารณสุข กำหนดมาตรการ ๓ ป.๑ ค. (ปลูกและปลูกจิตสำนึก ป้องกัน ปราบปราม และเครือข่าย) ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่สอดคล้องกับแผนแม่บทด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) โดยมุ่งเน้นประเด็นการป้องกันการทุจริต ผ่านกระบวนการ ๖ กระบวนการ ดังนี้

๑. กระบวนการปลูกฝังวิธีคิด ปลูกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์

สุจริต

การแก้ไขปัญหาที่ต้องวางน้ำหนักไปที่การแก้ไขปัญหาความคิด พฤติกรรม การปฏิบัติของข้าราชการที่ไม่สอดคล้องกับแนวความคิดของการเป็น “บุคคลสาธารณะ” หรือ “ข้าราชการสมัยใหม่” แก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีคิดแบบระบบเลขฐานสอง (Digital Thinking) หรือ Binary Thinking ภายใต้แนวคิด “จิตพอเพียงด้านทุจริต” โดยใช้โมเดล “STRONG” ในการขับเคลื่อนในการปรับฐาน

ความคิดของบุคลากรในสังกัด กระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับ เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบกล่อมเกล่าทางสังคมในการต่อต้านการทุจริต ผัง Chip วิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวม ให้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติด้วยโมเดล STRONG ประกอบด้วย

S (Sufficiency) ความพอเพียง
T (Transparency) ความโปร่งใส
R (Realise) ความตื่นรู้
O (Onward) มุ่งไปข้างหน้า
N (Knowledge) ความรู้
G (Generosity) ความเอื้ออาทร

ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ข้อสำคัญการมีเหตุผล ความสมดุล การมีภูมิคุ้มกัน STRONG เกิดจากการผูกพันกันทุกเส้น จึงเป็นเหตุผลในการทำโมเดล ความหมายของ STRONG ในแต่ละความหมาย

S – Sufficient หลักความพอเพียง ในความหมายของการต้านทุจริต โดยบุคคลสามารถคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวหรือผลประโยชน์ส่วนรวมอย่างเป็นอัตโนมัติ

T - Transparent ความโปร่งใส คือการสร้างวัฒนธรรมของการเปิดเผย

R - Realise ตื่นรู้ คือ การตื่นรู้และพร้อมที่จะลงมือทำ ตื่นรู้ในปัญหาการทุจริต เฝ้าระวังจะสอดคล้องกับ

O - Onward มุ่งไปข้างหน้า คือ การให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงตามเราไปในทิศทางที่ถูกต้อง คือการต่อสู้ในจิตใจกับการไม่ทุจริต พัฒนานองค์กรของเราบริหารจัดการให้ดีขึ้น

N - Knowledge ความรู้ คือ การพัฒนาให้เกิดสิ่งใหม่ เพราะอนาคตอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางของทุจริตมากขึ้น เช่น การจ่ายเงินสินบนอาจจะเป็นในรูปแบบดิจิทัล และไม่สามารถตรวจสอบ ความรู้เปลี่ยนแปลงเสมอในทุกเรื่อง

G - Genrosity ความเอื้ออาทร คือ ความเอื้ออาทรตามจริยธรรมและจิตพอเพียง แต่สาเหตุของการเกิดการทุจริตมาจากระบบอุปถัมภ์ การช่วยเหลือครอบครัวและเครือญาติ ความเอื้ออาทรในนิยามนั้น มิได้ต้องการหวังผลตอบแทน

ภายใต้สัญลักษณ์ STRONG คือ

๑. มือกำแน่นแนบไว้ที่หน้าอกข้างซ้าย แสดงถึงความเข้มแข็งของใจในการต่อสู้กับการทุจริต ความยุติธรรม มุ่งมั่นสร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

๒. มือขวาที่กำแน่น แสดงถึงการยึดมั่นค่านิยม **ความพอเพียง (S: sufficient)** ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นของส่วนตน **โปร่งใส (T: transparent)** พร้อมให้ตรวจสอบได้

๓. กำมือแนบบอกข้างซ้ายตรงหัวใจ แสดงถึงการมีใจตื่นรู้ (**R: realise**) ต่อปัญหาการทุจริต มุ่งมั่นไปสู่อนาคตข้างหน้า (**O: onward**) ในการแก้ไขปัญหาเพื่อความเจริญอย่างยั่งยืนของชาติ **แสวงหาพัฒนาความรู้ (N: knowledge)** ให้เท่าทันต่อสถานการณ์ และ **มีความเอื้ออาทร (G: generosity)** ต่อกันบนพื้นฐานของจริยธรรมและกฎหมาย สอดคล้องกับโมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0) การพัฒนาที่สมดุลใน ๔ มิติ (Thailand 4.0) คือ การยกระดับศักยภาพและคุณค่าของมนุษย์ (Human Wisdom) ด้วยการพัฒนาคคนไทยให้เป็น “**มนุษย์ที่สมบูรณ์**” ผ่านการปรับเปลี่ยนระบบนิเวศน์ การเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างแรงบันดาลใจ บ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ปลุกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบ เน้นการสร้างคุณธรรมร่วม และค่านิยมที่ดี คือ สังคมมีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) และสังคมที่มีความสมานฉันท์ (Harmony)

ภายใต้แนวคิด “จิตพอเพียงด้านทุจริต” โดยใช้โมเดล “STRONG” ในการขับเคลื่อนในการปรับฐานความคิดของบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน ให้สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้มีระบบกล่อมเกลாதาสังคมในการต่อต้านการทุจริต ฝัง Chip วิธีคิดแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตัวและผลประโยชน์ส่วนรวมให้เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติด้วยโมเดล STRONG นั้น ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ได้จัดการอบรมหลักสูตร STRONGEST COACH เพื่อสร้างวิทยากรในการทำหน้าที่ส่งต่อความคิดและความรู้ในหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา (Anti-Corruption Education) กระทรวงสาธารณสุข STRONG : จิตพอเพียงด้านทุจริต นอกจากนี้ ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตร STRONGEST COACH ยังได้ร่วมลงนามในพันธะสัญญาของบุคลากรในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข STRONGEST COACH กระทรวงสาธารณสุข ใส่สะอาด ร่วมด้านทุจริต โดยที่ผู้เป็น STRONGEST COACH ได้มีพันธะสัญญาร่วมกัน คือ “**สาธารณสุขซื่อสัตย์ โปร่งใส ตื่นรู้ สุจริต จิตพอเพียง**” และให้ทุกหน่วยงาน ร่วมขับเคลื่อนชมรม STRONG อย่างบูรณาการร่วมกัน

๒. กระบวนการป้องกันการทุจริตให้มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

๒.๑ การบริหารงานที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล ตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ซึ่งการบริหารงานที่โปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล ตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) เป็น ๑ ใน ๔ ยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปกระทรวงสาธารณสุขตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) โดยกำหนดเป็นตัวชี้วัดสำคัญของกระทรวงสาธารณสุข เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สำคัญในการปฏิรูปกระทรวงสาธารณสุขตามยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (ด้านสาธารณสุข) ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนแม่บทด้านการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยนำเครื่องมือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) ขยายผลสู่หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ที่เริ่มดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ จวบจนปัจจุบัน คือปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้ขยายผลครอบคลุมส่วนราชการระดับกรม จำนวน ๙ กรม หน่วยงานของรัฐภายใต้กำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข องค์การมหาชน และรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๖ หน่วยงาน และสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค จำนวน ๑,๘๕๕ หน่วยงาน ประกอบด้วยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลชุมชน ใช้หลักการสำคัญ คือ การประเมินตนเอง (Self-Assessment) ตามแบบสำรวจหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Integrity and Transparency Assessment : EBIT) ที่สำนักงาน ป.ป.ช. กำหนด เพื่อให้ทุกหน่วยงานทราบจุดแข็งและโอกาสในการปรับปรุง (Opportunity for Improvement : OFI) พร้อมปรับปรุงกระบวนการตามมาตรฐานการดำเนินงานอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ ประกอบการหลักการสำคัญ ๓ ประการ คือ

Systematic ความเป็นระบบของกระบวนการ ที่ทำให้การดำเนินการนั้นเป็นไปได้อย่างชัดเจน มีเข็มมุ่ง และสอดคล้องกันทั่วทั้งองค์กร

Sustainable การแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่น มุ่งเน้นการนำกระบวนการที่วางไว้อย่างเป็นระบบไปสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ทัวถึง เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนขององค์กร

Measurable การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อให้ได้คำตอบ การควบคุม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อให้หน่วยงานได้พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่องเกิดความยั่งยืน

ภายใต้ข้อคำถามตามแบบสำรวจหลักฐานเชิงประจักษ์ Evidence-Based Integrity and Transparency Assessment : EBIT) และคำนึงถึงความสำคัญกับการ “รักษา” ระบบการบริหารจัดการภาครัฐอย่างมีธรรมาภิบาลที่ดีให้ต่อเนื่อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในระดับก้าวหน้า (Progressive Level) ต่อไป โดยใช้ หลักการ ADLI ประกอบด้วย

Integration	กระบวนการ / ระบบต้องสอดคล้อง สนับสนุนกิจกรรมระดับสำคัญที่ระบุในข้อคำถาม
Learning	บุคลากรทุกคนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจ เข้าถึง และมีการประเมินประสิทธิผลของกระบวนการ / ระบบ มีการปรับปรุงกระบวนการ / ระบบให้ดีขึ้น
Deployment	กระบวนการ/ ระบบ เป็นที่เข้าใจ ยอมรับ และมีแนวทางปฏิบัติ กระบวนการ / กิจกรรมสนับสนุน ให้ครอบคลุม ทุกหน่วยงาน
Approach	มีกระบวนการ/ระบบที่มีประสิทธิภาพ และทำอย่างเป็นระบบ เพื่อรองรับกิจกรรมในหัวข้อที่ประเมิน

๒.๒ มาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสและป้องกันการทุจริต ป้องกันการรับสินบน ป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม และลดการใช้ดุลพินิจ ดังรายละเอียด

(๑) การเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณะ และการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๐ ที่มีมติให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติและดำเนินการอย่างเคร่งครัด ตามประกาศคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ เรื่อง กำหนดข้อมูลข่าวสารตามเกณฑ์มาตรฐาน ความโปร่งใสและตัวชี้วัดความโปร่งใสของหน่วยงานของรัฐเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องจัดไว้ให้ประชาชน ตรวจสอบได้ตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๘) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐

(๒) การประกาศเจตนารมณ์หรือคำมั่นของผู้บริหารสูงสุดคนปัจจุบันว่าจะปฏิบัติหน้าที่และบริหารหน่วยงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตโปร่งใสและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และมีการสื่อสารที่ทรงพลัง ที่แสดงออกถึงความโปร่งใสในการบริหารราชการและให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตรวจสอบได้

(๓) การกำกับติดตามการดำเนินงานตามเจตนารมณ์หรือคำมั่นของผู้บริหารในการต่อต้านการทุจริต

(๔) การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

(๕) การดำเนินหรือกิจกรรมที่แสดงถึงการจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตหรืออาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

(๖) การรายงานการรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

(๗) การป้องกันการทุจริตและแก้ไขการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐใน ๔ ประเด็น ได้แก่

(๗.๑) มาตรการการใช้ราชการ

(๗.๒) มาตรการการเบิกค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการ และในวันหยุดราชการ ค่าตอบแทนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานให้กับหน่วยบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ค่าตอบแทนโดยไม่ทำเวชปฏิบัติส่วนตัวและหรือปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเอกชน ค่าเบี้ยเลี้ยงเหมาจ่าย และเงินเพิ่มสำหรับตำแหน่งที่มีเหตุพิเศษของผู้ปฏิบัติงานด้านการสาธารณสุข

(๗.๓) มาตรการการจัดทำโครงการฝึกอบรม ศึกษาดูงาน ประชุม และสัมมนา

(๗.๔) มาตรการจัดหาพัสดุตามที่กฎหมายกำหนด

(๘) การตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจ ครอบคลุมใน ๖ ประเด็นหลัก ได้แก่ การลดการใช้ดุลยพินิจของบุคลากรในการดำเนินงานตามภารกิจหลัก การลดการใช้ดุลยพินิจของบุคลากรในการดำเนินงานตามภารกิจสนับสนุน การลดการใช้ดุลยพินิจในการบริหารบุคคล การลดการใช้ดุลยพินิจในการใช้จ่ายงบประมาณ การลดการใช้ดุลยพินิจในการบริหารพัสดุภาครัฐ และการลดการใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาโทษทางวินัย

(๙) การใช้ทรัพย์สินของราชการและการขอยืมทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่รัฐ

(๑๐) การส่งเสริมความโปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้างหรือการจัดหาพัสดุ การตรวจสอบบุคลากรด้านการจัดซื้อจัดจ้าง

(๑๑) การให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในภารกิจของหน่วยงาน กำหนดช่องทางการรับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม

(๑๒) แนวทางปฏิบัติในการรับส่วนแถมพิเศษ ส่วนชดเชย ส่วนสนับสนุน หรือส่วนอื่นใดเพิ่มเติมจากที่หน่วยงานของรัฐกำหนดไว้ในขอบเขตของงาน หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุ ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

(๑๓) การจัดสวัสดิการภายในของสถานพยาบาล

(๑๔) การให้ หรือรับของขวัญหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การงดการให้และรับของขวัญในโอกาสต่าง ๆ (no gift policy) โดยให้ใช้บัตรอวยพร หรืออวยพรในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น ผ่านโปรแกรมประยุกต์ (Application) ไลน์ ทดแทน

(๑๕) การเรียไ้ และแนวปฏิบัติการเรียไ้ตามที่กฎหมายกำหนด

(๑๖) พัฒนาระบบการตรวจสอบภายในให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และถือว่าเป็นภารกิจที่สำคัญซึ่งหัวหน้าส่วนราชการต้องกำกับดูแลด้วยตนเอง

(๑๗) เสริมสร้างหน่วยตรวจสอบภายในให้เป็นกลไกอิสระ และมีความเป็นมืออาชีพในการเฝ้าระวังการทุจริตในหน่วยงาน

(๑๘) เสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการตรวจสอบภายใน และการควบคุมภายในของหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ และนำผลการตรวจสอบภายในและการประเมินการควบคุมภายในของหน่วยงานตรวจสอบมาปฏิบัติอย่างจริงจัง

(๑๙) ยึดหลักคุณธรรมในการบริหารงานบุคคล

(๒๐) มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่องละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๓

๓. กระบวนการสนับสนุนแนวร่วมปฏิบัติกับภาคเอกชนในการต่อต้านการทุจริต

โดยการสร้างและพัฒนากลไกกระบวนการป้องกันการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐ เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยาตามสิทธิสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการตามข้อเสนอของสำนักงาน ป.ป.ช. ข้อ ๑.๓.๑ “ห้ามไม่ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อทำการหารายได้ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนทุกประเภทจากบริษัทฯ เข้ากองทุนสวัสดิการสถานพยาบาล” และข้อ ๑.๔ “ให้เพิ่มความเข้มงวดของระบบตรวจสอบภายในทั้งในระดับสถานพยาบาลและระดับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานพยาบาล” ดังรายละเอียด

๓.๑ ผลักดันให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล (Rational Drug Use หรือ RDU) ในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ เรื่อง มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยาตามสิทธิสวัสดิการรักษายาพยาบาลข้าราชการ ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เสนอ หลักเกณฑ์การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

(๑) ห้ามไม่ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อทำการหารายได้ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนทุกประเภทจากบริษัทฯ เข้ากองทุนสวัสดิการสถานพยาบาล

(๒) ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านต้นทุน (cost) มาตรฐาน (standard) ระยะเวลาในการส่งมอบ (time) การให้บริการ (service) และราคา (price) ประกอบการตัดสินใจ

(๓) ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อกำหนดคุณสมบัติของบริษัทผู้ค้าในร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณสมบัติเฉพาะของพัสดุ (Term of Reference : TOR) ให้บริษัทผู้ค้าต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๑๗๔ มาตรา ๑๗๕ และมาตรา ๑๗๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และนิติบุคคลมีระบบอบรบเกณฑ์จริยธรรมฯ แก่พนักงาน โดยให้เป็นคะแนนบวกในคะแนนในหลักเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพต่อราคา (price performance)

(๔) ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อใช้กลไกต่อรองราคาตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติกำหนด

๓.๓ บังคับใช้เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๗ และเกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. อย่างเคร่งครัด กำหนดให้เกณฑ์จริยธรรมเป็นกลยุทธ์เสริมสร้างธรรมาภิบาลระบบจัดซื้อและควบคุมค่าใช้จ่ายด้านยาของสถานพยาบาล

๓.๔ ประชาสัมพันธ์ และปลูกฝังให้บุคลากรและภาคประชาชนมีความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการเสนอขายยาอย่างเหมาะสม

๓.๕ ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์จริยธรรม ฯ ให้บุคลากรรับทราบและประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในการปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรม ฯ

๓.๖ สร้างเครือข่ายที่ประกอบไปด้วยบุคลากรในสถานบริการและประชาชน ทำการเฝ้าระวังและตรวจสอบการส่งเสริมการขายยา และการใช้ยาอย่างไม่เหมาะสม รวมถึงมีช่องทางในการร้องเรียน และแจ้งข้อมูลการกระทำผิดให้แก่หน่วยงานที่มีความรับผิดชอบโดยตรง

๔. กระบวนการปราบปรามการทุจริต

โดยการสร้างและพัฒนากลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตให้มีความรวดเร็ว เด็ดขาด และเป็นธรรม กลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริตมีประสิทธิภาพและเท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต การสืบสวนข้อร้องเรียนข้อกล่าวหาให้ดำเนินการโดยองค์กรอิสระสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต พัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้ให้แก่องค์กรอิสระสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต พัฒนากฎหมายปรับปรุงกฎ ระเบียบให้เท่าทันต่อพลวัตของการทุจริต เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษทางวินัยด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส เป็นธรรม ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เท่าทันต่อสถานการณ์การทุจริต และพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภายใน ภายนอกกระทรวงสาธารณสุข องค์กรต่อต้านการทุจริต เพื่อสนับสนุนองค์ความรู้และข้อมูลในการปราบปรามการทุจริต เป็นไปตามมาตรการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑

๔.๑ มาตรการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยปฏิบัติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑

(๑) กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับรายละเอียดการจัดการเรื่องร้องเรียนการทุจริต และประพฤติมิชอบ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑

(๒) กำหนดช่องทางแจ้งเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ

(๓) มีข้อมูลเชิงสถิติเรื่องร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๔.๒ พัฒนาสมรรถนะและองค์ความรู้ให้แก่องค์กรอิสระสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต ดังนั้น การสืบสวนข้อร้องเรียนข้อกล่าวหาให้ดำเนินการโดยองค์กรอิสระสหวิชาการในกระบวนการปราบปรามการทุจริต

๕. กระบวนการส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข

ภายใต้แผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่สอดคล้องกับแผนแม่บทคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐) ภายใต้วิสัยทัศน์ว่ากระทรวงสาธารณสุขเป็นองค์กรคุณธรรมอย่างยั่งยืนมุ่งเน้นการขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในกระทรวงสาธารณสุขให้มีความต่อเนื่องและมีทิศทางเดียวกัน นำสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกระทรวงสาธารณสุขและประเทศชาติ ตามนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) โมเดลประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน (Thailand 4.0) และยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ (ด้านสาธารณสุข) ที่ต้องการพัฒนาประเทศไทยและคนในชาติให้สมดุลทั้งทางวัตถุและจิตใจควบคู่กันไป โดยให้ “**คุณธรรม นำการพัฒนา**” สร้าง “**สังคมคุณธรรม องค์กรคุณธรรม และโรงพยาบาลคุณธรรม**” ให้สัมฤทธิ์ผลในเชิงประจักษ์ ให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นกระทรวงคุณธรรม (Moral Ministry of Public Health) ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเสริมสร้างระบบคุณธรรมของกระทรวงสาธารณสุข

ให้เข้มแข็งบนฐานคิดการยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน นำสู่การเป็นกระทรวงคุณธรรม (Moral Ministry of Public Health) ภายใต้คุณธรรมที่พึงประสงค์ ๔ ประการ

พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา และค่านิยมของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข “MOPH” โดยให้ค่านิยม “MOPH” เพื่อประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืนต่อไป และคำนึงถึงรากฐานการพัฒนาประเทศในระยะยาว ดังนี้

๕.๑ ส่วนราชการระดับกรม หน่วยงานของรัฐในกำกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข องค์การมหาชน และรัฐวิสาหกิจ ขับเคลื่อนผ่านองค์กรคุณธรรมเป็นไปตามหลักการส่งเสริมและพัฒนาองค์กร ชุมชน อำเภอ จังหวัดคุณธรรม ของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่สอดคล้องกับแผนแม่บทคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐)

๕.๒ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ขับเคลื่อนผ่านกลไกชมรมจริยธรรม ที่เป็นไปตามหลักการส่งเสริมและพัฒนาองค์กร ชุมชน อำเภอ จังหวัดคุณธรรม ของกรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม กระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่สอดคล้องกับแผนแม่บทคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๐) และบูรณาการแนวทางการสร้างความเข้มแข็งของ “บวร” (บ้าน-ชุมชน / วัด-ศาสนสถาน / โรงเรียน-ส่วนราชการ) เพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ในแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามบริบทของหน่วยงาน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ตามที่กระทรวงวัฒนธรรมเสนอ

๖. กระบวนการคุ้มครองจริยธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๖ วรรคสาม บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

พระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๒๒ บัญญัติให้บรรดาประมวลจริยธรรม กฎ ระเบียบ หรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีผลใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงมีผลใช้บังคับต่อไป เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ จนกว่าจะมีการกำหนดประมวลจริยธรรมหรือหลักเกณฑ์เกี่ยวกับจริยธรรมตามพระราชบัญญัตินี้

ประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อ ๑๔ กำหนดให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยข้อเสนอของหัวหน้าส่วนราชการ แต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการ เพื่อควบคุม กำกับให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ประกอบด้วย

๑. ประธานกรรมการ ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกผู้มีความซื่อสัตย์เป็นประจักษ์โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

๒. กรรมการผู้ดำรงตำแหน่งประเภทบริหาร หรือประเภทอำนวยการเลือกกันเอง ให้เหลือสองคน

๓. กรรมการสองคนซึ่งเป็นข้าราชการในส่วนราชการที่ได้รับการคัดเลือกจากข้าราชการ พนักงานราชการและลูกจ้างของส่วนราชการนั้น ตามวิธีการดำเนินการที่แต่ละส่วนราชการเห็นสมควร

๔. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกสองคน ซึ่งหัวหน้าส่วนราชการและรองหัวหน้าส่วนราชการร่วมกันเสนอ

๕. หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม เป็นเลขานุการคณะกรรมการ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ดำเนินการคุ้มครองจริยธรรม ในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยขับเคลื่อนผ่านกลไกคณะกรรมการจริยธรรมประจำ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ ฯ มุ่งเน้นการดำเนินงาน ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ฯ ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อ ๑๕ เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุขได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในทุกมิติ ครอบคลุมมิติของสถาบัน มิติของบุคคล มิติด้านปรัชญาความเชื่อและอุดมการณ์ มิติด้านกฎระเบียบ และมิติในเชิงบริบทต่าง ๆ ตลอดจนการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทในทุกมิติ เชื่อมโยงกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรม แห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) ที่บรรลุตามเป้าประสงค์เดียวกัน ข้อบังคับสำนักงาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๐ และค่านิยมของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข MOPH ที่มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องในระดับหน่วยงาน ระดับจังหวัด ระดับเขตสุขภาพ ให้เกิดเป็น วัฒนธรรมองค์กรคุณธรรม บรรลุสู่เป้าหมายตามแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่เชื่อมโยงกับแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๔) ที่ร่วมพัฒนาหน่วยงานบริการในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานคุณธรรม เพื่อให้บุคลากรสาธารณสุขทำงานบนพื้นฐานความรู้คู่คุณธรรม มีความสุขทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ รวมถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการจริยธรรมประจำสำนักงานปลัด กระทรวงสาธารณสุข

ทั้งนี้ คณะกรรมการจริยธรรมประจำส่วนราชการ มีวาระการดำรงตำแหน่งสองปี นับแต่วันที่ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมีประกาศแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้ไม่เกินสองวาระ ติดต่อกัน ตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๐๐๓.๗/ว ๖ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๕

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ลงมติให้ตั้งคณะกรรมการจริยธรรมประจำ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ตามประกาศคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจริยธรรมประจำสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย

๑. นายอุทัย สุตสุข	ประธานกรรมการ
๒. นายพิศิษฐ์ ศรีประเสริฐ	กรรมการ
๓. นายสรเสริญ นามพรหม	กรรมการ
๔. นางสาวประไพ กนิษฐायน	กรรมการ
๕. นายสมพร เนติรัฐกร	กรรมการ

๖. นายไพจิตร ปะบุตร กรรมการ
 ๗. นายวินัย วิริยกิจจา กรรมการ
 โดยมีหัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมเป็นเลขานุการ

คณะกรรมการจริยธรรม ประจำสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการจริยธรรมประจำสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อ ๑๕ มีดังนี้

๑. ควบคุม กำกับ ส่งเสริมและให้คำแนะนำในการใช้บังคับประมวลจริยธรรม ข้าราชการพลเรือนในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

๒. สอดส่องดูแลให้มีการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมในส่วนราชการ ในกรณีที่มี ข้อสงสัย หรือมีข้อร้องเรียนว่ามีการฝ่าฝืนจริยธรรมให้ส่งเรื่องให้ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนโดยเร็ว

๓. พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอันเกิดจากการใช้บังคับประมวลจริยธรรมพลเรือน ในสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เมื่อได้วินิจฉัยแล้วให้ส่งคำวินิจฉัยให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน โดยพลัน ถ้าคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมิได้วินิจฉัยเป็นอย่างอื่นภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนรับเรื่อง ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการจริยธรรมเป็นที่สุด

๔. ส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนพิจารณาวินิจฉัยในกรณีที่เห็นว่า เรื่องนั้นเป็นเรื่องสำคัญหรือมีผลกระทบในวงกว้างหลายส่วนราชการ และยังไม่มีคำวินิจฉัย ของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕. คุ้มครองและประกันความเป็นอิสระและเที่ยงธรรมของกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม ของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

๖. คุ้มครองข้าราชการซึ่งปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน อย่างตรงไปตรงมา มิให้ผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจโดยไม่เป็นธรรมต่อข้าราชการผู้นั้น

๗. เสนอผลการประเมินการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือนของปลัดกระทรวงสาธารณสุข ต่อคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และประเมินผลการปฏิบัติงานของกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรมของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อประกอบการเลื่อนเงินเดือน หรือเลื่อนตำแหน่งข้าราชการในกลุ่มงาน

๘. เสนอแนะการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน หรือการอื่นที่เห็นสมควรต่อคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

๙. ดำเนินการอื่นตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน หรือตามที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนมอบหมาย

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ได้ประพันธ์หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการจริยธรรมประจำสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ตามประมวลจริยธรรมข้าราชการพลเรือน ข้อ ๑๕ เป็นบทกลอน ดังนี้

กรรมการจริยธรรมตามแต่งตั้ง	เสริมพลังคุณธรรมกิจทั้งผอง
มีหน้าที่และอำนาจที่ต้องครอง	เป็นหลักป้องปกปักษ์รักษวินัย
งานควบคุม ส่งเสริม ใช้บังคับ	และกำกับการปฏิบัติอย่างโปร่งใส
ชี้ช่องทางแก้ปัญหาจัดภัย	วินิจฉัยให้ปฏิบัติตามประมวล
พิจารณาชี้ขาดเหตุแห่งกิจ	เสนอเรื่องตามพินิจอันถี่ถ้วน
ดำเนินการทุกกรณีตามกระบวน	ทุกชั้นล้วนเที่ยงธรรมทุกข้อมูล
จริยธรรมตรงตามหลักตรรกะ	เป็นอิสระเสนอผลมิให้สูญ
ตั้งมั่นทำหน้าที่หวังเกื้อกูล	เพื่อผลพลประโยชน์สุขข้าราชการ

มาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว ยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๕ การรักษาวินัยข้าราชการ มาตรา ๗๘ ซึ่งบัญญัติให้ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาวินัยข้าราชการ ตามที่ส่วนราชการกำหนดไว้ โดยมุ่งประสงค์ให้เป็นข้าราชการที่ดี มีเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการ โดยเฉพาะในเรื่องต่อไปนี้

- (๑) การยึดมั่นและยืนหยัดทำในสิ่งที่ถูกต้อง
- (๒) ความซื่อสัตย์สุจริตและความรับผิดชอบ
- (๓) การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้
- (๔) การปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- (๕) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

“จงรักภักดี มีความซื่อสัตย์ กล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
ครองประโยชน์ส่วนรวม ร่วมมุ่งผลสัมฤทธิ์ คิด ปฏิบัติอย่างเป็นธรรม
ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดี”

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จัดทำข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อ ๑ ชื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบ

- ๑.๑ ไม่ใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่น
- ๑.๒ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดถือผลประโยชน์ของทางราชการมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
- ๑.๓ มีความรับผิดชอบต่อผลงานที่ได้กระทำไปแล้ว
- ๑.๔ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เสียสละและอุทิศเวลาให้แก่ทางราชการจนงานสำเร็จถูกต้องตามมาตรฐานของงาน
- ๑.๕ ปฏิบัติหน้าที่โดยตั้งอยู่ในความไม่ประมาท
- ๑.๖ รักษาและปฏิบัติตามระเบียบและแบบธรรมเนียมของทางราชการ
- ๑.๗ เป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตน รักษาชื่อเสียง และภาพลักษณ์ของหน่วยงานราชการ

ข้อ ๒ ยืนหยัดและยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง

- ๒.๑ ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือความถูกต้องตามหลักวิชาการ กฎหมาย และกรอบนโยบาย
- ๒.๒ ปกป้องผลประโยชน์ของชาติ และประเพณีตนเป็นแบบอย่างที่ดีของประชาชน
- ๒.๓ มีความกล้ายืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง
- ๒.๔ ไม่ตกอยู่ใต้อิทธิพล ไม่ใช้อิทธิพล และไม่ใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องในการปฏิบัติงานตลอดจนการดำรงชีวิตส่วนตน เพื่อป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนในองค์กรทุกรูปแบบ
- ๒.๕ มีสัจจะและไม่สยบยอมใด ๆ กับบุคคลอื่นโดยมุ่งผลประโยชน์หรือความก้าวหน้าของตนเอง

ข้อ ๓ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรมและเสมอภาค

- ๓.๑ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ เอื้ออาทรและมีจิตบริการต่อผู้มารับบริการด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม รวดเร็วและถูกต้องโดยไม่คำนึงถึงฐานะ เชื้อชาติศาสนา สังคม หรือลัทธิทางการเมือง
- ๓.๒ ไม่กระทำการใดอันเป็นการช่วยเหลือ อุปถัมภ์ หรือเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม
- ๓.๓ ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนได้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง ทันการณ์ และไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง

ข้อ ๔ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบได้

- ๔.๑ กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงานของแต่ละขั้นตอน
- ๔.๒ ให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ โดยเปิดเผยหลักเกณฑ์ ข้อมูล ขั้นตอน ระยะเวลา และวิธีการปฏิบัติงานที่ได้กำหนดไว้ตามกรอบของกฎหมาย ตามความเหมาะสมอย่างทั่วถึงและง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล
- ๔.๓ ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นความลับของทางราชการ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้ตนเองหรือผู้อื่นหรืออันจะเป็นภัยต่อประชาชนและประเทศชาติ
- ๔.๔ เก็บหลักฐานการปฏิบัติงานไว้พร้อมสำหรับการตรวจสอบ

ข้อ ๕ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

- ๕.๑ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรอบคอบ ใส่ใจ ละเอียดระมัดระวัง รวดเร็ว ทันเวลา และมีคุณภาพ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยวิธีการ กระบวนการที่ถูกต้อง และเป็นธรรม
- ๕.๒ พัฒนาศักยภาพตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความชำนาญในการปฏิบัติงาน โดยใส่ใจและเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพการทำงานของตนเอง ใส่ใจความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ
- ๕.๓ ปรับปรุงวิธีการ กระบวนการทำงาน ตลอดจนกฎเกณฑ์ที่ไม่ชอบธรรม ที่เป็นอุปสรรคต่อการบริการประชาชน
- ๕.๔ ประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ภารกิจบรรลุผลและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- ๕.๕ ให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนได้ส่วนเสีย ร่วมในการปฏิบัติราชการ

ข้อ ๖ ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

- ๖.๑ ยึดถือและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของสังคม นำคำสอนทางศาสนาเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตด้วยความเรียบง่าย ประหยัด เหมาะสมกับฐานะของตนและสังคม โดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น
- ๖.๒ มีความซื่อสัตย์สุจริต อดทน และมีความเพียร ใช้ความรู้ สติปัญญา คุณธรรมเป็นภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต
- ๖.๓ การดำเนินการใด ๆ ต้องมีเหตุผล และใช้ความรู้ตามหลักวิชาการ มาพิจารณาให้เชื่อมโยงอย่างรอบคอบ และระมัดระวัง โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ

ข้อ ๗ ปฏิบัติตนตามค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ

- ๗.๑ มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ๗.๒ ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน
- ๗.๓ กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
- ๗.๔ ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม
- ๗.๕ รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย
- ๗.๖ มีศีลธรรม รักษาความสัตย์
- ๗.๗ เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย
- ๗.๘ มีระเบียบ วินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่
- ๗.๙ มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ
- ๗.๑๐ มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ
- ๗.๑๑ รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๗.๑๒ คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

กลไกการขับเคลื่อนจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อ ๑ ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตามจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อ ๒ ผู้บริหารต้องเห็นความสำคัญในการส่งเสริมจรรยาข้าราชการโดยกำหนดนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติในการส่งเสริมให้ข้าราชการมีจิตสำนึกและปฏิบัติตามจรรยาของข้าราชการ

ข้อ ๓ ประชาสัมพันธ์ให้ข้าราชการทุกคนได้ทราบจรรยาที่ควรปฏิบัติ และยืนยันว่าจะยึดมั่นปฏิบัติจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ข้อ ๔ ให้องค์กรจัดอบรมส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับจรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข หรือบูรณาการเข้ากับการอบรมในโครงการต่าง ๆ เป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อปลูกฝังและกระตุ้นจิตสำนึกในการเป็นข้าราชการที่ดี

ข้อ ๕ คัดเลือกหน่วยงานและบุคลากรที่มีพฤติกรรมที่ดีเด่นทางด้านจรรยาเพื่อประกาศยกย่องเป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อ ๖ ให้องค์กรกำหนดหลักเกณฑ์ในการบังคับใช้จรรยาข้าราชการสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เช่น การให้รางวัล การให้โอกาสปรับปรุงและพัฒนาตน และการลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนจรรยาข้าราชการที่เป็นการกระทำผิดวินัย

สาธารณสุขซื่อสัตย์รับผิดชอบ
ปฏิบัติงานโดยธรรมโปร่งใส
เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักชีพ
สืบสองข้อหลักไทยดำรงตน

ยึดมั่นกรอบถูกต้องนำวิถี
มุ่งสัมฤทธิ์งานที่มีเพื่อปวงชน
ดุจประทีปส่องแสงทุกแห่งหน
จักส่งผลสุขสวัสดิ์พัฒนา

๓

แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพตติมิชอบ และส่งเสริมคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๑ แนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพตติมิชอบ และส่งเสริมคุณธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ มีมติเห็นชอบการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ และมอบหมายผู้มีอำนาจกำกับแผนงานบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) เป็นประธานกรรมการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะที่ ๓.๒ เป็นผู้มีอำนาจกำกับแผนงานบูรณาการ และมอบหมายให้สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นเจ้าภาพหลักแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพตติมิชอบ มีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วัตถุประสงค์ ขอบเขตภารกิจ เป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ตัวชี้วัด หน่วยรับงบประมาณที่เป็นเจ้าภาพหลักในแต่ละเป้าหมาย และหน่วยรับงบประมาณที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมครบถ้วน สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบแล้ว เพื่อให้การจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ และประชาชนเป็นสำคัญ

๒) ประสานหน่วยรับงบประมาณที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการ กิจกรรม และงบประมาณรายจ่ายที่จะต้องใช้ในการดำเนินการงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

๓) พิจารณาโครงการ กิจกรรม และงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพตติมิชอบ

๔) จัดทำข้อเสนอการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และแสดงผลสัมฤทธิ์หรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการใช้จ่ายงบประมาณ ตามกรอบระยะเวลาของการดำเนินการ พร้อมจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ส่งสำนักงานงบประมาณ

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข ได้ประมวลสถานการณ์ ทิศทางการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของประเทศไทยและกระทรวงสาธารณสุขไว้แล้ว หน่วยงานสามารถนำความรู้ในบทที่ ๒ มาประมวลเป็นข้อมูลเชิงวิชาการ และจัดทำแผนปฏิบัติการ ป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและตัวชี้วัดอย่างมีประสิทธิภาพ ดังรายละเอียดความเชื่อมโยงนี้

๓.๒ ความเชื่อมโยงในการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติ มิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

กรอบการดำเนินงานของแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มุ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๙) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

๑. ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

เป้าหมาย

ข้อ ๔.๖ ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ตัวชี้วัด

ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบ

ประเด็นยุทธศาสตร์

ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ

๒. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ประเด็น การต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ

เป้าหมาย

ประเทศไทยปลอดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ตัวชี้วัด

ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย (อันดับ / คะแนน)

ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕ อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๕๔ และ / หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน
 ปี ๒๕๖๖-๒๕๗๐ อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๔๓ และ / หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๗ คะแนน
 ปี ๒๕๗๑-๒๕๗๕ อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๓๒ และ / หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๖๒ คะแนน
 ปี ๒๕๗๖-๒๕๘๐ อยู่ในอันดับ ๑ ใน ๒๐ และ / หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๗๓ คะแนน

๓. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การบริหารจัดการภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพหุติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย

เป้าหมาย

เพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้น

ตัวชี้วัด

ระดับคะแนนของดัชนีการรับรู้การทุจริตสูงกว่าร้อยละ ๕๐ เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนา ฯ
 ฉบับที่ ๑๒

๔. ยุทธศาสตร์จัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

การต่อต้านการทุจริตและประพหุติมิชอบ

เป้าหมาย

ประเทศไทยปลอดจากการทุจริตและประพหุติมิชอบ

ตัวชี้วัด

ดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index : CPI) อยู่อันดับ ๑ ใน ๕๔
 และ / หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คะแนน ภายในปี ๒๕๖๕

ประเด็นการพัฒนาที่ต้องเร่งดำเนินการ

๑. เร่งรัดการสร้างจิตสำนึกเป็นพลเมืองที่ดี มีวัฒนธรรม ค่านิยมซื่อสัตย์ สุจริต ถูกต้อง
ชอบธรรม
๒. พัฒนาการบริหารจัดการป้องกันปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบ
แบบบูรณาการ / มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม

๕. ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างสังคมที่ไม่ทนต่อการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก

๖. แผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวง สาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ สร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริตด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ สร้างกลไกป้องกันการทุจริต

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพในการปราบปรามการทุจริต

๓.๓ แนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๖๔

แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่ ๑ ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

แนวทางนี้มุ่งเน้นการปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต ให้บุคคลมีทัศนคติที่ไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ ผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การขับเคลื่อนหลักสูตรต้านทุจริตศึกษา การปลุกฝังวิถีคิดในการแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม โดยจะต้องมีการสร้างวิทยากรตัวคูณเพื่อขยายผลในเรื่องดังกล่าวให้ครอบคลุมในทุกกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ การส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริตในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ และการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

ต้นน้ำ ดำเนินการโดยสำนักงาน ป.ป.ช. **กลางน้ำ** ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงาน ป.ป.ท. และ **ปลายน้ำ** ดำเนินการโดยสำนักงาน ป.ป.ช. โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ทุกหน่วยงานร่วมกันขับเคลื่อนการดำเนินงาน

หน่วยงานเจ้าภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ช.

ตัวชี้วัด

๑. ร้อยละของเด็กและเยาวชนไทย มีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ร้อยละ ๔๘

๒. ร้อยละของประชาชนที่มีวัฒนธรรม ค่านิยมสุจริต มีทัศนคติและพฤติกรรม

ในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ร้อยละ ๙๘

๓. ร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ร้อยละ ๖๕ ของหน่วยงานที่ประเมิน ITA ได้คะแนน ๘๕ คะแนนขึ้นไป

กลุ่มเป้าหมาย

เด็กและเยาวชน ภาคประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ภาครัฐวิสาหกิจ / เอกชน

โครงการ / กิจกรรมที่สำคัญ

๑. โครงการ / กิจกรรมต้นน้ำ ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา การพัฒนาระบบการรับรู้ การสร้างเครือข่ายต่อต้านการทุจริต การจัดทำนโยบาย แนวทาง มาตรการ พัฒนาเครื่องมือการประเมินและคู่มือการดำเนินงาน

หน่วยงานเจ้าภาพ

สำนักงาน ป.ป.ช.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน

๒. โครงการ / กิจกรรมกลางน้ำ ประกอบด้วย การฝึกอบรม พัฒนา หรือการดำเนินการ เพื่อปลูกฝังวิถีคิด ปลูกจิตสำนึก ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์ สุจริต สามารถแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและส่วนรวม โดยจะต้องมีการสร้างวิทยากรตัวคูณ เพื่อขยายผลในเรื่องดังกล่าวให้ครอบคลุมในทุกกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ การส่งเสริมให้มีวัฒนธรรม ค่านิยมสุจริตในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ส่งเสริมให้หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการยกระดับผลการประเมินให้สูงขึ้น

หน่วยงานเจ้าภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานด้านการศึกษา กระทรวงมหาดไทย สำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ช.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน

๓. โครงการ / กิจกรรมปลายน้ำ ประกอบด้วย การประเมินผลเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต การแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม การประเมินคุณธรรม และความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ การติดตาม การนำหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา ไปดำเนินการ รวมถึงการติดตามประเมินผลโครงการ STRONG จิตพอเพียงต้านทุจริต

หน่วยงานเจ้าภาพ

สำนักงาน ป.ป.ช.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน

แนวทางที่ ๒ ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ท. ในฐานะหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนมาตรการป้องกันการทุจริตได้ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาเพื่อลดจำนวนคดีการทุจริต โดยสำนักงาน ป.ป.ท. ดำเนินการผลักดันให้หน่วยงานภาครัฐจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริตเพื่อลดและปิดโอกาสการทุจริต และมีการขยายผลการประเมินความเสี่ยง โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตทุกกระทรวง จำเป็นต้องมีโครงการแก้ไขปัญหาการทุจริตของแต่ละกระทรวง เพื่อไม่ให้มีเรื่องกล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตเพิ่มมากขึ้น และเพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตเชิงป้องกัน สำนักงาน ป.ป.ช. มีการนำมาตรการป้องกันการทุจริตที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแล้ว ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สำคัญส่งผลกระทบต่อประเทศ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหให้เป็นรูปธรรม และมีการกำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยการตั้งงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาในการลดคดีการทุจริตที่หน่วยงานรับผิดชอบ ได้แก่

๑. มาตรการเกี่ยวกับสินบน ประกอบด้วย มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยา และการดำเนินการตามมาตรา ๑๗๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ และมาตรการป้องกันการทุจริตการเรียกรับทรัพย์สินหรือประโยชน์ตอบแทนเพื่อโอกาสในการเข้าเรียนในสถานศึกษา

๒. มาตรการยกระดับค่าคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI)

๓. มาตรการป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับสิ่งล่อล่อล้า

๔. มาตรการป้องกันการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับป้ายโฆษณาบนทางสาธารณะ

หน่วยงานเจ้าภาพ

หน่วยงานที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายในแต่ละมาตรการ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงาน ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ช.

ตัวชี้วัด

๑. จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลง ลดลงร้อยละ ๘

๒. จำนวนคดีทุจริตรายหน่วยงานลดลง

๒.๑ จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลเรื่องวินัย (ทุจริต) ลดลงร้อยละ ๘

๒.๒ จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลว่ากระทำการทุจริต ลดลงร้อยละ ๘

๓. จำนวนคดีทุจริตที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลดลงร้อยละ ๒๐

กลุ่มเป้าหมาย : หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน

โครงการ / กิจกรรมที่สำคัญ

๑. โครงการ / กิจกรรมต้นน้ำ ประกอบด้วย การพัฒนา วิเคราะห์ และวางระบบกลไกของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีการกำหนดมาตรการ กลไก แนวทาง ข้อเสนอแนะในการป้องกันการทุจริต โดยศึกษาวิเคราะห์มาตรการ แนวทางการป้องกันการทุจริตในหน่วยงานที่ผ่านมา รวมถึงการพัฒนาการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานเจ้าภาพ

สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน กกต.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน

๒. โครงการ / กิจกรรมกลางน้ำ ประกอบด้วย การดำเนินการตามมาตรการป้องกัน การทุจริตที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ โดยหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจำเป็นต้องมีการกำหนด แผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและตั้งงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหา เพื่อเป็นการลดคดีการทุจริต ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริตทุกกระทรวง จะต้องมีการแก้ไขปัญหาคดีการทุจริต ในแต่ละกระทรวง รวมถึงการขยายผลการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

หน่วยงานเจ้าภาพ

สำนักงาน ป.ป.ช. หน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรีตามมาตรการต่าง ๆ ที่สำนักงาน ป.ป.ช. เสนอ สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน กกต. ศปท. ทุกกระทรวง ทุกหน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน

๓. โครงการ / กิจกรรมปลายน้ำ ประกอบด้วย การติดตามประเมินผลการป้องกัน การทุจริตและประพฤตินิชอบในหน่วยงานภาครัฐ

หน่วยงานเจ้าภาพ

สำนักงาน ป.ป.ช. สำนักงาน ป.ป.ท. สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงาน กกต.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน

แนวทางที่ ๓ ปราปรามการทุจริต

ด้านปราปรามการทุจริต สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นเจ้าภาพ เนื่องจากตามหน้าที่และอำนาจ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ สำนักงาน ป.ป.ช. เป็นศูนย์กลาง ในการรับเรื่อง ซึ่งจะสามารถส่งเรื่องให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ จึงควรมีโครงการ เพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับการดำเนินคดีทุจริตให้รวดเร็ว เป็นธรรม รวมทั้งให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลา ที่กฎหมายกำหนด และมีการบูรณาการความร่วมมือในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านปราปราม การทุจริตของหน่วยงานด้านปราปรามการทุจริต

หน่วยงานเจ้าภาพ

สำนักงาน ป.ป.ช.

ตัวชี้วัด

๑. กระบวนการดำเนินคดีทุจริตที่จำเป็นต้องขยายระยะเวลาเกินกว่ากรอบระยะเวลา ที่กฎหมายกำหนดไม่เกินร้อยละ ๓๕

๒. จำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานได้สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับ ไม่เกินร้อยละ ๕ ของจำนวน คดีที่ส่งฟ้อง

กลุ่มเป้าหมาย

หน่วยงานด้านการปราบปรามการทุจริต

โครงการกิจกรรมที่สำคัญ

๑. โครงการ / กิจกรรมต้นน้ำ ประกอบด้วย การพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินคดี
การจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติงาน

หน่วยงานเจ้าภาพ

สำนักงาน ป.ป.ช.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานด้านการปราบปรามการทุจริต

๒. โครงการ / กิจกรรมกลางน้ำ ประกอบด้วย การดำเนินคดีเป็นไปตามกรอบระยะเวลา
ที่กฎหมายกำหนด โดยการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้านการปราบปรามการทุจริต เพื่อให้เกิด
การบูรณาการการทำงานตามรัฐธรรมนูญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบสารสนเทศ
จัดทำฐานข้อมูลกลาง และสร้างกลไกกำกับติดตามการบริหารการดำเนินคดีทุจริตทั้งระบบ
เพิ่มประสิทธิภาพเจ้าหน้าที่ด้านการปราบปรามการทุจริตประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการป้องกัน
และปราบปรามการทุจริต

หน่วยงานเจ้าภาพ

สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงาน ป.ป.ง.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานด้านการปราบปรามการทุจริต

๓. โครงการ / กิจกรรมปลายน้ำ ประกอบด้วย การติดตามประเมินผลการบริหารงานคดี
และการเผยแพร่ผลของคดีต่อสาธารณชน

หน่วยงานเจ้าภาพ

สำนักงาน ป.ป.ช.

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

หน่วยงานด้านการปราบปรามการทุจริต

๓.๔ การจัดทำแผนปฏิบัติการ ฯ ของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข มุ่งเน้นให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค **จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔** ตามกรอบการดำเนินงานของแผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ มุ่งตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) แผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ จากภัยการทุจริต ยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนแม่บทการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ กระทรวงสาธารณสุข ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔)

หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค
จัดทำ

๑. แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ และส่งเสริมคุณธรรม
..... (ชื่อหน่วยงาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

หรือ

๒. แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ ส่งเสริมคุณธรรม
และคุ้มครองจริยธรรม (ชื่อหน่วยงาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

หรือ

๓. แผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ
(ชื่อหน่วยงาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยให้เป็นไปตามแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ตามแนวทางที่กำหนดใน ๒ แนวทาง ดังนี้

๑. แนวทางที่ ๑ ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์
สุจริต

ที่มุ่งเน้นการปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก ให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต
ให้บุคคลมีทัศนคติที่ไม่ยอมรับและต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบ

๑.๑ ผ่านกระบวนการถ่ายทอดความรู้ การขับเคลื่อนหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา
การปลุกฝังวิถีคิดในการแยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม STRONG Model
จิตพอเพียงด้านทุจริต หรือองค์กรพอเพียงด้านทุจริต โดยจะต้องมีการสร้างวิทยากรตัวคูณ เพื่อขยายผล
ในเรื่องดังกล่าวให้ครอบคลุมในทุกกลุ่มเป้าหมายทั่วประเทศ การส่งเสริมให้มีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริต
ในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ

๑.๒ ผ่านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค

๒. แนวทางที่ ๒ ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

มุ่งเน้นการลดและปิดโอกาสการทุจริต เพื่อไม่ให้มีเรื่องกล่าวหาเกี่ยวกับการทุจริตเพิ่มมากขึ้น โดยหน่วยงานต้องนำมาตรการป้องกันการทุจริตที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแล้ว ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สำคัญ ส่งผลกระทบสูงต่อประเทศ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหาให้เป็นรูปธรรมและมีการกำหนดแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

๑. ผ่านการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต โดยนำมาตรการป้องกันการทุจริตที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแล้ว ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สำคัญ ส่งผลกระทบสูงต่อประเทศ

๒. ผ่านการกำหนดแผนปฏิบัติการ / โครงการ / กิจกรรม ที่ชัดเจน ในมาตรการเกี่ยวกับสินบน คือ มาตรการป้องกันการทุจริตในกระบวนการเบิกจ่ายยาตามสิทธิสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๖๐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินการตามข้อเสนอของสำนักงาน ป.ป.ช. ข้อ ๑.๓.๑ “ห้ามไม่ให้หน่วยงานที่ทำการจัดซื้อทำการหารายได้ในลักษณะผลประโยชน์ต่างตอบแทนทุกประเภทจากบริษัทฯ เข้ากองทุนสวัสดิการสถานพยาบาล” และข้อ ๑.๔ “ให้เพิ่มความเข้มงวดของระบบตรวจสอบภายในทั้งในระดับสถานพยาบาลและระดับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานพยาบาล และการดำเนินการตามมาตรา ๑๗๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑

๓. มาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในระบบราชการ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑

๔. มาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศในการทำงาน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๓

ตัวชี้วัดที่กำหนดตามแนวทาง

แนวทางที่ ๑ ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึกให้มีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต

แนวทางที่ ๒ ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

ตัวชี้วัด	หน่วยงานเป้าหมาย
ร้อยละของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA (ร้อยละ ๙๒)	หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค จำนวน ๑,๘๕๔ หน่วยงาน (สสจ. / รพศ. / รพท. / สสอ. / รพพ.)

ดังนั้น หน่วยงานในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ราชการบริหารส่วนภูมิภาค จัดทำแผนปฏิบัติการ ฯ (ตามข้างต้น ปรากฏในหน้า ๗๗) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และต้องระบุแนวทาง ๒ แนวทาง ข้างต้นและตัวชี้วัด (ตามข้างต้น ปรากฏในหน้าที่ ๗๗-๗๘)

แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี		ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ 4.6 ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ								
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย		นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายที่ 9 เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริต	แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (21) ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	แผนการปฏิรูปประเทศ - ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ - ด้านการเมือง - ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน - ด้านกฎหมาย - ด้านกระบวนการยุติธรรม						
ยุทธศาสตร์จัดสรรงบประมาณ 2563		6. ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ 6.2 การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ								
ผลสัมฤทธิ์		สังคมไทยมีภาพลักษณ์ความซื่อสัตย์สุจริตดีขึ้น ภาครัฐมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้								
แผนงานบูรณาการ		เป้าหมาย : ประเทศไทยปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ								
ตัวชี้วัด : ดัชนีการรับรู้การทุจริต อยู่ในอันดับ 1 ใน 57 และ/หรือได้คะแนน 50 คะแนน ภายในปี พ.ศ. 2564		61	62	63	64	65				
		คะแนน 44	47	48	50	>50				
		ลำดับ 70	61	60	57	<54				
แนวทาง		แนวทางที่ 1 ปลุกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึกให้วัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต			แนวทางที่ 2 ป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ		แนวทางที่ 3 ปราบปรามการทุจริต			
ตัวชี้วัดแนวทางแผนบูรณาการ		ตัวชี้วัดที่ 1 1.1 ร้อยละของเด็กและเยาวชนไทย มีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต (ร้อยละ 48) 1.2 ร้อยละของประชาชนที่มีวัฒนธรรม ค่านิยมสุจริต มีทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ(ร้อยละ48) 1.3 ร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA (ร้อยละ 65 ของหน่วยงานที่ประเมิน ITA ได้คะแนน 85 คะแนนขึ้นไป)			ตัวชี้วัดที่ 2 2.1 จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลง ร้อยละ 8 2.2 คดีทุจริตในหน่วยงานลดลง - จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลเรื่องวินัย (ทุจริต) ลดลงร้อยละ 8 - จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลว่ากระทำการทุจริต ลดลงร้อยละ 8 2.3 จำนวนคดีทุจริตที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลดลงร้อยละ 20			ตัวชี้วัดที่ 3 3.1 กระบวนการดำเนินคดีทุจริตที่จำเป็นต้องขยายระยะเวลาเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กำหนด ไม่เกินร้อยละ 35 3.2 จำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานได้สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับ ไม่เกินร้อยละ 5 ของจำนวนคดีที่ส่งฟ้อง		
ห่วงโซ่คุณค่า		ต้นน้ำพัฒนาหลักสูตร พัฒนาระบบการรับรู้ สร้างเครือข่ายจัดทำนโยบาย/มาตรการ	กลางน้ำการปลูกฝังวิถีคิด ปลุกจิตสำนึก สื่ออบรม/ให้ความรู้ การยกระดับ ITA	ปลายน้ำการประเมิน ITA ติดตามการนำหลักสุตรไปใช้ การประเมินผลเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริต	ต้นน้ำพัฒนาศักยภาพ วางระบบกลไกของหน่วยงานภาครัฐ	กลางน้ำการดำเนินการตามมาตรการป้องกันการทุจริต การขยายผลการประเมินความเสี่ยง	ปลายน้ำติดตามประเมินผลการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานภาครัฐ	ต้นน้ำพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน	กลางน้ำการดำเนินการติดตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด	ปลายน้ำติดตามประเมินผล การบริหารจัดการ และเผยแพร่ผลของคดี

ลำดับและคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต อ้างอิงจากข้อมูลเบื้องต้นจากปีงบประมาณปกติปี 2561

แผนภาพ แผนงานบูรณาการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

การติดตามและประเมินผล

๔.๑ การติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๖๔

การติดตามและประเมินผล ถือเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งสำหรับการดำเนินงานตาม
๑. แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤตินิชอบ และส่งเสริมคุณธรรม
..... (ชื่อหน่วยงาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ หรือ

๒. แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤตินิชอบ ส่งเสริมคุณธรรม
และค่านิยมจริยธรรม (ชื่อหน่วยงาน) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ หรือ

๓. แผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตประพฤตินิชอบ (ชื่อหน่วยงาน)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ตามแนวทางของวงจรการบริหาร PDCA หรือวงจร Deming (Deming Cycle) เนื่องจาก
กิจกรรมการติดตามและประเมินผลจะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่แห่งการดำเนินงาน
ตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน ทราบถึงผลการดำเนินการ
รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติสามารถ
กำหนดแนวทางการแก้ไข ปรับปรุงแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน
และวิธีการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน
ตามระยะเวลาที่เหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อเป้าหมายของยุทธศาสตร์ได้
อย่างตรงจุดมากกว่าวิธีการดำเนินการแบบเดิม

กระบวนการติดตามและประเมินผล จึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญมาก เนื่องจาก
กระบวนการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
ของหน่วยงานดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์จะช่วยให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ฯ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน สามารถรับทราบผลการดำเนินการรวมถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการเป็นระยะ รวมถึงสามารถวางแผนเพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางการดำเนินการให้มีความเหมาะสมต่อทรัพยากร สภาพแวดล้อมในการดำเนินการ ตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างปี

๔.๒ กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผล

กรอบแนวคิดในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน ได้นำกรอบแนวคิดดัชนีชี้วัดความสมดุล หรือ Balanced Scorecard ของ โรเบิร์ต เอส แคปแลนด์ และ เดวิด พี นอร์ตันซึ่งประกอบไปด้วย ๔ มิติที่สำคัญ ได้แก่

๑. มิติด้านประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Financial Perspective)
๒. มิติด้านผลกระทบต่อประชาชนที่จะได้รับการบริการจากภาครัฐที่มีความโปร่งใสและปราศจากการทุจริต (Customer Perspective)
๓. มิติด้านประสิทธิภาพของกระบวนการปฏิบัติงาน (Internal Perspective)
๔. มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective)

แต่เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ของหน่วยงาน จึงจำเป็นต้องดัดแปลงเกณฑ์ชี้วัดดังกล่าวซึ่งใช้กับภาคเอกชน ให้เหมาะสมกับบริบทของแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน ซึ่งเป็นแผนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. มิติด้านประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Financial Perspective)

หมายถึง มุมมองด้านความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรรมา

๒. มิติด้านผลกระทบต่อประชาชนที่จะได้รับการบริการจากภาครัฐที่มีความโปร่งใสและปราศจากการทุจริต (Customer Perspective)

หมายถึง การดำเนินการตามแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ของหน่วยงาน ตอบสนองต่อความต้องการสูงสุดต่อประชาชนในแง่ของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตได้

๓. มิติด้านประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการ (Internal Perspective)

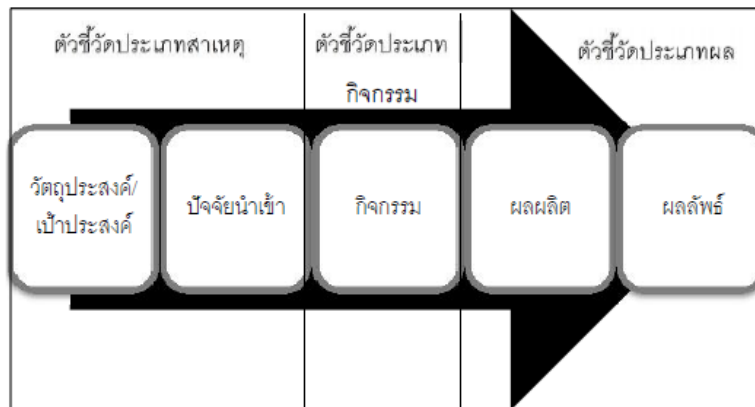
หมายถึง กระบวนการจัดการซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมภายในของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน ที่ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมทั้งเวลาและทรัพยากรที่ได้รับ

มิติด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective)

หมายถึง การเรียนรู้และการเติบโตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน ซึ่งเป็นมิติที่สะท้อนถึงขีดความสามารถ / สมรรถนะในการปฏิบัติการเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๔.๓ รูปแบบและระดับในการติดตามและประเมินผล

โดยรูปแบบการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน ได้นำทฤษฎีเชิงระบบ (System Model) มาใช้เป็นรูปแบบในการติดตามและประเมินตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

จากรูปแบบการติดตามและประเมินผลดังกล่าวสามารถจำแนกตัวชี้วัดในการประเมินออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

ตัวชี้วัดประเภทสาเหตุ (Lead Indicator) ได้แก่ การประเมินปัจจัยนำเข้า ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ (อาทิ บุคลากร งบประมาณ เป็นต้น)

ตัวชี้วัดกิจกรรม ได้แก่ การประเมินขั้นตอนการดำเนินงาน ตั้งแต่การเริ่มวางแผนการดำเนินงาน การเริ่มดำเนินงานตามแผน ขั้นตอนระหว่างการทำงาน และขั้นตอนหลังจากเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินงาน

ตัวชี้วัดประเภทผล (Lag Indicator) ได้แก่ การประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สามารถชี้ให้เห็นภาพของการบรรลุวัตถุประสงค์

โดยตัวชี้วัดทั้ง ๓ ประเภท จะมีกรอบแนวคิดดัชนีชี้วัดความสมดุล หรือ Balanced Scorecard ทั้ง ๔ มิติ เป็นประเด็นชี้้นำการกำหนดตัวชี้วัดในการติดตามและประเมินผลตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน การดำเนินการติดตามและประเมินผลใน ๒ ระดับประกอบด้วย

๑. การประเมินภาพรวมของตามแผนปฏิบัติการ ฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของหน่วยงาน

๒. การติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามมาตรการ โครงการ กิจกรรม และแนวทางในการดำเนินงาน

บรรณานุกรม

ผศ. ดร.วิชญพงษ์ โพธิพิรุฒน์ และ ดร.อังศุธร ศรีสุทธิสะอาด. ราชการไทยไร้คอร์รัปชัน : การสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่รัฐต่อการแจ้งเบาะแสการทุจริต (Corruption-Free Bureaucracy : A viewpoint Survey of Government Employees on Whistleblowing). สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.), ๒๕๖๓.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. รายงานผลการกำกับติดตามและให้คำปรึกษาการขับเคลื่อนหลักสูตรด้านทุจริตศึกษา. นนทบุรี : สำนักด้านทุจริตศึกษา สำนักงาน ป.ป.ช., ๒๕๖๓.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. แนวทางการจัดทำข้อเสนอการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ . นนทบุรี., ๒๕๖๓.

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓. นนทบุรี., ๒๕๖๒.

ผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นาย योग ศธรมวุฒิ
รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข
หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาการแพทย์
หัวหน้าศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

ผู้จัดทำ

นางสาวสุชาภา วรินทร์เวช
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
หัวหน้ากลุ่มงานป้องกันและปราบปรามการทุจริต
และประพฤติมิชอบ
ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต
กระทรวงสาธารณสุข

ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข

www.stopcorruption.moph.go.th

mophita2558@gmail.com

0 2590 1330

